

CEĻŠ

Teologisks
rakstu
krājums

8

Latvijas evaņģēliski luteriskā Baznīca

CEĻŠ

Teoloģisku rakstu krājums

Nr. 8

Rīga 1990

Donatiens Mollats (1904-1977) - profesors, Svēto Rakstu pētnieks pāvesta *Gregoriana* universitātē Romā. Viņa darbi kopumā seko "spirituālajai" līnijai evaņģēlista un pravieša Jāņa rakstu interpretācijā.

Bernhards Mollats, D. Mollata brāļadēls, atrada sava tēvoča atstātajā mantojumā pētījumus par Jāņa Atklāsmes grāmatu. Tie kļuva par pamatu šim darbam, kurā interpretētas atsevišķas nodaļas no Jaunās Derības pēdējās daļas. Tā domāta plašam lasītāju lokam, ne tikai speciālistiem un zinātniekiem. Vēstījums, ko mums nodod pravietis no Patmas salas, rāda Dieva vēsturi un Kristus uzvaru Viņa baznīcā. Donatiens Mollats dod atslēgu, kas padara šo vēsti saprotamu mūsdienu cilvēkam.

R e d a k c i j a s k o l ē ģ i j a: prāvests Jānis Liepiņš (*galvenais redaktors*), mācītājs, Mag. theol. Juris Rubenis (*galvenā redaktora vietnieks*), Dr. theol. Roberts Akmentuņš, Dr. theol. (ASV) Arvids Ziedonis, prāvests Arturs Kaminskis, prāvests Modris Plāte, mācītājs Jānis Vanags

R e d a k t o r s: Guntis Dišlers

DONATIENS MOLLATS

NĀKOTNE UN TAGADNE

Apokalipse šodienas lasījumā

DONATIEN MOLLAT

ZUKUNFT UND GEGENWART

Die Apokalypse heute gelesen

No vācu valodas tulkojusi **Iveta Kuzņeca**

PRIEKŠVĀRDS

1977. gada augustā man bija Jeruzālemē jāizskata mana tēvoča - pirms pāris mēnešiem mirušā eksegēta - atstātās piezīmes. Parizē es atgriezos ar koferi, kas līdz malām pilns ar papīriem. Starp citiem dokumentiem bija arī paka ar nosaukumu, kas mani darīja ziņkārīgu: "Apokalipse".

Es jau desmit gadus biju priesteris un biju daudz darbojies ap Svētajiem Rakstiem, pētījis visas Bībeles daļas, tomēr nekad tā īsti neuzdrošinājos ķerties klāt Apokalipsei. Tā bija sarežģīta lieta: Jānis sirmā vecumā domāja sevi jau esam debesīs. Un tomēr viņš, iespējams, piedāvā kādu debesu aprakstu, kas man līdz šim ir pilnīgi gājis secen? Vai šī ir tā grāmata, kas man varētu palīdzēt kristīgā dzīvē?

No kurienes nāk apgaismība un atklāsmē? Seminārā par to tikpat kā nemaz nebija lekciju...

Patiesībā droši vien vajadzētu ticēt, ka arī šī pēdējā Bībeles grāmata ir inspirēta grāmata. Bet vai tā patiesi ir reliģioza grāmata vai drīzāk sapņotāja "naktisdarbs", gaidot došanos pie Tēva?

Ko darīt ar šo dārgumu, ko dažs labs neuzskata vairs par aktuālu?

Es visu pacietīgi no jauna saliku kopā, izlasīju, pabeidzu un atkal aizsviedu. Etjēns Karpentjers bija tik laipns un izlasīja manu darbu un to atkal pacēla. Par to viņam paldies. Viņš deva man drosmi un pārliecību, ka varu no jauna atklāt Apokalipsi, pateicoties Donatienam Mollatam.

Tātad man vajadzēja sākt visu no sākuma un praktiski visu uzrakstīt vēlreiz - es taču biju atklājis dārgumu, ko nedrīkstēju paturēt tikai sev, es jutu nepieciešamību dalīties savā atklājumā ar citiem.

Tas, ko es šeit lieku priekšā, nav darbs speciālistiem, bet gan kautam, kas vēlas lasīt Apokalipsi. Tā ir domāta visiem, ne tikai zinātniekiem. Es sapratu, ka Apokalipse šo to dod tieši mūsu audiovizuālajam laikmetam. Man šķiet, ka esmu šeit kaut ko atklājis un vēlos to vispirms vēl nepabeigtu nosaukt šādi: Kristus klātbūne Baznīcā, Baznīcā tās kāpumos un kritumos, sodienas un vakardienas pasaulē. Augšamēclies Kristus, kas "mūs mīl", patlaban ir te, starp mums, 144 tūkstošiem.

Šodien mēs esam tie, kuri ir aicināti veidot Dieva tautu un ar to apliecināt LIECINIEKU. Sieviete godības drānās, Mēness zem viņas kājām - tā ir mūsu Baznīca, kuras prototips ir Marija, pasargāta un uzturēta no Dieva.

Apokalipse ir pastorāla, garīga grāmata, kas mūs ne tikai izsit no ierastā līdzsvara, bet arī dod no jauna drošību. Tomēr vispirms tā ir cerību grāmata, kas mūs aicina iet tālāk, par spīti zvēra pūlēm, mēģinājumam aprīt izredzētos.

Kādā ziņā šī grāmata var būt noderīga? Man tā no jauna ļoti skaidri parādīja, kas man ir Baznīca: ne tikai hierarhija, bet gan tauta, tā, kas no Exodus, - hierarhiska, taču ceļā pie sava Kunga, vēl šīs dzīves grūtībās un briesmās, bet jau pie mērķa: tauta, kurā dzīvo Dievs.

Šīs piezīmes man palīdzēja, es mēģināju no tām izveidot grāmatu. Arī citiem kaut kas jāgūst no mana atklājuma. Lai zinātnieki man piedod. Tas, ko es šeit gribēju uzrakstīt, domāts visiem, kuri meklē Dieva Vārdā atdzīvinošo Gara klātbūtni.

Bernhards Mollats

1

**INKARNĒTĀ
BAZNĪCA**

1. nodaļa

Apokalipse - grāmata par bazuīcu un bazuīcai

Apokalipses lasīšana kļūst par dēku, piedzīvojumu. Herders pat bija spiests sacīt, ka nekad nenodarbosies ar Jāņa Apokalipsi. Tā ir vesela saprāta pazīme. Šāds saprātīgs spriedums raksturo daudzu cilvēku attieksmi pret šo grāmatu.

Nevis savdabīga lasāmviela ziņkārīgajiem, bet Dieva vārds visiem

Šie savdabīgie attēli, neparastās līdzības, kas eiropieša domāšanai bieži vien šķiet savstarpēji nesaistītas - biedinoši izteikumi, mīklaini norādījumi uz nākotni dažās Apokalipses nodaļās - liek dažiem lasītājiem tās atnest kā neinteresantas. Tās vienkārši noliek *ad acta*. Cik kristiešu vispār pazīst Apokalipsi? Laikam gan ir tādi, kas tajā jauš dziļumu un sajūt sevi lielu zinātkāri. Taču bieži vien šī zinātkāre paliek uz darbu sliekšņa, it kā tālāk nedrīkstētu iet. Šādi vērotāji apmierinās ar to, ka aplūko ainas un līdzības tikai no ārpusē - kā izfantazētas, ireālas pasaules izpausmi, neco vairāk. Ir jau zināmas šādi gadījumi...

Tas, kas vēlas uzzināt vairāk, uzdrošinās vairāk, viņš pārkāpj sliekšni, lai nopemtu grāmatai tās noslēpumu; diemžēl bieži vien tas notiek bez vajadzīgās palīdzības un atsevišķos gadījumos arī bez literatūras likumību un tradīciju zināšanām, ko prasa šī grāmata un kas padara iespējamu tās skaidrošanu.

Kuram gan eksegētam ne reizi vien savā mūžā nav nācies dzirdēt Apokalipses skaidrojumu no tādiem cilvēkiem, kuri uzskata, ka ir izpētījuši visus šī darba noslēpumus, kaut arī viņiem nav dziļai un pamatīgai izpētei vajadzīgo līdzekļu un zināšanu?

Neieinteresētība, uzskats, ka Apokalipses lasīšana jāstāj speciālistu ziņā, ir nekorekta attieksme. Tas nozīmē būt netaisniem pret šīs grāmatas saturu, noziegties

pret tās autora liecībām un baznīcas senākajām tradīcijām, kas atzinušas Jāņa Atklāsmes grāmatu par vienu no Jaunās Derības grāmatām.

Lai kāda arī būtu attieksme pret to, Apokalipse ir viena no visvairāk komentētajām un skaidrotajām Svēto Rakstu grāmatām. Baznīca ir atzinusi Apokalipsi par Svēto Rakstu sastāvdaļu:

Raksti to, ko tu redzi, grāmatā un sūti to septiņām draudzēm... (1, 11)

Šis uzdevums: Raksti! kā pamācība baznīcai un kristiešiem atrodams atkal un atkal, tas parādās vēstījuma sākumā katrai no septiņām draudzēm (2, 1. 8. 12. 18; 3, 1. 7. 14). Šis ir kā formālais norādījums Apokalipsē atkārtojas vairākkārt:

Un es dzirdēju balsi no debesīm sakām: Raksti! Svētīgi mirušie, kas mirst iekš tā Kunga no šā brīža. Tiešām, saka Gars, lai tie atdusas no savām pūlēm, jo viņu darbi tos vada. (14, 13)

Un viņš man saka: Raksti! Svētīgi ir tie, kas aicināti Jēra kāzu mielastā! Viņš man saka: "Šie ir patiesie Dieva vārdi". (19, 9)

Tas, kas sēdēja goda krēslā, teica: "Redzi, visu es daru jaunu." Tad viņš teica: "Raksti! Jo šie vārdi ir neapšaubāmi un patiesi." (21, 5)

Apzinoties sava vēstījuma dievišķo pirmsākumu, Apokalipses autors pasludina svētību tiem, kas lasīs šo grāmatu:

Svētīgs tas, kas lasa, un tie, kas klausās pravieša vēstījuma vārdus un tur to, kas šeit rakstīts, jo noliktais laiks ir tuvu. (1, 3)

No otras puses, viņš vērsas ar nopietnu brīdinājumu pie tiem, kuri vilto viņa vēstījumu, kaut ko pielikdami kļūst vai izlaizdami:

Es apliecinu katram, kas dzird šīs grāmatas pravietojuma vārdus: Ja kas tiem ko pieliek, tam Dievs uzliks tās mocības, par kurām rakstīts šinī grāmatā.

Ja kas ko atņem no šās grāmatas pravietojuma vārdiem, tam Dievs atņems viņa daļu pie dzīvības koka un pie svētās pilsētas, par ko rakstīts šinī grāmatā. (22, 18. 19)

Apokalipse ir garīga grāmata, grāmata, kas dod garu, piepilda garīgo dzīvi. Pats Jānis aicina ieklausīties Svētā Gara balsī, kas saka:

Svētīgs ir tas, kas lasa, un tie, kas klausās pravieša vēstījuma vārdus. (1, 3)

Taču vēl daudz vairāk Apokalipse ir liturģiska grāmata. Jānis pavisam skaidri atšķir tos, kas lasa, no tiem, kas klausās. Tātad tā nav individuāla lasīšana, bet runa ir par lektoru, kas paziņo pravieša vēstījuma vārdus kristiešu sanāksmē.

Nepietiek tikai ar klausīšanos vien, dzirdētais arī jārealizē dzīvē:

... un tur to, kas šeit rakstīts. (1,3)

Labāk nemaz nevar izteikt šī vēstījuma nozīmi.

Jānis saņem uzdevumu rakstīt, un kristiešiem jāklausās uz Svēto Garu. Šī

klausīšanās ir mēģinājums iedziļināties tajā, ko saka Gars, jo caur to runā Dievs. Tā katra vēstule beidzas ar aicinājumu:

Kam ausis, tas lai dzird, ko Gars saka draudzēm. (2, 7. 11. 17. 29; 3, 6. 13. 22)

Aicinājums klausīties atkal atrodams 13, 9 pēc lielās vīzijas par sievieti un pūķi, tad vēl 22, 7 - vienā no pēdējām rindām, kur tiek izteikts aicinājums ne vien klausīties, bet arī lūgt:

Un kas to dzird, lai saka: Nāc! (22, 17)

Te klausīšanās uz Svēto Garu tūlīt pārvēršas saucienā, aicinājumā Jēzum: Nāc! Apokalipses noslēpums ir baznīcai adresēts ticības vēstījums. Klausītājiem un lasītājiem jābūt izslāpušiem pēc patiesības un dievišķas dzīves.

Kam slāpst, lai nāk. Kas grib, lai ņem dzīvības ūdeni bez maksas. (22, 17)

Tas, kas šeit tiek piedāvāts, ir Dieva žēlastības dāvana. Apokalipsi nedrīkst pieskaitīt pie ezoteriskās literatūras, kā tas bieži notiek. Tā ir grāmata visai baznīcai un visiem ticīgajiem. Apstiprinājums tam atrodams katras vēstules beigās, kur runāts par "Uzvarētāju".

Vēstule domāta katram lasītājam, nevis baznīcai, inteligencei vai īpašam personu lokam; balva tiek apsolīta tam, kurš ir uzvarējis. Lai iedziļinātos šajā grāmatā, ir nepieciešama izpratne un izjūta. Vai Jānis pats to ik pa laikam neapstiprina? Piemēram, kad runā par zvēra skaitli:

Šeit slēpjas gudrība. Kam ir saprašana, lai izdibina zvēra skaitli. (13.18)

Daudzas Apokalipses nodaļas šķiet prasām sevišķas zināšanas, taču tā ir un paliek grāmata, kas domāta visiem, kura var un kurai vajag būt visu lietotai.

Kaut arī šī grāmata prasa nojautu, prātu un zināšanas, tā tomēr nekādā gadījumā nav aizzīmogota grāmata. Apokalipses autors saņem uzdevumu "neaizzīmogot" pravietīškos vārdus, kas izteikti grāmatā:

Tad viņš man saka: "Neaizzīmogo šīs grāmatas pravietojuma vārdus! Jo noliktais laiks ir tuvu." (22, 10)

Jāņa Atklāsmes grāmata domāta katram cilvēkam. Tai jābūt plaši pieejamai un jātop sludinātai liturģiskā sanāksmē visai draudzei bez izņēmuma. Pamatojums tam, kāpēc vārdus nedrīkst "aizzīmogot", skan šādi: "Laiks ir tuvu." Tas ir aicinājums būt modriem, vienmēr gataviem sagaidīt to Kungu, kas tuvojas, nāk un ir pavisam tuvu. Tas kļūst vēl skaidrāks, ja salīdzina Atklāsmes grāmatas 22, 10 ar Daniēla 8, 26 un 12, 4-9, no kurienes Jānis ņem ierosmi:

Parādība par vakariem un rītiem, kas tev zināma darīta, ir uzticības cienīga; paglabā to jo cieši slepenībā, jo līdz tam ir vēl ilgs laiks.

Jānis nedrīkst aizzīmogot grāmatu, jo "tas laiks" ir tuvu, jo uz tā Kunga Jēzus

Kristus atnākšanu jāgaida pastāvīgi. Daniēls turpreti saņem pavēli klusēt, jo "tā stunda" vēl nebūs tik drīz.

Bet tu, Daniēl, paglabā labi slepenībā šais atklāsmēs sacīto un apzīmogo šo grāmatu līdz pēdējam beigu laikam.. (Dan. 12, 4)

Līdz ar Jāni nāk atklātās sludināšanas laiks, jo Kristus ir atnācis un noņēmis apsegu (sal. 2. kor. 3, 14-18).

Tas būtu ļoti pārdoši - par katru cenu gribēt visu saprast, būt vienīgajam, kas visu saprot un zina. Nopietns Apokalipses tulkotājs var skaidrot šo darbu tikai ar pazemību un gudrību, vienmēr paturot prātā, ka neviens nav izzinājis visus šī raksta noslēpumus.

Baznīcas vēsturē daudzas apgaismotāju kustības jau iedomājušas zinām "isto laiku", atrodot tam apstiprinājumu sliktu tulkotā Jāņa Atklāsmes grāmatā. Kā jau tika teikts, šī ir savā ziņā "bistama grāmata".

Gana vēsts vakardienai un šodienai

Šī grāmata ir dvēseļu gana vēstījums, vēstule draudzēm konkrētā situācijā. Tā ir saistīta ar pavisam noteiktu mācītāja, garīdznieka misiju. Apokalipse nav tīra vēstures teoloģija, kā to daži varbūt pārsteidzīgi gribētu secināt. Taču Apokalipse nav arī kāda diža redzētāja, gaišreģa paša redzēto vīziju attēlojums. Tas ir vēstījums, ko baznīcas galva grib nodot draudzēm, kuras dzīvo konkrētā kritiskā situācijā, vajāšanu laikā.

Apokalipses vēstījošais un garīgais raksturs atklāts jau grāmatas ievadā pirmajās rindās:

Jānis septiņām draudzēm Āzijā! Žēlastība jums un miers no tā, kas ir, kas bija un kas nāk, un no tiem septiņiem gariem, kas viņa goda krēsla priekšā. Un no Jēzus Kristus, kas ir uz ticīgais liecinieks.. (1, 4-5)

Šis vēstules ievads ir ļoti līdzīgs apustuļa Pāvila vēstuļu ievadiem. Jānis raksta kā baznīcas galva savējiem, kā brālis, kas nes uz saviem pleciem kopīgās vajāšanas nastu.

Es, Jānis, jūsu brālis un dalībnieks bēdās, valstībā un Jēzus gaidās, biju salā, ko sauc par Patmu, Dieva vārda un Jēzus liecības dēļ.

Tā Kunga dienā es tapu aizrauts garā.. (1, 9-10)

Apokalipses sākums ir sākums vēstulei, nevis kādai abstraktai grāmatai vai teorētiskam rakstam, turklāt augstākajā mērā koncentrētai vēstulei. Rakstītājs nosauc savu vārdu, viņš nosauc draudzes, vērsas pie tām kā baznīcas galva un kā brālis. Šie paši apsvērumi palīdz skaidrot arī Apokalipses noslēguma formulu: "Mūsu Kunga Jēzus žēlastība lai ir ar visiem! Amen!" (22, 21). Katrs raksts vēstules

formā beidzas ar kādu vēlējumu, šeit tas ir lielais kristīgais novēlējums: **žēlastība!**

Apokalipses autors ir gans, kas raksta kādai noteiktai draudžu grupai konkrētā situācijā, kad notiek vajāšanas. Šķiet, ka Domiciāns sava valdīšanas laika beigās gribējis ieņemt jaunu nostāju pret reliģijām. Ķeizars gribēja sevi pasludināt par vienīgo Kungu un Dievu. Tas izskaidro veselu virkni aklamāciju Apokalipsē:

Vienīgi Dieva Jērs ir tas, kas sēž tronī, ir cienīgs saukties "mūsu Kungs un mūsu Dievs".

Šāda titulēšana vēlreiz apstiprina, ka Apokalipsē ir runa par sadursmi ar impēriju. Uzruna "*Dominus et Deus noster*" (mūsu Kungs un Dievs) kļuva obligāta. Saskaņā ar liecībām, Domiciāns sēdēja tronī, ietērpts purpura togā, zelta kroni galvā, uz kura bija attēloti kapitolija dievi Jupitera un flāvu priesteru skolas upurpriesteru pavadībā. Visi bija ietērpti tāpat kā viņš, kroņi viņu galvās bija ar viņa paša attēlu. Domiciāns pasludināja sevi par "Minervas dēlu", viņš lika sevi godināt par "*Gentor diorum*" [visu dievu tēvu]. Viņa dekrētus ievadīja sekojoši vārdi: "Mūsu Kungs un mūsu Dievs pavēl, ka tam jānotiek." Šis ķeizara izteikums kļuva par istu draudu baznīcai. Vai kristieši varēja klanīties šādu vārdu priekšā? Patiešām atzīt valsts dievišķo varu? Patiesībā no kristiešiem tika prasīta ne tikai ķeizara personas, bet arī valsts varas kulta atzišana. Šajā ķeizariskajā "Kunga un Dieva" politikā Jānis saskatīja pašos pamatos vērsanos pret kristietību. Toreiz notika vajāšanas. Kādā no Apokalipses septiņām vēstulēm runāts par Antipu, kas nogalināts savas ticības dēļ. Šķiet, ka tas ir bijis lokāls notikums. Ir arī pieminētas vajāšanas Nērona laikā pēc Romas degšanas. Tās vēl ir tikai atsevišķas varas manifestācijas. Pēc Domiciāna nodoma visā impērijā ieviest ķeizara kultu un arī valsts kultu vajāšanas tika atbalstītas ar likumu un kļuva vispārējas. Jānis pazina šīs briesmas un rakstīja draudzēm, lai nosauktu istajā vārdā to, kas draud, brīdinātu par priekšā stāvošās cieņas apmēriem, jēgu un smagumu. Viņš rakstīja, lai sagatavotu kristiešus ļoti sīvai cīņai, kā arī lai stiprinātu viņus, atklājot tā Kunga Jēra uzvaru, Kristus uzvaru, kas ir šīs cieņas triumfālais un slavas pilnais iznākums.

Šai smagajā situācijā garīgas skaidrības, ticības un drosmes pilna vēsts bija sevišķi nepieciešama. Tā ir tāda redzīgā vēsts, kura priekšā atveras nākošne, inspirētā apustuļa vēsts, kas sludina baznīcai tās ciešanu un slavas pilno misiju, baznīcas vadoņa vēsts, kas grib brīdināt kristiešus no kārdinātāja zvēra un no jaunā spēka ietekmes. Lai pareizi lasītu un skaidrotu Apokalipsi, nepieciešams domās pārceļties šajos konkrētajos apstākļos. Apokalipsē skartas noteikta perioda problēmas, taču ar saviem simboliskajiem skaitļiem, ainām un tēlojumiem tā grib savus lasītājus mierināt un aicina izturēt līdz galam, pajaujoties uz Dieva visupdēdējo uzvaru.

Apokalipse ir grāmata, kas domāta krīzes momentiem, lūzuma periodiem. Šādas

ārkārtējas situācijas ir sevišķi piemērotas Apokalipses lasīšanai. Varbūt tas ir arī laiks, kad baznīca uzrunā jūs pavisam personiski?

Apokalipse - pravietojums

Tātāku informāciju par šo darbu sniedz pats Apokalipses autors, proti, tā ir pravieša vēsts, pareģojums. Tā viņš pats vairākkārt saka sava vēstījuma sākumā un beigās:

Svētīgs ir tas, kas lasa, un tie, kas klausās pravieša vēstījuma vārdus un tur to, kas šeit rakstīts, jo noliktais laiks ir tuvu. (1, 3)

Jānis to atkārtu vēlreiz pēcvārda vieta:

Tad viņš man sacīja: Šie vārdi ir neapšaubāmi un patiesi. Tas Kungs, pravieša garu Dievs, ir sūtījis savu eņģeli atklāt saviem kalpiem, kam drīzumā jānotiek.

Redzi, es nākšu drīz! Svētīgs, kas tur šīs grāmatas pravietojuma vārdus. (22, 6-7)

Starp šiem ievada un nobeiguma vārdiem daudzās vietās autors vēl skaidrāk liek saprast, ka runa tiešām ir par pareģojumu:

Tad viņš man saka: "Neaizzīmogo šīs grāmatas pravietojuma vārdus! Jo noliktais laiks ir tuvu. (22, 10)

Es apliecinu katram, kas dzird šās grāmatas pravietojuma vārdus: Ja kas tiem ko pieliek, tam Dievs uzliks tās mocības, par kurām rakstīts šajā grāmatā.

Ja kas atņem no šīs grāmatas pravietojuma vārdiem, tam Dievs atņems viņa daļu pie dzīvības koka un pie svētās pilsētas, par ko rakstīts šajā grāmatā (22, 18-19)

Un kā lai nepiemin to vietu, kur Jānis līdzīgi Ecehielam tiek aicināts norīt sākumā saldu, bet vēlāk vēderā kā žulu rūgtu grāmatu (ko daži autori kategoriski apzīmē kā iecelšanu par pravieti) un dzird šādus vārdus:

Tev būs atkal pravietojot par tautām un ciltīm, par valodām un daudziem ķēniņiem. (10, 11)

Jau iepriekš Dieva noteiktā baznīcas vēstures periodā Jānim tiek uzticēta jaunā pravietojuma vēsts.

Līdzīgi šos nozīmīgos vārdus pasludina visuma eņģelis (kas, apliecinādams savu varu pār visu kosmosu, stāv ar vienu kāju uz zemes un ar otru jūrā):

Laika vairs nebūs, bet septītā eņģeļa vēstījuma dienās, kad tas sāks bazūni pūst, ir piepildīts Dieva noslēpums, kā viņš to ir pasludinājis saviem kalpiem praviešiem. (10, 7)

Skaidrāk nemaz nevar pateikt, ka Apokalipse turpina un pabeidz praviešu iesākto misiju. Jānis grib būt saskaņā ar Veco Derību. Šo pamatdomu jāņem vērā, jo tā nāk no Jāņa paša. Tāpat kā Vecās Derības praviešiem, arī viņam jāsludina Dieva vārds. Viņam un līdz ar viņu visai baznīcai jāsludina jaunā prieka vēsts:

..tam bija mūžīgs evaņģēlijs sludināms tiem, kas dzīvo virs zemes, un visām tautām un ciltīm, valodām un tautībām. (14, 6)

Pareģošana, kas Israēlā pirms Kristus atnākšanas bija mirusi, līdz ar viņu modās jaunai dzīvei. Šo pravietošanas atmodu pašā sava evaņģēlija sākumā rāda Lūka:

Un viņa tēvs Caharija tapa Svētā Gara pilns, sludināja un sacīja.. (1, 67)

Līdzīgi Lūka izsakās arī sava evaņģēlija 2, 36. Neapšaubāmi, ka pēc Vasarsvētku notikuma pravietošanas talanti piedzīvo jaunu un varenu uzplaukumu: Joela pravietojumš kļūst par patiesību. Pēteris to skaidri pasaka savā Vasarsvētku sprediķī (Apd. 2, 16-17). Arī Pāvila vēstules pietiekoši labi pierāda šo pravietošanas atdzimšanu. Senbaznīca bija bagāta ar "praviešiem". Bieži vien tiek runāts par "svētajiem un praviešiem". Pāvils savā vēstulē (Ef. 4, 11-12) saka, ka Kristus pēc augšāmcelšanās vienus iecēlis par apustuļiem, citus par praviešiem, vēl citus par evaņģēlistiem, ganiem un mācītājiem "Kristus miesai par stiprinājumu". Kas attiecas uz divpadsmit tā Kunga apustuļiem, tad viņiem lielā mērā piemita pravieša talants. Pēteris un Pāvils lasa cilvēku sirdīs, pārliecinoši sludina vārdu un pareģo nākotni. Pāvils par Kristus noslēpumu raksta:

To lasot, jūs varat nojaust manu Kristus noslēpuma izpratni, Kas agrākām cilvēku bērnu paaudzēm tādā veidā vēl nebija darīts zināms, kā tas tagad garā ticis atklāts viņa svētajiem apustuļiem un praviešiem. (Ef. 3, 4-5)

Šādas zināšanas rodas apgaismotā sirdī un bieži tiek redzētas sapņos vai vizijās. Pāvils raksta:

Es pazīstu cilvēku iekš Kristus, pirms četrpadsmit gadiem - vai miesā, vai ārpus miesas, Dievs to zina - kas tika aizrauts trešajās debesis.

Par to pašu cilvēku es zinu, ka tas - vai miesā vai ārpus miesas, nezinu, to Dievs zina - tika aizrauts paradīzē un dzirdēja neizsakāmus vārdus, ko cilvēkiem nav ļauts izrunāt.

Arī Apokalipse turpina šo pravietošanas atdzimšanas līniju Jaunajā Derībā, tomēr Apokalipses īpatnība ir tieši tā, ka tā ir vienīgā Jaunās Derības grāmata, kas burtiski izteikta kā pareģojums. Tā patiesi ir pareģojums Jaunās Derības kontekstā. Autors to skaidri pasaka savu vīziju atstāstījuma nobeigumā:

Es, Jānis, to visu dzirdēju un redzēju. Un, kad es to dzirdēju un redzēju, es kritu pie kājām eņģelīm, kas man to rādīja, un gribēju viņu pielūgt.

Bet viņš man saka: Nedari to! Es esmu tāds pats kalps kā tu, kā tavi brāļi, pravieši un visi tie, kas tur šīs grāmatas vārdus. Pielūdz Dievu!
(22, 8-9)

“Tu un tavi brāļi pravieši!” - šī uzruna ir zīmīga. Jānis pieder pie Jaunās Derības praviešiem un neapstridami ir nozīmīgākais no viņiem.

Apokalipse - kā Apokalipse

Šis pareģojums tomēr ir saistīts ar pavisam īpašu tradīciju, ko nepieciešams zināt, lai nopietni ķertos pie Apokalipses lasīšanas. Tā saistās ne tikai ar praviešu līniju, bet ir nešķirama no apokaliptiskām tradīcijām.

Apokaliptiskā literatūra ir radusies 2. gadsimtā pirms Kristus šķietami kā pravietiskā izteiksmes veida atvasinājums. Dažas tās iezīmes redzamas jau praviešu grāmatās, piemēram, Ecehiēla, Joēla un visvairāk Daniēla, kas līdzīgi Jānim ir vienlaikus pravietis un apokaliptiķis. Īstā apokaliptiskā literatūra rodas laikā no 2. gadsimta pirms Kristus līdz 2. gadsimtam pēc Kristus. Bieži tie ir apokrifi - vesels novirziens un dvēseles nepieciešamības izpausme jūdaisma klēpī.

Apokaliptiskā literatūra ir Dieva izredzētās tautas pārbaudes laika literatūra. Šai literatūrai vajadzēja dot jaunus spēkus bēdās ieslīgušajai izredzētajai tautai caur atklāsmi, caur Dieva plāna atklāšanu un līdz ar to dot pārliecību, ka, par spīti briesmīgajam postam un katastrofām jauno spēku valdīšanas laiks tuvojas beigām. Ļaunie spēki atkāpsies nākošās pasaules priekšā, tās debesu valstības priekšā, kas nāk no augšienes, Dieva godības apgaismota.

Apokaliptiskās literatūras rašanās ir saistīta ar lielo vajāšanu laiku, kad valdīja Sīrijas ķēniņš Antiohs Epifānijs, kas ar varu gribēja ieviest Jeruzālemes jūdu tautā grieķu tradīcijas un pat grieķu reliģiju. Apokalipsēm raksturīga visaptveroša pārredzamība: uz visas pasaules vēstures fona redzama Dieva izredzētās tautas vēsture līdz pat pasaules galam.

Tālāk aplūkojot apokaliptisko literatūru, jāpievēršas vēl kādam aspektam, proti - pasaules vēsture tiek aplūkota duālistiskās nākotnes gaidās kā varena izrāde, kurā sātāniskie spēki cinās ar visuvarēno Dievu, kas beigās uzvar.

Apokaliptiskajā literatūrā liela nozīme ir vizijām. Bieži vien nākotnes atklāsmei, ko sniedz apokalipse, lai stiprinātu Dieva tautu, ir kosmiskis vēriens. Redzētājs sapnī vai ekstāzē tiek nogādāts nepazīstamā vietā, kur atveras debesis: viņa priekšā paceļas priekšgars, kas parasti slēpj cilvēkam augstākās patiesības. Redzētājs dzird noslēpumainus vārdus, viņš aplūko brīnišķo debesu valstību, viņš saņem zināšanas par Dieva noslēpumu. Tā ir sava veida kosmiskā atklāsmē, lai draudzēm atkal dod drosmi.

Apokaliptiskajos rakstos izmantoti pseidonimi. Lai savu vēstījumu padarītu nozīmīgāku, apokalipsu autori bieži piesavinās slavenu pagātnes personu vārdus un savas lielās kosmiskās vizijas piedēvē kādam patriarham vai pravietim: Ābrāmam, Mozum, Jesajam, Ezram. Lai nostiprinātu savu vēstījuma autoritāti, apokalipses autors dod savam darbam virsrakstu "Ābrāma apokalipse", "Ezras apokalipse" vai "Jesajas apokalipse".

Apokalipsēs bieži sastopams arī cits literārs papēmiens: datēt vizijas ar iepriekšēju datumu. Šī fikcija domāta, lai tagadnes un nākotnes pareģojumiem piešķirtu vēl lielāku nozīmi. Daži šīs metodes izmantošanu saskata arī Jāņa Atklāsmes grāmatā. Piemēram, Jānis apraksta "lielās netikles" tiesu Domiciāna valdīšanas laikā, bet dara to tā, it kā to būtu rakstījis Vespasiāna valdīšanas laikā.

Šeit vajag gudrību, lai saprastu: septiņas galvas ir septiņi kalni, uz kuriem sēd sievietē" [= septiņi Romas pakalni]. Tās ir arī septiņi ķēniņi, pieci ir krituši, viens ir tagad [tas būtu Vespasiāns]. Viens vēl nav atnācis [tas būtu Domiciāns], un kad tas nāks, tam būs palikti tikāi uz īsu brīdi. (17, 9-10)

Visbeidzot, apokaliptiskajai literatūrai ir simbolisks izteiksmes veids, ko izmantoja jau praviešu literatūrā un vēlāk atkal atsāka lietot un pie izdevības paplašināja. Krāsas, zvaigznes, visādi materiāli, vērtīgi dārgakmeņi, ikdienišķi vai fantastiski dzīvnieki, monstri, ķermeņa daļas: galvas, acis, kājas, mati; apģērbs... Šo dažādo un daudzveidīgo simbolu izmantošanai ir savi noteikti likumi, kuri jāpārzina. Pārspilējumi, aptuvena saskaņa, sakarību trūkums - tas viss var šodienas lasītājam izraisīt smaidu. Jānis šo simbolu valodu meistarīgi lietojis, un tas pelna dziļāku un pamatīgāku studēšanu. Šeit varbūt pietiktu ar dažām atslēgām.

Piemēram, krāsām ir viena noteikta nozīme:

balta: šī krāsa bieži atkārtojas Apokalipsē. Tā ir dievišķā simbols, vienlaikus arī prieka, uzvaras simbols, tā ir debesu valstības krāsa;

melns: nāves simbols;

ugunsarkans: greznums, krāšņuma simbols.

17. nodaļā netikle Babilonija - Roma aprakstīta kā sievietē uz sarkana zvēra, "kas bija pilns Dievu zaimojošu vārdu".

Kronis jāatšķir no diadēmas; kronis, tāpat kā palmas zars, ir uzvaras simbols, turpretī diadēma ir neatkarības un ķēniņšķās varas simbols. Gan puķis, gan Kristus nesa diadēmu, bet uzvarētājs kristietis nesis kroni, viņš saņems zelta kroni.

Acis simbolizē atziņu, izpratni vai apskaidrību caur izpratni. Par Dieva Jēru tiek sacīts: "Tam ir sepuņas acis" (5, 6). Viņš nes sevī gaismas pārpilnību, jo redz un izskaidro to, ko redz. Tāpat arī četras dzīvās būtnes ap Dieva goda krēslu: "Pilnas acīm no priekšas un muguras pusēm". (4,6)

Ragi - arī simbols, kas bieži atkārtojas. Tie apzīmē varu. Dieva Jēram ir septiņi tādi ragi.

Tāpat arī skaitļiem ir sava noteikta nozīme:

skaitlis "4" apzīmē radīto pasauli, četrus svarīgākos punktus, četrus kontinentus;

skaitlis "7" nozīmē pilnību, veselumu. Vēstules tiek rakstītas septiņām draudzēm - tas nozīmē, ka Jānis raksta visai baznīcai, lai gan viņš vērsās pie septiņām konkrētām draudzēm;

skaitlis "10" nozīmē mazu lielumu, kas nav jātstāj pavisam neievērots, bet kam arī nav jāpiešķir pārāk liela nozīme;

"12" - tas ir Dieva izredzētās tautas skaitlis: divpadsmit ciltis. Skaitlis "1000" apzīmē neierobežotu daudzumu;

144 000 (divpadsmit x divpadsmit tūkstoši) nozīmē, ka tauta ir nepārskatāmi liela. 144 - tā ir Dieva izredzētā tauta, bet sareizināta ar 1000 - tas nozīmē bezgalīgi palielināta skaita ziņā; Dieva tauta, kas sasniegusi savu pilno skaitu.

Jānis simbolu valodu izmanto ļoti meistarīgi. Viņš pierāda savu prasmi, veidojot iespaidīgas un harmoniskas gleznas, izmantojot sev pierastas ainas un savstarpēji pretrunīgus elementus. Viņa attēlotās ainas ir krāsu un dzīvības pilnas, tās ir grūti iztēloties acu priekšā, tajā pašā laikā tās ir apvelūtas ar ārkārtēju suģestējošu spēku. Tāda ir pirmā dievišķās valstības vīzija (4. nodaļā), kur Jānis redz, kā atveras debesu vārti un ir redzams Dieva goda krēsls, no kura Jāni šķir plaša jūra. Šī aina tiek tēlota pirms gaismas pilnās un iespaidīgās Dieva parādīšanās visā savā varenībā.

Tāpat jāmin neparasti dramatiskā vīzija, kurā parādīta sievietē dzemdību sāpēs (12. nodaļā) un pretstatā viņai ugunsarkanais pūķis, kas uzglūn, lai varētu aprīt viņas tikko dzimušo bērnu. Vēl arī jaunās Jeruzālemes apraksts, kur tēlota dārgakmeņos vizoša pilsēta. Jāņa meistarības pamatā, izmantojot dažādus simbolus, ir viņa vīziju reliģiskais un garīgais dziļums. Jāņa simbolisms nav auksts, ikdienišķs un samākslots, kas tik bieži ir raksturīgi apokaliptiskajiem rakstiem. Jāņa simbolisms ir dzīvības pārpilns, - pirmais pārsteigums tiek pārvarēts, un sākumā šķietami nesakarīgā aina kļūst saprotama. Pierodot pie šīs valodas, vairs nesagādā nekādas grūtības redzēt, kā Jērs kļūst par Ganu, ja zin, ka Jērs ir cilvēciska būtne, un ka šis Jērs ir Gans, un ka Gans vienlaikus ir Jērs.

Nav nekādas nozīmes kavēties pie tā, kā saka kāds komentētājs, lai piestiprinātu septiņus ragus uz Jēra galvas, vai arī mēģinātu stādīties priekšā septiņas pūķa galvas. Tas viss padarītu Apokalipses plastisko atveidojumu par tiešām grūtu uzdevumu. Drīzāk var iztēloties Jēru viņa neatkarībā un pūķi visā viņa maģiskās varas briesmīgumā.

Tās tādat ir dažas raksturīgas apokaliptiskās literatūras iezīmes. Arī Jānis ievēro šīs tradīcijas. Viņš izmanto tradicionālās metodes, taču nav verdziski atkarīgs no tām, viņš pilnīgi pārvalda tās, iepludinot tajās jaunas asinis un dodot jaunu elpu, kas nāk no lielajiem praviešiem. Viņš ievēro vienlaikus apokaliptiskās un pravietiskās tradīcijas.

Bieži tiek secināts, ka apokaliptiskā literatūra ir pa daļai fantastiska, izdomāta literatūra, pa daļai - aizbildināšanās. Bēgot no reālās dzīves ciešanām un posta, mierinājums tiek meklēts fantastiskās vizijās. Jānis paliek ītenībā. Pretstatā bieži vien drudžainajām un postošajām apokalipsēm Jāņa Atklāsmes grāmata ir dievišķas mīlestības pilna. No sākuma līdz beigām lasītājs tiek aicināts būt garīgi aktīvs, drosmīgs un atgriezties pie ticības.

Apokalipse - "Bībeles simfonijas fināls"

Sekodams pravietiskajām un apokaliptiskajām tradīcijām, Jānis ir saistīts ar visas Bībeles valodu un tematiku. Ar nemainīgajām Bībeles tradīcijām ir saistīta gan domāšanas struktūra, gan Jāņa viziju pamatforma. Apokalipse ir Bībeles noslēgums, būtībā tā ir fināls, kas vēlreiz apkopo visus jautājumus, visas ainas, visas lielās atklāsmes. Ievads Bībeles lasīšanā varētu sākties ar Apokalipses studēšanu.

Visbeidzot šeit jāatzīmē, ka Jaunās Derības pēdējā grāmata ir sarakstīta, ievērojot liturģiskās tradīcijas. Kā jau iepriekš tika sacīts, Apokalipse ir vēstule draudzēm, domāta nolasīšanai liturģiskā sanāksmē. Tā stāsta par atklāsmi, ko Jānis saņēmis "Tā Kunga dienā", tas nozīmē, svētdienā:

Tā Kunga dienā es tapu aizrauts garā un dzirdēju aiz manis balsi kā bazūni saucam. (1, 10)

Kādēļ gan Jānis būtu tik precīzi minējis, ka šī atklāsmē notika "tā Kunga dienā", ja ne tāpēc, lai uzsvērtu, ka viņš ir vienots ar Āzijas draudzēm dievkalpojuma svētkos? Kas gan cits ir Apokalipse, raksta kāds autors, ja ne gaišrēģa brīnumains redzējums svētdienas rīta kulta laikā? Fakts, ka Apokalipsei jābūt liturģiskai grāmatai, ir tik izplatīts, ka mēs šim aspektam velūsim veselu nodaļu.

Tāpat Apokalipse ir arī pierādījums vērā ņemamai personiskai reliģiskai pieredzei. Tā, bez šaubām, būtu kļūda, šajās Jāņa aprakstītajās vizijās saskatīt tikai literāru metožu pielietojumu. Jau Vecās Derības apokalipsēs, kā Jesajas, Ecehiēla, Daniēla, atrodami fakti par dievišķās ekstāzes un viziju esamību. Līdzīgi tas izpaužas arī Jaunajā Derībā. Apustuļu stāsts rāda Stefanu augstās padomes priekšā, kad viņš redz debesīs, kas atveras viņa acu priekšā, Cilvēka Dēlu stāvam pie Dieva kreisās rokas. Pāvils savukārt stāsta, ka viņš ticis "aizrauts" garā, pacēlies augšup uz debesīm, kur viņš dzirdējis vārdus, kurus cilvēks nevar atkārtot. Kāpēc izslēgt šo

iespēju attiecībā uz Jāņa Apokalipsi? Tā būtu šī darba noniecināšana, visas šīs vīzijas reducēt uz vienkāršu mehānisku montāžu.

Pret formulējumiem: “es redzēju”, “es tiku gara pārņemts”, “es tiku aizņests prom”, “es dzirdēju vārdus” jāizturas nopietni. Galēja skaidrība, kvēls jūtu savilpojums, kas piepilda visu grāmatu, padara iepriekšēju sastādīšanu gluži neiespējamu. Darbs pie rakstāmgalda būtu iespējams tikai priekš tam, lai tos apsvērumus, kurus Svētais Gars inspirējis, izteiktu dramatiskā formā.

Apokalipse atspoguļo patiesu pieredzi. Jānis Patmas salā ir atradies mistiskas pieredzes pārpilnībā.

Bet kā tādā gadījumā izskaidrojams tas, ka Jāņa darbā eksistē vesela virkne tradicionālo Bībeles un apokaliptisko elementu, daudzas raksturīgas iezīmes, kas kopīgas ar Jesajas, Ecehiēla un citu rakstiem?

Jānis tik labi pazīst Bībeli, ka ir veidojies tās ietekmē un pārņemts ar to līdz sirds dziļumiem. Redzētās vīzijas iekļaujas viņa jau ierastajā domu gaitā. Dievs projicē jaunu, mirdzošu gaismu uz tām zināšanām, kas Jānim ir no Vecās Derības. Vecā vīzija dod impulsu, skici jaunajai kristīgajai vīzijai, un kristīgā vīzija noslēdz seno pareģojumu.

Turklāt var ļoti labi stādīties priekšā, ka Jānim bija krietni vien jānopūlas, lai rakstiskā veidā izteiktu to, ko viņš iekšēji bija sapratis, redzējis un dzirdējis. Nav izslēgts, ka Jānis pūlējies šīs atšķirīgās vīzijas, saņemtās atklāsmes savstarpēji saistīt, lai radītu vienotu darbu. Tam viņš izmantojis Veco Derību, ko Dievs caur jaunu gaismu licis saprast pa jaunam.

Serfo piedāvā pat sekojošu risinājumu: “Varbūt šo vīziju uzbūves mehānisms ir vēl vienkāršāks. Izskatās, ka gaišreģis lasa Veco Derību, un lasot no teksta izdalās attēli un kļūst par vīzijām. Mozus ēģiptiešu mocības, Joela pareģojums par siseņiem, atsevišķas Gudrības grāmatas nodaļas dod vielu tēlainiem aprakstiem, Dieva inspirētiem uzskatāmiem attēlojumiem drīzāk, nekā vīzijām tiešā nozīmē.”

Nemaz neliekas tik neiespējami, ka Patmas salas trimdinieks intensīvi lasījis Bībeli un meditējis, meklējot izeju no toreizējā baznīcas stāvokļa, un ka pārdabiskās vīzijas ar savu žēlastību pilnīgi dabiski varēja iespaidot šīs studijas, piešķirot tām jaunu dziļumu un aktualitāti. Personiska meditācija par Veco Derību līdz ar atziņas žēlastību iegūst jaunu realitāti. Jāņa Apokalipse jaunā gaismā turpina Bībeles praviešu pareģojumus. Gluži apzināti Jānis skatās tai pašā virzienā, taču daudz tālāk un ar lielāku gaišredzību: viņš redz praviešu tekstu patieso piepildījumu. Tāpēc viņš tos arī tik brīvi lieto.

Būtu interesanti pastudēt, kā Jānis izmanto Veco Derību. Viņa Apokalipsē tas bieži darīts, veidojot sava veida “slāņojumus”. Pār kādu no pareģu ainām klājas vesela sērija citu, tai sekojošu attēlu. Tā, piemēram, jaunās Jeruzālemes vīzija “uzslāņojas” Genesis vēstījumam un stāstam par radišanu no Ecehiēla grāmatas.

Apokalipses skaidrojuma sistēma

Tomēr galvenās grūtības, skaidrojot Apokalipsi, nesagādā vis simbolu un valodas atšifrēšana. Protams, paliek neskaidrības arī šajā jomā: ko nozīmē pirmais no četriem Apokalipsē minētajiem jātniekiem? Vienam jātnieks uz baltā zirga ir antikrists, citam tas ir Kristus, vēl citiem tas ir Dieva vārds; vēl citai skaidrotāju grupai tas ir pats Dievs. Kas būtu spējīgs pareizi izskaidrot zvēra noslēpumaino skaitli - 666? Vienlaikus šī mikla tiek padarīta vēl neskaidrāka, kritiski analizējot tekstu: daži domā, ka šim skaitlim vispār jābūt nevis 666, bet 616. Ko izsaka 1000 gadi, kuros Dieva kalpi valdīs kopā ar Kristu? Eksistē neskaidrības simbolu tulkošanā, tomēr tiek piedāvāts zināms daudzums dažādu atšifrējumu.

Galvenās grūtības, skaidrojot Apokalipsi, slēpjas citur. Kā lai precīzi nosaka, kāda saistība un attiecības pastāv starp dažādiem šīs grāmatas līmeņiem, kuros izkārtotas Jāņa redzētās vīzijas? Proti, Apokalipses vīzija var attiekties uz dažādām jomām: vēsturisko, pravietisko, pēdējā laika (ja nosaucam trīs svarīgākās), vai, citiem vārdiem: inspirētā autora stāsts par savu laiku, pravietojums attiecībā uz nākošiem gadsimtiem vai arī pareģojums par gaidāmo pasaules galu.

Kā draudzes gana vēstule Jāņa Atklāsmes grāmata attiecas uz konkrētu vēsturisku situāciju, ko tā grib izskaidrot. Kā pravietojums tā atklāj turpmāko vēstures gaitu. Kā apokalipse tā vērs skatu uz pasaules galu.

Skaidrojumu sistēma atšķiras atkarībā no tā, kurš no šiem trim aspektiem tiek pirmām kārtām uzsvērts: Jāņa laika notikumi, baznīcas vēstures gaita nākotnē, pasaules gals.

Baznīcas vēstures pareģojums

Skaidrojošu sistēmu, kas Jāņa Atklāsmes grāmatā galvenokārt saskata baznīcas vēstures un līdz ar to vispār pasaules vēstures pareģojumu, 12. gadsimtā radīja Joahims di Fiore - arī ģeniālākais šī virziena pārstāvis.

Pēc Joahima di Fiore, Apokalipse astoņās vīzijās apraksta dažādus baznīcas vēstures periodus, pats sevi viņš ieliek piektajā periodā jeb laikmetā. Tieši pēc sestā laikmeta velns sāks savu lielo uzbrukumu, tad parādīsies pirmais antikrists, kas Apokalipsē apzīmēts kā septītais ķēniņš (17. nodaļā) vai pūķa septītā galva. Šis antikrists tiks uzvarēts, sātans uz kādu laiku zaudēs varu un pārstās vajāt baznīcu. Pūķis tiks gāzts un pieķēdēts ellē, visas viņa galvas tiks nocirstas. Šajā laikā sāksies miera ēra, tūkstošgadu valstība, ko ievadīs jūdu un neskaistāmu pagāņu atgriešanās

pie ticības, un, valdot Svētajam Garam, cilvēku dzimta dzīvos mierā, gaidot pēdējo pārbaudījumu otrā antikrista izskatā. Joahims di Fiore antikristu saskatīja pāvesta varā un trešo impēriju - Svētā Gara valdīšanas laiku - gaidīja 1260. gadā.

Tāds ir Apokalipses kā tieša atsevišķu baznīcas vēstures posmu pareģojuma skaidrojums. Šis skaidrojums balstās uz augstākā mērā apšaubāmu vēsturisko notikumu traktējuma principu. Slikti, ka Joahimam di Fiorem ir daudz sekotāju. Henrijs de Libaks velta veselu savas grāmatas nodaļu tam, ko viņš sauc par "Joahimisko sukcesiju" ar visiem tās novirzieniem, kādus šī skola radījusi. Starp tiem minams arī Nikolā fon Lira, kura skaidrojums tāpat ir diezgan burtisks un vēsturiski konkrēts. Nav nepieciešams iedziļināties sīkumos, tomēr jāsecina, ka šī pieeja joprojām attīstās. Visiem tiem, kas šodien piedāvā līdzīgu skaidrojumu, var atbildēt, ka visos laikos bijuši cilvēki, kuri Apokalipsē saskata tieši tā vēsturiskā perioda attēlojumu, kurā viņi dzīvo. Vai netika, piemēram, atklāta Muhameda pasludināšana? Vai reformācija pāvesta varā nesaskatīja lielo Babiloniju? Vai Napoleonam nebija antikrista seja? Tikpat labi ar šo titulu varētu apveltīt arī Hitleru! Lutera 9. nodaļas sīņos saskatīja arīeniešus, bet 16. nodaļas trīs vardēs savus trīs ienaidniekus - Faberu, Eku un Emseru. Vai šodien Apokalipsē neredzam precīzu atomkara pareģojumu? Ja rūpīgi izseko šīm hipotēzēm un to nosacījumiem, tad atklājas arī to nenoturība. Tāda veida eksegēzi šodien atzīst Jehovas liecinieki. Viņi uzskata, ka tuvu ir lielās Harmagedonas cīņas stunda (16, 16). Mūsu gadsimtā viņi saskata tuvā pasaules gala pazīmes.

Simboliskais baznīcas vēstures apraksts, sākot no cilvēka radīšanas līdz pat tā Kunga atkalatnākšanas brīdim

Neieslīgstot iepriekšminētajās divainībās, arī nopietni eksegēti uzskata, ka Apokalipsē galvenajos vilcienos var saskatīt baznīcas vēstures pareģojumu. Savā ļoti nozīmīgajā komentārā P. Allo atklāj Apokalipsē lielo baznīcas vēstures periodu aprakstu no cilvēka radīšanas brīža līdz pēdējam piepildījumam Pastarās tiesas dienā, kad būs atkal atnācis Kristus. Šo pašu tēzi attīstīja viņa skolnieks P. Ferets: Jānis gribējis mums atklāt Apokalipsē ne tikai svarīgākos vēstures faktus, bet arī informēt mūs par šīs vēstures attīstības gaitu.

Otrs Apokalipses skaidrojums atšifrē simbolisku to vajāšanu aprakstu, kuras bija jāzīcē baznīcai pirmā gadsimta beigās Domiciāna valdīšanas laikā, kā arī konfliktu ar jūdaismu. Visi simboli tiek skaidroti kā mājiņi uz notikumiem un faktiem Jāņa dzīves laikā.

Pasaules gala pareģojums

Saskaņā ar trešo versiju Apokalipse vienkārši ir pasaules gala pareģojums. Tā ir t.s. pēdējo laiku skola. Pēc tās piekritēju domām Apokalipse nesatur nekādus speciālus pravietojumus attiecībā uz laiku no romiešu vajāšanām līdz kaut kādam nezināmam nākošam antikrista laikam. Tā gluži vienkārši sludina mūsdienu pasaules galu un mūžīgās Dieva valstības atnākšanu.

“Transvēsturisks” vai “supravēsturisks” ?

Katrai no šīm interpretācijām ir savi nopelni un sava daļa taisnības. Skaidrojot Apokalipsi, lielākās grūtības ir apvienot iespējami konsekventu vēsturisku eksegēzi ar pravietojumu garīgu izvērtēšanu. Būtībā Apokalipse ir, ja tā var teikt, gaismas projekcija par pasaules galu, par Dieva tiesu un Dieva valstības atnākšanu uz toreizējās baznīcas vēstures fona. Sava laika vēsturi Jānis ir sapratis tik dziļi, ka šī izpratne jau iepriekš izskaidro visus nākošos krisīgus gadsimtus. Tā ir patiesa pareģošana. Šis pareģojums nav jāsaprot kā iepriekšēja vēstures gaitas parādīšana stingrā hronoloģiskā secībā, bet gan kā mūsdienu vēstures notikumu studijas Pastarās tiesas gaismā. Jānis jau pirmo vajāšanu laikā mācēja pareģot baznīcas ciešanu un uzvaras pilno nākotni. Tādējādi baznīca vienmēr atpazinusī sevi Apokalipsē. Tā pazīst sevi šodienas situācijā 1. gadsimta beigu situācijā tik labi, ka Apokalipse ir pravietojums no gadsimta uz gadsimtu. Pateicoties Jāņa izpratnei, notikumi, kuri attiecas uz Domiciāna valdīšanas laiku, izskaidro mūsu laiku un visus laikus, kuri vēl sekos.

“Transvēsturiskā vai supravēsturiskā skatījumā Jānim tika caur Svēto Garu parādītas tās garīgās krīzes, kuras vēl jāiztur baznīcai, pirms tā top par debesu Jeruzālemi.” Ar šo formulējumu F. Hubs labi pateicis to, kas tad ir Apokalipse.

Tomēr šādā transvēsturiskā skatījumā nedrīkst meklēt precīzu nākotnes skatu attēlojumu, kā filmas scenārijā, kur kadri hronoloģiskā secībā atspoguļo visus notikumus. Šie attēli atspoguļo baznīcas dažādus aspektus visā tās laicīgās eksistences laikā. Asinainās vajāšanas, zvēra kārdinājumi, divu liecinieku kalpošana, baznīca cīņā ar pūķi, tad bēgšana uz tuksnesi - visas šīs ainas ir tikai vienas un tās pašas realitātes dažādi aspekti, kas atbilst visiem baznīcas zemes dzīves vēsturiskajiem periodiem. Jāuzmanās, lai simbolu neuzskatītu par konkrētas vēsturiskas realitātes aprakstu. Apokalipsē var saskatīt tiešus norādījumus uz vēsturi, taču atbilstoši apokaliptiskajam rakstīšanas veidam šie mājiieni attiecas vienmēr tikai uz atsevišķām sekundārām detaļām. Būtiskais ir un paliek simbolu vispārējā nozīme, kas derīga visiem laikiem, attiecas uz visiem laikmetiem.

2. nodaļa

Kristus augšāmcēlies. Viņa garīgais ceļojums. Apokalipse 1 - 3

Apokalipses ievads sākas ar divkāršu Kristus slavinājumu (1, 5) trīskāršam Kristus godinājumam: "Uzticīgais liecinieks, mirušo pirmdzimtais, zemes ķēniņu valdnieks", seko trīskāršs viņa darba slavinājums: "Viņš mūs mīl un mūs ar savām asinīm atsvabinājis no mūsu grēkiem, viņš mūs darījis par ķēniņiem un par priesteriem..."

"Viņš mūs mīl." Visā Jaunajā Derībā nav līdzīga formulējuma. Svētais Pāvils saka: "Es dzīvoju ticībā uz Dieva Dēlu, kas mani ir mīlējis.." (Gal. 2, 20) vai arī: "Mīliet viens otru, jo arī Kristus mūs ir mīlējis un sevi par mums nodevis", taču citādi nekur nav šis tagadnes formas. Tieši šī tagadnes forma ir visiespaidīgākais: Kristus mīl mūs šodien.

Šī "ievada dziesma" tiek turpināta ar vārdiem "kas mūs ar savām asinīm atsvabinājis no mūsu grēkiem [pagātnē] un kas mūs darījis par ķēniņiem un par priesteriem".

Visbeidzot ievads tiek noslēgts ar slavas dziesmu: "Redzi, viņš nāk..., viņu redzēs katra acs.; par viņu vaimanās visas zemes cilts." (1, 7) Šī slavinājuma kulminācijas moments ir svinīgais: "Jā! Amen!" Tad seko trīskāršs Dieva slavinājums (1, 8): "Es esmu A un O," tas nozīmē: visa gals un sākums, tas, "kas ir, kas bijis, kas nāk"; tas ir Dieva vārda izskaidrojums, ko uzzinājis Mozus pie Horebas, un "Visuvaldītājs" (*Pantokrator*), ebreju vārda "*Sabaoth*" (visu varu Dievs) grieķiskais tulkojums. Tā ir formula, kas Apokalipsē atkārtojas vairākkārt.

Trīskāršais Kristus godinājums, trīskāršais viņa darba slavinājums, trīskāršā slavas dziesma, savstarpēji mījoties pagātnei, tagadnei un nākotnei, samulsina

lasītāju. Runa ir par “mums”, par “šodienas cilvēkiem”: runa ir par Jēzus Kristus baznīcu, par iemiesoto baznīcu, nevis par baznīcu kā ideālu priekšstatu.

Vizija: Cilvēka Dēls Kristus, baznīcas sākums un vidus

Šī vizija par Cilvēka Dēlu pieder pie Apokalipses centrālajiem skatiem un rāda Kristu kā galveno varoni. Viņš ir šis ainas mirdzošais un dinamiskais centrs. Kopumā ņemot, Apokalipse ir lūgšanu himna, kas tiek dziedāta, godinot upurēto Jēru. Viņa tēls iezīmējas ar ārkārtēju skaidrību, un laikam vispār neviena cita grāmata neatstāj tik spilgtu iespaidu par Kristu, kas ir augšāmcēlies, dzīvs, darbojas baznīcā un ir ceļā uz baznīcu šodien. Tas, ko Apokalipse grib dot, ir uzvaroša ticība Kristum, kas triumfē pār pasauli.

Apokalipse ir Jēzus Kristus atklāsme (1, 1).

Tādi ir pirmie vārdi Apokalipsē: “Jēzus Kristus atklājums, ko viņam devis Dievs.” Vai Jēzus ir Atklāsmes grāmatas autors vai tēma? Eksegēti par to strīdas. Šķiet, ka abi skaidrojumi ir pareizi: Kristus ir Apokalipses avots un tāpat viņš ir arī tās tēma, tēls. Vizija par Cilvēka Dēlu ir pirmais izteiksmīgais Kristus pašportrets Apokalipsē.

Es, Jānis, jūsu brālis un dalībnieks bēdās, valstībā un Jēzus gaidās, biju salā, ko sauc par Patmu, Dieva vārda un Jēzus liecības dēļ. Tā Kunga dienā es tapu aizrauts garā un dzirdēju aiz manis balsi kā bazūni saucam: “To, ko tu redzi, raksti grāmatā un sūti septiņām draudzēm: Efezā, Smirnā, Pergamā, Tiatirā, Sardos, Filadelfijā un Laodicejā.” Es apgriezios vērot balsi, kas runāja ar mani, un, apgriezies, ieraudzīju septiņus zelta lukturus, lukturu vidū kādu Cilvēka Dēlam līdzīgu, ieģērbtu garos svārkos un apjoztu ar zelta jostu ap krūtīm. Bet viņa galva un mati bija kā sniegbalta vilna, viņa acis kā uguns liesmas, viņa kājas līdzīgas zelta metālam, krāsni kausētam, un viņa balss kā lielu ūdeņu balss. Viņam bija labajā rokā septiņas zvaigznes, no viņa mutes izgāja zobens, abās pusēs ass, un viņa vaigs spīdēja kā saule savā spēkā (1, 9-16)

Vizija sākas ar dzirdes parādību: Jānis dzird balsi sev aiz muguras. Šāds fakts atrodams vairākās Apokalipses vietās - redzētājs vispirms dzird, tad tikai ierauga to, kas grib pievērst viņa uzmanību. “Es tapu aizrauts garā un dzirdēju aiz manis balsi kā bazūni saucam.” Ekstāzes pārņemts, Jānis pagriežas, lai redzētu, kam pieder balss, kas viņu uzrunā, un ierauga septiņus zelta lukturus. Viss notiek kustībā. Šī Jāņa vizija, tāpat kā visas sekojošās, ir pilna darbības un spēka. Pirms viņš redz pašu tēlu, Jānis aplūko tam piederošos atribūtus, viņš redz septiņus zelta lukturus un to

vidū kādu, kas izskatās kā Cilveka Dēls. Tāpat kā vēlāk 19. nodaļā: Jānis vispirms redz baltu zirgu un tikai pēc tam jātnieku. Kristus Jānim parādās septiņu lukturu vidū. Pie ķeizara kulta piederēja arī zināms daudzums lukturu, kādus atrada Etezā. Varētu diskutēt par to, vai tas ir salīdzinājums, tomēr jāatzīst, ka tas ir iespaidīgs.

Kas ir šie lukturi, ja ne septiņas draudzes? Jānis pats to pavisam skaidri pasaka: "Septiņi lukturi ir septiņas zvaigznes." (1, 20) Tātad septiņu draudžu vidū parādas majestātiskais un uzvarošais Kristus. No šī brīža jāturas pie tā, ka visā Apokalipsē Kristus nav šķīrāms no baznīcas. Viņš pavisam noteikti ir baznīcas galva un, proti, vispasaules baznīcas galva. Tā ir šīs Apokalipses nodaļas galvenā doma. Pie šīs vīzijas pieder septiņu vēstulju skaidrojums: tas ir Kristus vēstījums septiņām draudzēm, kuru vidū viņš parādās.

Tas, kas šeit tiek parādīts, ir Kristus - ķēniņš, neatkarīgais Kristus; zelta lukturi uzsver vīzijas karalisko aspektu.

Tur Kristus tiek parādīts kā Cilveka Dēls. Jānis šo izteikumu aizguvis no pravieša Daniēla, turklāt viņš apvieno vīziju par Cilveka Dēlu, kas nak padebešos un saņem ķēniņa varu (Dan. 7) ar vīziju par debesu parādību (Dan. 10). Parādības ārējo izskatu un izturēšanos Jānis apraksta visos sīkumos. Tas neapšaubāmi ir Mesija, Kristus-ķēniņš, parādīts priestera un ķēniņa godībā. Viņš tērpies "garos svārkos", Exodus aprakstītajā priestera gērbā. Ap krūīm viņam ir apjozta zelta josta, kas apzīmē godību un majestātiskumu un ir tālāk mājiens uz Daniēla vīziju. Parādība ir karaliska, priesteriska, dievišķa. Tālāk Jānis apraksta parādības galvu un matus: tie ir kā vilna, kā sniegbalta vilna. Arī šis apraksts ir ņemts no vīzijas par Cilveka Dēlu (Dan. 7, 9). Daniēlam baltie mati ir atšķirības zīme, kas norāda uz pašu Dievu. Tas ir mūžības simbols. Savā mesiāniskajā, pravietiskajā majestātiskumā Cilveka Dēls tiek apveltīts ar dievišķajiem atribūtiem. Viņa acis bija kā uguns liesmas. Viņš pamatīgi pārbauda katru līdz sirds dziļumiem, viņš visu zina tāpat kā Dievs. Atkal tiek aprakstītas dievišķās īpašības.

Viņa kājas līdzīgas zelta metālam, krāsni kausētam, un viņa balss ir kā lielu ūdeņu balss.

Šīs īpašības atgādina Daniēla pravietojumu (Dan 10). "Lielu ūdeņu balss" atkal būs dzirdama pirms debesu Jeruzālemes pasludināšanas, lai parādītu pasaules Radītāja varenību. Līdzīgi tiek atēlota arī dievišķā godība (*Gloria*).

Jānis turpina savu aprakstu: "Labajā rokā viņam bija septiņas zvaigznes, un no viņa mutes izgāja zobens, abās pusēs ass." Tātad Cilveka Dēls airodas septiņu lukturu vidū un nes rokās septiņas zvaigznes. Par ko šeit ir runa? Atkal Jānis dod atbildi:

Noslēpums par septiņām zvaigznēm, ko tu redzēji manā labajā rokā, un par septiņiem lukturiem: septiņas zvaigznes ir septiņu draudžu eņģeļi, un septiņi lukturi ir septiņas draudzes. (1, 20)

Septiņas vēstules tiek adresētas draudžu "eņģeļiem", bez tam katra no tām sākas ar vārdiem: ".draudzes eņģelim raksti." Bet ko tad nozīmē šie eņģeļi? Ir daudzi alternatīvi skaidrojumi. Trīs no tiem derētu aplūkot tuvāk. Pirmais ļoti bieži minētais atrisinājums ir tāds, ka šie eņģeļi ir draudžu sargeņģeļi, katrai draudzei savs. Pret šādu skaidrojumu var iebilst, ka Apokalipses 2. un 3. nodaļās eņģeļi tiek slavēti, pelti un mudināti uz grēksūdzī! Tā, piemēram, Efezas draudzes eņģelim tiek teikts:

Tad nu padomā, no kā tu esi atkritis; atgriezies un dari pirmos darbus.
Bet ja ne, tad es nākšu pie tevis un nostumšu tavu lukturi no tā vietas,
ja tu neatgrieziesies (2, 5)

Vēl spēcīgāk tiek uzrunāts Sardu draudzes eņģelis: "Tu esi miris!" (3, 1)
Eņģelim tas tā kā būtu drusku sarežģīti!

Un Laodicejas draudzes eņģelim jādzird: "Tu neesi ne auksts, ne karsts.." (3, 15-17)

Tātad šādu alternatīvu nevar pieņemt. Un vai tad tas nav dīvaini, ka vēstules eņģeļiem tiek adresētas ar cilvēka starpniecību?

Citi atkal uzskata, ka tie esot vadoņi, vadošie draudžu locekļi, bīskapi vai dižciltīgas autoritātes "presbiterijas" klēpī. Taču arī pret šo skaidrojumu mēs varam iebilst, ka nekur un nekad vārds "eņģelis" nav attiecināts uz cilvēcisku būtni, ne tikai Jāņa Apokalipsē, bet gan apokaliptiskajā literatūrā vispār. Nekur cilvēciska būtne netiek saukta par eņģeli. Turklāt šis vēstījums adresēts draudzēm un nevis atsevišķām personām; to var atšķirt pēc tā, kā mainās uzruna no "tu" uz "jūs".

Vissucamākā ir trešā versija, kas runā par apokaliptiskajai literatūrai raksturīgu simbolu: eņģeļi ir personificētas simboliskas figūras, kas attēlo draudzes. Šis veids, kad draudzes tiek attēlotas netieši, ar dievišķu ideālu tēlu palīdzību, nav svešs apokaliptiskajai literatūrai; to varētu skaidrot ar faktu, ka Jānis savu atklāsmi saņem garā. Septiņas zvaigznes ir draudzes, kas reprezentētas debesu sfērā. Tās piedalās baznīcas misijā un kļūdās, tās ir sava veida baznīcas personificējums Kristus rokā.

Vizija par Cilvēka Dēlu parāda vēl skaidrāk Kristus un baznīcas savstarpējo saikni: "No viņa mutes izgāja zobens, abās pusēs ass." (1, 16) Šī aina vēlāk atkārtojas vēlreiz (2, 12 un 16; 19, 15). Pirmsākums tam meklējams Jesajas grāmatas 49, 2. Zobens ir Kristus vārda atiturošā spēka simbols. Kristum ir dots zobens, ar ko nerimstoši atūrit savu baznīcu.

"..tā saka tas, kam zobens abās pusēs ass: es zinu, ka tu dzīvo tur, kur sātana tronis" (2. 12-13)

Tāda ir Kristus parādīšanās uz Apokalipses sliekšņa: Daniēla grāmatas Cilvēka Dēls visā savā dievišķajā godībā, vienlaikus Dievs un cilvēks, baznīcas galva, tiešā saistībā ar baznīcu, vienmēr ceļā pie draudzēm, lai tās tiesātu un atūritu.

Septiņas draudzes attēlo vienoto baznīcu visā tās veselumā Kristus rokas pasardzībā. Kristus ir to vienojošais centrs, vienības avots un gaismas devējs.

“Un kad es redzēju viņu, es nokritu pie viņa kājām kā miris,” saka Jānis (1, 17), “bet viņš man uzlika savu labo roku, sacīdams: Nebīsties!”

Šī vizija, kā jebkura dievišķa parādība, vispirms rada bailes. Bailes ir cilvēka pirmā reakcija uz kaut ko “pavisam savādāku, neparastu”. Jānis nesāk tūlīt rakstīt, viņš nokrīt Cilvēka Dēlam pie kājām kā apustuļi apskaidrošanas brīdī, kā Pēteris pēc brīnumainās zvejas. “Es esmu pazudis, es esmu grēcīgs cilvēks,” sauc Jesaja. Dieva majestātiskuma un vareņības priekšā cilvēks var just tikai savu netūribu un vājumu.

Kā jebkurā teofānijā, arī šeit seko otrādi vērsta darbība: Kristus uzliek viņam savu labo roku un saka: Nebīsties! Kristus atbrīvo savu mācekli no bailēm un ļauj viņam aptvert, ka šī parādība nes nevis nāvi, bet gan dzīvību. Jānis atklāj, ka Kristus ir dzīvs, ka Kristus pats ir dzīvības avots. Šajā sakarībā viņš turpina:

“Nebīsties! Es esmu pirmais un pēdējais un dzīvais.” (1, 17-18)

Kad Kristus sevi nosauc par “dzīvo”, viņš nepiešķir sev kādu titulu, bet gan pasludina sevi par visu lietu sākumu un galu. Viņš nav pagātnes, bet gan šodienas Kristus. Viņš ir pirmais un pēdējais, kā viņš pats sevi nosauc: “A” un “O”. Kristus ir pāri visam, viss ir radīts caur viņu, viņš ir pēdējais vārds pāri visam. Viņa atkalatnākšana noliks visu savās vietās.

Tad tas, kas tur ir parādījies, izskaidro redzētājam aprīņojumā formulējumā to, kādā ziņā viņš ir “dzīvais”:

Es biju miris, un redzi, es esmu dzīvs mūžu mūžam.” (1, 18)

Tas ir sava veida atgādinājums par Lieldienu rītu, kad eņģeļi jautāja apustuļiem: “Kāpēc jūs meklējat dzīvo starp mirušajiem?” Vairāk nekas netika paskaidrots, bet tagad Kristus pats saka: “Es biju miris, un redzi, es esmu dzīvs mūžu mūžam.”

Viņš ir izcīnījis pēdējo cīņu ar nāvi. Tagad viņš ir mūžam dzīvais, viņš ir ieguvis mūžīgo dzīvību. Un Kristus pabeidz: “Un man ir nāves un elles atslēgas” (1, 18) Kristum kā valdniekam pieder pēdējo laiku augstākā vara, viņam ir nāves atslēgas, tikai viņš viens var atvērt vai slēgt cilvēkiem dzīvības vārtus.

Te kļūst redzama Kristus varas nozīme attiecībā pret draudzēm. Viņš ir augšāmcēlies, dzīvs mūžīgi mūžos, attiecībā pret tām ir “pirmais”. Viņš ir dzīvības valdnieks. Un kā tāds viņš saka redzētājam:

“Tad nu raksti, ko tur redzēji, kas ir un kas notiks turpmāk.” (1, 19)

“Tā saka tas, kam septiņi Dieva gari un kam septiņas zvaigznes.” (3,

1)

Blakus septiņām zvaigznēm tagad vēl ir septiņi Dieva gari. Izteiciens “septiņi Dieva gari” jau lietots Apokalipses ievadā, tas atkārtojas vizijā par Dieva valstības

troņa zāli (4, 5), tad vēlāk vāzija par aizņemoto grāmatu un Dieva Jēru (5, 6). Lai to izprastu, nepieciešams paskaidrojums.

Šeit ir runa, ja tas gadījumā tiktu apšaubīts, par kādu Jāņa Apokalipsei raksturīgu formulējumu, kas apzīmē Svēto Garu. Septiņu acu un septiņu garu līdzība neapšaubāmi ir radusies Jesajas 11, 2-3 ietekmē: Mesijam bija septiņi gari, tas nozīmē - gara pārpilnība. "Septiņi Dieva gari" apzīmē tāpat Dieva garu visā tā darbības varenībā.

Zem Kristus sargājošās rokas pastāvošā ciešā saikne starp septiņiem Dieva gariem un septiņām zvaigznēm ir Apokalipses 3, 1 īpatnība. Viņš nes septiņus garus, kas apzīmē Svēto Garu, un septiņas zvaigznes - septiņu draudžu simbolu, tas nozīmē vienu vienotu baznīcu. Svētā Gara žēlastība caur Kristu nonāk pie draudzēm - pie baznīcas. Viņš tur rokā septiņas draudzes, kurām viņš nerimstoši dara zināmu Svētā Gara pilnību. Tāpat jāpatur trīs simboli:

1) Cilvēka Dēls, Kristus, un septiņi zelta lukturi, kuru vidū viņš svinīgi parādās; tas simboliski apzīmē baznīcu zemes virsu:

2) Cilvēka Dēls un septiņas zvaigznes, kas simbolizē to pašu baznīcu jau kā dievišķu (debesu) realitāti. Baznīcas noslēpums ir vienlaicīgi debesu un zemes noslēpums, baznīca ir uz zemes un vienlaikus tā ir arī Kristus rokā: tas simbolizē baznīcu debesis;

3) un septiņi Dieva gari, Svētā Gara simbols, kas draudzes apgardo un apgaismo. Tas ir Svētā Gara, dzīvības un gaismas simbols.

Šie trīs baznīcas esamības aspekti ir būtiski. No trim pusēm - zemes (laicīgi), debesīm un garīgi - veidojas baznīcas saikne ar Kristu, no kura tai viss tiek dots.

Vēstules baznīcai

Kristus dialogos ar baznīcu: viņš pārbauda, viņš pazīst, viņš zina, viņš brīdina, viņš uzmundrina, viņš mil un grib glābt

Pēc vizijas par Cilvēka Dēlu līdz ar vēstulēm septiņām draudzēm mēs nokļūstam to attiecību slērā, kādas pastāv starp draudzēm (t. i., baznīcu) un Kristu.

Mums jāsecina, ka šīs septiņas draudzes nav tikai un vienīgi simboli, kā to mēdz apgalvot, bet gan konkrētas draudzes. Lai par to pārliecinātos, mums jāaplūko ģeogrāfijas karte, kurā varam izsekot autora ceļam no vienas baznīcas pie citas. Pirmā tiek nosaukta Efezas baznīca, Jānis piemin vēl arī Smīmas baznīcu, Pergamas un pēc tam Tiatīras baznīcu. Tad seko Sardu, Filadelfijas un visbeidzot kā septītā - Laodicejas baznīca. Jānis iet no dienvidiem uz ziemeļiem, Pergama būtu

ziemļu ceļa galamērķis. Tad viņš pagriežas uz dienvidaustrumiem, no Pergamas uz Tiatiru, Sardiem, Filadelfiju un Laodiceju, ar nenosaukto atceļa mērķi Efezu. Šāda secība nav nejauša, šādu maršrutu nosaka jau esošs ceļš. Attālumi starp nosauktajām pilsētām ir apmēram vienādi. Varētu pieņemt, ka Jānis devies pa Romas ceļu un ka nosauktās pilsētas bijušas pasta stacijas. Šis Kristus ceļojums pie draudzēm atbilst svētoceļojumam, ko Jānis pats, būdams Efezas biskaps, varēja uzsākt, izejot no Efezas.

Konkrētās draudzes

Dziļāki pētījumi apstiprina mūsu pieņēmumus, ka šeit nav runa par simboliskām baznīcām: Jānis sniedz pavisam konkrētas zināšanas par šīm draudzēm un to grūtībām. Vēstulēs parādās konkrētas detaļas, kas atbilst vēsturiskiem faktiem. Efeza skaidri tiek parādīta kā metropole. Pergama tiek apzīmēta kā vieta, kurā atrodas sātana tronis. Šī pilsēta bija ķeizara kulta galvenā vieta Nazārijas provincē. Izrakumi liecina, ka Pergamā patiešām atradušās pagānu kulta vietas, Akropole ir pilna ar tempļiem, no kuriem viens ir veltīts Jupiteram. Tajā laikā tā tiešām bija vieta, kur dzīvoja sātans (2, 13). Jāņa rakstos vārdam "sātans" ir šaurāka nozīme nekā politeismā vispār. Šeit ar to domāts sātaniskais ķeizara kulta. Apokalipses 13. nodaļā ķeizara kulta ir tieši saistīts ar pūka tēlu, kas iemieso sātanu.

Laodicejas baznīcai Kristus raksta: "Es zinu tavus darbus, ka tu necsi ne auksts, ne karsts. Kaut jēl tu būtu auksts vai karsts. Tā kā tu esi remdens, ne auksts, ne karsts, es tevi izspļaušu no savas mutes." (3, 15-16) Laodicejā bija siltie avoti... Šai pilsētai tiek arī vēl teikts: "Es tev došu padomu: pērc no manis zeltu, uguns kvēlē kausētu, lai tu būtu bagāts, un baltas drēbes, lai tu apsegtos un tava kailuma kauns neatklātos." (3, 18) Jo Laodiceja bija slavena kā tekstūra pilsēta. Tālāk mēs varam lasīt: "...no acu zāles, tavas acis svaidīt, lai tu kļūtu redzīgs." (3, 18) Laodiceja bija slavena ar ziedi, kas tur tika ražota. Tas ir pārsteidzoši, ka šīs trīs ipatnības mēs redzam kopā tieši Laodicejas aprakstā.

Eksegēti un vēsturnieki ir apokopējuši veselu virkni šādu ipatnību, kas pietiekoši pārliecinoši norāda uz Jāņa zināšanām par šīm vietām. To pašu var teikt arī par Sardu pilsētu. Kristus saka: "...es nākšu kā zaglis" (3, 3) It kā nebūtu zināms, ka Sardu pilsēta tika pēkšņi ieņemta, - ienaidnieks iebruka naktī kā zaglis. No šejienes Kristus formulējums: "Ja tu nebūsi nomodā, es nākšu kā zaglis." Katras atsevišķas pilsētas ipatnības uzskatāmi parāda, ka šīs baznīcas pavisam droši ir konkrētas draudzes. Katrai no tām ar Jāņa starpniecību Kristus sūta savu vēstuli. Kristus vērsās pie iemiesotās baznīcas zemes virsū, nevis pie izdomātas baznīcas.

Pēc vienota parauga rakstītās vēstules

Visām tām ir vicnāds ievads: “..draudzes eņģelim rakstu” Un arī refrēns, kas atkārtojas katrā vēstulē (kaut arī ne vienmēr vienā un tajā pašā vietā): “Kam ausis, lai dzird, ko gars saka draudzēm.” Katrā no vēstulēm uzvarētājs Kristus sevi piesaka kā šo vēstulju tiešais autors: “Efezas draudzes eņģelim rakstu: “Tā saka tas, kas tur labajā rokā septiņas zvaigznes.”” Katras atsevišķas vēstules sākumā Kristum tiek piešķirts kāds vizijā par Cilvēka Dēlu minētajiem atribūtiem. Ar to tiek uzsvēta saistība starp šo viziju un septiņām vēstulēm. Vārdi “tā saka tas, kas tur labajā rokā septiņas zvaigznes un kas staigā septiņu zelta lukturu vidū” (2, 1) atkārtojas arī paša vizijā. Vēstule Smirmas draudzei sākas ar vārdiem: “Tā saka tas, kurš ir pirmais un pēdējais, kas bija miris un tapis dzīvs.” Tie ir augšāmceltā Kristus mierinājuma vārdi Jānim pēc vizijas (1, 18).

Pergamas draudzei adresētā vēstule iesākas šādi: “Tā saka tas, kuram zobens abās pusēs ass.” (2, 12, arī 1, 16)

Vēstules Tiatūras draudzei sākumā lasām: “Tā runā Dieva Dēls.” (2, 18) Apzīmējums “Dieva dēls” nav burtiski atrodams vizijas tēlojumā, bet tur tiek dots apraksts: “Viņa galva un mati bija kā sniegbalta vilna, viņa acis kā uguns liesmas, viņa kājas līdzīgas zelta metālam..” (1, 14-15) Vēstulju sākumā vienmēr atrodams kāds no šiem atribūtiem, un vismaz vairākkārt tas attiecas uz vēstulju saturu.

Kristus vienmēr parāda sevi kā uzvarētāju un kā vēstules autoru. Viņu apzīmējošais tituls katrai draudzei skan savādāk, taču vienmēr ir saistīts ar sākuma viziju. Kristus vēsts vienmēr iesākas ar vārdiem, kas jau kļuvuši par tradīciju: “Tā saka..”

Sirdsapziņas pārbaude

Katras vēstules kodolu veido draudzes sirdsapziņas pārbaude, ko Kristus iesāk ar formulu: “Es zinu, es pazīstu.” Tātad Kristus runā kā suverēna autoritāte. Lai par to pārliecinātos, pietiek ar vienu piemēru. Efezas draudzei Kristus saka:

Es zinu tavus darbus un pūles, tavu pacietību un ka tu nevari panest ļaunus cilvēkus, un esi pārbaudījis tos, kas saucas par apustuļiem, bet nav, un esi atradis tos par melnkuļiem.

Tev ir pacietība, tu esi grūtumu nesis mana vārda dēļ un nesis pieklusis. (2, 2-3)

Šis sirdsapziņas vērtējums nav pilnīgi negatīvs, tajā ir arī sava veida uzmundrinājums.

“Bet man pret tevi ir tas, ka tu esi atstājis savu pirmo mīlestību. Tad nu padomā, no kā tu esi atkritis.” (2, 4-5)

Seko aicinājums uzticēties un atgriezties, vairākkārt ar vārdiem: “atgriezies”, “mainies”, it īpaši “atgriezies” (nozīme - griezies atpakaļ):

...atgriezies un dari pirmos darbus.

Pamudinājumam uz atgriešanos un uzticēšanos seko brīdinājums:

Bet ja ne.. [Uzmanību!]

Bet ja ne, tad es nāksu pie tevis un nostumšu tavu lukturi no tā vietas, ja tu neatgrieziesies. (2, 5)

Kristus ir tas, kas nāks, lai neuzticīgajām draudzēm izteiktu pārmetumus un varbūt pat uzliktu sodu.

Tad Kristus atkal atgriežas pie pozitīvajām vērtībām:

Bet tas tev ir, kas tu ienīsti nikolaītu darbus, ko arī es ienīstu. (2, 6)

Visbeidzot seko skaidrs atalgojuma apsolījums:

Tam, kas uzvar, es došu ēst no dzīvības koka, kas ir Dieva paradīzē. (2, 7)

Tas ir aicinājums atgriezties, un vienlaikus tiek dots arī uzmuntrinājums, stimuls. Kristus neapmierinās ar to, ka izsaka brīdinājumu, viņš arī pamudina, dod stimulu, apelē pie esošajiem spēkiem, aicinot uz jaunu sākumu.

Tāpēc viņš atgādina par dzīvības koku (2, 7), par uzvarētāju, ko neievaino otrā nāve (2, 11), par mannu, dievišķo ēdienu, nemirstības maizi (2, 17). Tie ir piemēri, kas liecina, ka Jānis nepārtraukti izmanto t.s. uzslāņojumus.

Ļoti pieticīgā, nelielā Filadelfijas baznīca tiek bagātīgi apveltīta. Šī maza draudze ir patiesi nabadzīga:

...tev ir maz spēka, un tomēr manu mācību tu esi turējis un neaizliedzis manu vārdu.

Redzi, es došu tev no sātana sinagogas, kas saucas par judiem un nav tādi. bet melo, - redzi, es darišu, ka viņi nāks, metīsies pie tavām kājām un atzīs, ka es esmu tevi mīlējis. (3, 8-9)

Iespējams, ka šeit ir runa par sava veida aicinājumu jūdu draudzēm, atgriešanās sludināšanu kristiešu priekšā: viņiem jāatzīst Kristus mīlestība uz savu draudzi.

Tāpēc, ka tu esi turējis manu pacietības mācību, es tevi sargāšu pārbaudīšanas stundā, kas nāks pār visu pasauli, pārbaudīt tos, kas dzīvo virs zemes.

Es nāksu drīz; turi, kas tev ir, ka neviens neatņem tavu vainagu. To kas uzvar, es darišu par balstu sava Dieva namā, un viņš no tā nekad ncaizies, un es rakstīšu uz viņa sava Dieva vārdu, arī savas Dieva pilsētas, jaunās Jeruzālemes vārdu, kas nokāpj no debesīm, no mana Dieva, un manu jauno vārdu.

Kam ausis, lai dzird, ko gars saka draudzēm. (3, 10-13)

Šī bazīca nav ne metropole Efeza, ne tāda lielpilsēta kā Pergama, ne arī milzīga osta kā Smirna. Tā ir maza baznīca, pazudusi ainavā. "Tev ir maz spēka un tomēr.."

Vārds "atgriezies", "mainies" atkārtojas pirmajā, trešajā, piektajā un septītajā vēstulē. Aicinājums uz atgriešanos domāts tiem, kas nomaldījušies, aizgājuši prom no istā ceļa - Efezai, Pergamai, Sardiem, Laodicejai. Otrajai un sestajai pilsētai, Smirnai un Filadelfijai, nav dots aicinājums atgriezties.

Kas attiecas uz Tiatras pilsētu, tad šajā vēstulē trīsreiz izskan aicinājums uz atgriešanos, taču ne pavēles formā, ne arī 2. personas formā, bet saistībā ar Jezabeli un viņas pielūdzējiem. Šī vēstule tāpat, ja gribam būt precīzi, nesatur negatīvu iznākumu.

Bet man ir pret tevi tas, ka tu ļauj vaļu sievietei Jezabelei, kas saucas par pravieti, mācīt un pievilt manus kaipus, piekopt neuklību un ēst elku upurus.

Es devu viņai laiku atgriezties, bet viņa negrib atgriezties no savas netiklības.

Redzi, es metīšu viņu siimības gultā un tos, kas ar viņu piekopoši neuklību, lielās bēdās, ja tie neatgrieziesies no viņas darbiem. (2, 20-22)

Šeit droši vien ir runa par kādu sektu ar vairāk vai mazāk gnostisku tendenci, kurai Tiatiras draudze nepiedodamā kārtā jāvusi vaļu.

Viņas bērņus es nonāvēšu. Visas draudzes atzīs, ka es tas esmu, kas pārbauda ikstis un sirdis. Es došu jums katram pēc jūsu darbiem.

Bet es saku jums visiem, kas esat Tiatirā, kas neturas pie šīs mācības, kas nav atzinuši sātana dziļumu, kā viņi saka:

Es neuzvelšu jums nekādas citas nastas, bet, kas jums ir, to turiet, kamēr es nākšu. (2, 23-25)

Tādējādi aicinājums atgriezties, liekas, skar nevis tieši Tiatiras baznīcu, bet gan sektu, no kuras baznīca, iespējams, nebija pietiekoši skaidri distancējusies.

Tātad mēs varam, kā šķiet, pieskaitīt Tiatiras baznīcu pie tām, kuras nesapem aicinājumu uz atgriešanos.

Divas draudžu grupas

Rezultātā varam runāt par divām draudžu grupām:

1) tās, kuras Kristus pasludina par vainīgām, un kurām atkal sevi "jāsaņem rokās" - Efeza, Pergama, Sardi, Laodiceja. Tādas ir pavisam četras;

2) trīs baznīcas - Smirna, Tiatira (ņemot vērā iepriekš minēto nosacījumu) un Filadelfija nav vainīgas.

Salīdzinot "vainīgās" draudzes ar "bezvainīgajām", nomaldījušās ar tām, kas ir uz pareizā ceļa, mēs varam secināt: Efeza, pirmā nosauktā, ir starp vainīgajām draudzēm tā, kas tomēr saņem visvairāk uzslavu, pavisam atstojas reizes:

- es zinu tavus darbus un pūles, tavu pacietību;
- tu nevari panest jaunus cilvēkus, un esi pārbaudījis tos, kas saucas par apustuļiem, bet nav, un esi atradis tos par melkuliem;
- tev ir pacietība;
- tu esi grūtumu nesis mana vārda dēļ;
- tu neesi piekūsis.

Pergamas draudzei tiek teikts:

- tu turies pie mana vārda un neaizliedz manu ticību.

Sardu draudze nesaņem uzslavu, tomēr tai tiek teikts, ka ir daži ļaudis, kuri nav aptraipījuši drēbes.

Laodicejas baznīca laikam ir tā, kurai adresēta visnopietnākā vēstule:

- es zinu tavus darbus, ka tu neesi ne auksts, ne karsts;
- tu saki: es esmu bagāts un man nav nekāda trūkuma;
- tu saki: man nav nekāda trūkuma, bet tu nezini, ka tu esi nelaimīgs, nožēlojams, nabags, akls un kails;
- es tev došu padomu: pārc no manis zeltu, uguns kvēlē kausētu, lai tu būtu bagāts, un baltas drēbes, lai tu apsegtos;
- un acu zāles, tavas acis svaidīt, lai tu kļūtu redzīgs;
- jo, ko es mīlu, tos es pārnācu un pamācu (3, 15-19).

Pēdējais punkts šajā Laodicejas draudzei domātajā vēstulē ir pārsteidzošs: ja Kristus arī runā nopietni un stingri, tad tas notiek aiz mīlestības. Viņš runā jo stingrāk, jo vairāk pirms tam ir mīļais.

Jo, ko es mīlu, tos es pārnācu un pamācu, tad nu ieklausies un atgrīcieties! (3, 19)

Tē ir arī šis savādais, lūguma veidā izteiktais apsolījums:

"Redzi, es stāvu durvju priekšā un kļaudzīnu. Ja kas dzird manu balsi un durvis atdara, es ieiešu pie viņa un turēšu ar viņu mielastu un viņš ar mani." (3, 20)

Kristus stāv kā lūdzējs durvju priekšā!

"Tam, kas atver, es došu sēdēt pie manis, uz mana goda krēsla tā, kā es esmu uzvarējis un sēdu pie mana tēva uz viņa goda krēsla." (3, 21)

Šis pētījums par vainīgajām draudzēm rāda, ka, sākot ar Efezas, Pergamas, Sardu un beidzot ar Laodicejas draudzi slavinājums iet mazumā, turpretī pret dedzīgajām, "bezvainīgajām" draudzēm vērojama augoša uzticība.

Smirnas baznīcai Kristus saka:

“Es zinu tavus grūtumus un nabadzību, bet tu esi bagāts, un tevi zaimo tie, kas saucas par jūdiem.”

Katrā ziņā Kristus te domā garīgo bagātību.

Tiatiras baznīcai ir četri tūkumi: mīlestība, ticība, kalpošana un pastāvība. “..un es zinu, ka tavi pēdējie darbi ir lielāki, nekā tavi pirmie.” (2, 19)

Un Filadelfijas draudzei tiek sacīts: “..manu mācību tu esi turējis un neaizliedzis manu vārdu.. Es esmu tevi mīlējis.” Šai draudzei ir ticis piešķirts vainags, ko tā tagad nes. Tā ir augstākā balva.

Pieaugošai stingrībai kā atbildei uz lielāku neuzticību atbilst augstākā balva par lielāko uzticību.

Baznīcas galva

Apokalipses 1. - 3. nodaļās Kristus patiesi parādās kā Cilvēka Dēls, kā pavēlnieks, kam draudžu vidū ir patiesa autoritāte. Viņš ir baznīcas galva. Viņš pārvalda konkrētas draudzes, tā ir aktuāla un ilgstoša jurisdikcija, kas izpaužas dažādos veidos. Jēzum ir patiesa baznīcas galvas loma, viņš interesējas par savu draudžu dzīvi, viņam ir noteikta ietekme, viņš pārbauda, viņš pazīst, viņš zin. Viņam ir “liesmojošas acis”. Viņš uzslavē, viņš ir pilns labestības. Viņš izsaka pārmetumus, bet arī tas notiek aiz mīlestības. Viņš aicina uz atgriešanos, viņš brīdina, viņš uzmundrina. Viņš nosaka pārbaudījumus un cīņas, kādas tām ir jāizcīna. Viņš seko notikumiem, kas skar draudžu dzīvi. Iepretū savām draudzēm viņš parādās kā sargs, kas tur tās savā rokā, viņš ienāk to vidū kā mīlošs, sargājošs un pilns apsolījumu.

Visām draudzēm viņš sludina savu atnākšanu: viņš ir tas, kas tur nāk. Apokalipsē Kristus parādīts kā tāds, kas patlaban ir savās draudzēs, un kas nepārtraukti ir ceļā pie tās.

Viņa rokās ir baznīcas nākotne. Viņš pats ir uzvarētājs, un viņš ir arī tas, kas uzvarētājam piešķirs kroni. Viņš patiesi ir sākums un viņš ir arī beigas.

Tas, pēc kā viņš tiecas, kad viņš draudzes apsūdz, brīdina, draud, kad viņš pie tām nāk, ir uzticības, draudzības pilna dzīve. Kristus, kas lielajā sākuma vizijā parādās gandrīz pārdabisks, kur mūs tik ļoti mulsina mums neparastā aina, šeit ir kā draugs, kas alkst pēc uzticēšanās. Šīs vēstules labi papildina un tālāk attīsta viziju par Cilvēka Dēlu (1, 13 un 16). Mēs nedrīkstam šo viziju un vēstules šķirt vienu no otras.

Viens no pārsteidzošākajiem kontrastiem Apokalipsē ir neaptveramais lielums un mīlošais tuvums. “Ja kas dzird manu balsi un durvis atdara, es ieiešu pie viņa un

turēšu ar viņu mielastu un viņš ar mani." (3, 20) Daudzi eksegēti pilnīgi pamatoti salīdzina šo tekstu ar Augsto dziesmu

Kas gan cits būtu šīs intimitātes tiešā jēga un nozīme, ja ne ideja par Kristus kā baznīcas līgavaini? Tas ir vēl jo ticamāk tādēļ, ka Apokalipses noslēgumā mēs atkal lasām viziju par Jēra kāzām.

Jēzus piesaka sevi kā līgavainis, kā Cilvēka Dēls - līgavainis. Kad Kristus nopenē baznīcu kā Dievs Vecajā Derībā, varbūt tas notiek ar atraidīta līgavaiņa skumjām. "...tu esi atstājis savu pirmo mīlestību.. atgriezies un dari pirmos darbus." Tas, pēc kā Kristus ilgojas, ir šī mīlestība un tās atdzimšana, viņš grib apdāvināt, dalīties savā bagātībā, savā varenībā, lai viss būtu kopīgs. Kristus neko netaupa sev pašam. Pēdējā vēstulē viņš saka: "Tam, kas uzvar, es došu sēdēt pie manis, uz mana goda krēsla tā, kā es esmu uzvarējis un sēdu pie mana tēva uz viņa goda krēsla."

Viņš vēlētos visu dalīt: savu uzvaru, savu slavu un varenību, savu vienotību ar tēvu. Daudzās pilnīgi atšķirīgās ainās mēs atkal jūtam Jāņa evaņģēlija dziļumu: "...lai viņi ir viens, tāpat kā mēs esam viens." (Jņ. 17, 22)

Apokalipses centru no paša sākuma veido eklesioloģijas ciešā saistība ar kristoloģiju. Jeb, citiem vārdiem, Apokalipses centrālais punkts ir Kristus, taču kopā ar baznīcu, savu līgavu, ko viņš grib ņemt līdzi savā godībā.

Un, visbeidzot, Apokalipses autora būtiska vēlēšanās ir - kristīgā draudze, kāda tā ir ierakstīta Kristus sirdī.

Apokalipses Kristus mīl un grib glābt nevis kādu ēterisku baznīcu, bet gan "baznīcu pasaulē".

2

**BAZNĪCA TĀS CĪŅĀ
UZ ZEMES**

1. nodaļa

Grāmata ar septiņiem zīmogiem un Jērs

Ar Apokalipses 4. nodaļu sākas šī darba pareģojošā un apokaliptiskā daļa. Tonis mainās. Atveras debesis, sākas vizijas, kas turpinās līdz pat 20. nodaļai. Uz šī jaunā posma sliekšņa 4. un 5. nodaļas neapstrīdami veido vienību. Tā veido to, ko daži sauc par "vienreizēju liturģiju"

"Vienreizējā liturģija" (Apokalipse 4. un 5.)

Ceturtnā nodaļa veido it kā ietvaru vizijai par aizzīmogoto grāmatu un Jēru.

Nodaļa sākas ar vārdiem:

"Pēc tam es redzēju, un raugi: durvis atvērta debēs, un pirmā balss, ko es dzirdēju kā bazūni ar mani runājam, sacīja.." (4, 1)

Vizijas sagatavošana jeb atvērta durvis

Durvis bija atvērta debēs.

Šis "debess atvērta durvis" var salīdzināt ar tām durvīm, kas minētas Ecehiēla grāmatā (46, 1-2). Ecehiēls apraksta nākotnes templi, kurā atveras durvis uz tautai pieejamu iekšēju pagalmu. Otram pagalmam, kurā atrodas upuru altāris, jāpaliek atvērta svētku dienās - svētajās dienās. Atvērta durvis ļauj tautai, kas uzturas pirmajā pagalmā, redzēt dažādus upurētos dzīvniekus, sevišķi upurētos jērus. Tieši šajā vietā vizijā parādīsies "Jērs, kas nokauts".

Sakarība starp šīm debēs atvērta durvīm un Jēkaba viziju pie Bet-Elas ir nepārprotama (Gen. 28, 17). Jēkabs ir iemidzis, sapni viņš redz viziju: debesis ir

atvērušās, kāpnes savieno debesis un zemi, pa tām uz augšu un uz leju kāpj eņģeļi. Jēkabs pamostas un iesaucas: "Cik bijājama ir šī vieta, te tiešām ir Dieva nams un debesu vārti."

Jāņa vizijā savijas viena ar otru Ecehiēla tempļa vizija un, iespējams, fonā vizija no Bet-Elas. Tas atkal ir "uzslāņojuma" piemērs.

Debesu vārti tiek atvērti. Kas tos atver? Mēs to nezīnām, taču Jānis tas nav. Atvērtas durvis jau pašas par sevi ir žēlastība, ielūgums, kura sākums bija Jāņa dzirdētā balss. Tā ir tā pati balss, ko Jānis dzirdēja pirmajā vizijā (1, 13). Mums jāpatur prātā, ka balss un vizija ir tagadnē, vienlaikus.

Praviešu rakstos dzirdētais negrozāmi ir pirms redzētā, apokaliptiskajā literatūrā vizija redzama vispirms, tad atskan balss. Jāņa Atklāsmes grāmatā skaņa un attēls vienmēr ir kopā: Jānis ir redzētājs un vienlaikus arī pareģotājs.

Vārti tiek atvērti debesis, un balss aicina Jāni kāpt augšā: "Uzkāp šurp!" (4, 1) Iniciatīva tātad nāk no Dieva. Dievs paceļ Jāni, lai viņš uzzinātu mistērijas. Jānis to apstiprina: viņam tiek parādīta žēlastība, viņš pats nav darījis neko, lai izsauktu šo viziju, tas nebija viņa kaismes spēkos, kas Bībelē par "debesīm" nosauktajā sīerā radīja šo atvērumu. Jāņa skatu saistīja pēkšņa "atvēršanās no augšas". Durvis tika atvērtas "no augšas" un sekoja uzaicinājums "doties augšup". Šis aicinājums, prasība: "Uzkāp šurp" [*anaba*] nav sastopams praviešu darbos. Mēs zinām tikai gadījumu no Exodus, kad Mozus pēc aicinājuma: "Uzkāp šurp" uzkāpa Sinaja kalnā (Ex. 24, 1. 9. 12. 15. 18 un Deut. 10, 1-3).

Jānim domātais aicinājums atgādina Vecās Derības Exodus un norāda uz Jauno Derību. Pēc šī aicinājuma balss turpina: "Es rādīšu tev, kam jānotiek turpmāk." Dievs grib ne tikai teikt, bet arī rādīt, ļaut redzēt. Darbības vārds "rādīt" ir tipisks atklāsmes vārds Jāņa evaņģēlijā.

"Dēls nevar neko darīt pats no sevis, ja viņš neredz Tēvu to darām. Jo, ko tas dara, to arī dēls dara tāpat.

Jo Tēvs mīl dēlu un tam rāda visu, ko pats dara." (Jņ. 5, 19-20)

Darbības vārds "rādīt", lietots aktīvā un attiecināts uz Jēzu, Jāņa Atklāsmes grāmatā vienmēr stingri norāda uz dievišķo atklāsmi un darbību: Dievs rāda, ko viņš dara. Šeit Dievs grib Jānim rādīt, kas notiks turpmāk.

Dievs grib Jānim rādīt vēstures gaitu, tās dziļumu, patieso realitāti un galamērķi. Šeit nav runa par to, ka tiktu apmierināta Jāņa ziņkārība, bet gan par to, lai dotu viņam iespēju izpildīt savu pravieša misiju, lai viņš mācētu sludināt to, ko vēlāk sauks par "mūžīgo evaņģēliju" (14, 6).

Vizija

“Tuliņ es tapu aizrauts garā.” (4, 2)

Tāpat kā Pāvils (2. kor. 12, 2), Jānis tiek “pacelts augšup”, “aizrauts”, it kā ārpus sevis paša. Šeit ir runa par Jāņa, tāpat kā Pāvila, autentisko pieredzi, personisko pieredzi. “Es tiku aizrauts garā.” Jānis tika aizņests citā pasaulē un palika turklāt pilnīgi nomodā. Veids, kādā viņš apraksta viziju, ko pats redzējis, rāda mums cilvēku, kas pilnīgi valda pār sevi; tas raksturo Jāni kā īstu mistiķi. Sakarība starp Jāņa vēstījumu un viņa misiju ir autentiskas dievišķas darbības zīme.

“Un raugi - goda krēsls celts debesis.” (4, 2)

Kā parasti, Jānis vispirms redz priekšmetu, kas piesaka vizijas galveno tēlu. Vizijā par Cilvēka Dēlu vispirms kļuva redzami septiņi zelta lukturi. Šeit ir “goda krēsls”, kas atrodas “debess”. Tronis neapšaubāmi ir ķēnišķās varas simbols. Jānis savā priekšā redz kādu, kam dota augstākā vara pārvaldīt pasauli. Viņš atrodas kādas “augstākas instances” priekšā.

“Uz troņa kāds sēdēja.”

Aplūkosim parādības pakāpenisko attīstību: “..un uz troņa kāds sēdēja.” Tātad “kāds”. Vairāk nekā nav teikts. Mēs it kā gaidījām vārdu, bet tas netiek pateikts: šeit mēs saduramies ar Bībeles valodas īpatnību, kad Dievs netiek saukts vārdā. Jebkurā gadījumā neviens nejūtas pārsteigts, jo ir tikai viens, kas var ieņemt šo vietu. Pavisam skaidri runa ir par kādu, vienu: Dievs tiek apliecināts kā persona.

Šis apraksts atšķiras no pirmās vizijas (1, 13): “Lukturu vidū kāds Cilvēka Dēlam līdzīgs.” Šis pirmais apraksts attiecas uz iemiecoto Vārdu. Tagad runa ir par “kādu”, kas

“pēc skata līdzīgs dārgakmeņiem jaspīdam un sardijam; un ap goda krēslu bija varavīksnes loks, kas izskatījās kā smaragds.” (2, 3)

Vienīgais veids, kā Jānis var aprakstīt šo “kādu”, ir gaismas spēle, mirdzoši dārgakmeņi: “līdzīgs dārgakmeņiem jaspīdam un sardijam.” Jaspīds ir zaļš un sardijs ir asinssarkans. “Un ap goda krēslu bija varavīksnes loks, kas izskatījās kā smaragds.”

Ir komentētāji, kuri domā, ka “varavīksnes” vietā vajadzējis lietot apzīmējumu “svētā gaisma”. Viņi saka: “Tas ir gaismas loks, kas ietver svētos tēlus vai lietas.” Izcelsmes ziņā vārdam [grieķiski: *iris*] ir ahas nozīmes (varavīksne un svētā gaisma, nimbs), daudzi eksegēti dod priekšroku tulkojumam “varavīksnes loks” (tāds ir arī aprakstošais tulkojums) un sašūdzina šo viziju ar Genesis 9, 8-17, kur varavīksne pēc grēku plūdiem ir pēdējā saite starp Dievu un cilvēkiem. Tā ir zēlastības un izlīguma zīme. Šis “kāds” ir zēlastības, vienotības Dievs

Jānis redz ļoti skaistu vīziju, gaismas noslēpumu, kurā dominē zaļā krāsa. Kāpēc šī valdošā zaļā? Zaļš ir dievišķās dabas, visos laikos zaļojošās un ziedošās dievišķās dabas simbols, jeb, citiem vārdiem - Dieva mūžīgās jaunības simbols. Šeit uz Kristu attiecināts priekšstats par zaļojošo pavasari, jo Kristus ir "patī dzīvība".

Kāds 14. gadsimta pirmsreformācijas laika autors zaļajā krāsā saskata mūžīgās vienības zīmi, kas mirgo varavīksnē un arī dievišķajā dabā. Dieva vienība ir mūžam jauna, tā vienmēr ir sākumā. Šī vienība ir zaļa, tas nozīmē - vienmēr ražīga, augļus nesoša. Dieva labestība pret cilvēkiem ir mūžīga.

Mūsdienu eksegēti ir atturīgi: "Debesu varavīksne ietver Dieva troni kā ar gaismu." Apraksts ir diezgan sarežģīts, tas izsaka pravieša sajūtu, ka valoda ir daudz par nabadzīgu, lai aprakstītu dievišķās varenības starojumu.

"Ap goda krēslu divdesmit četri krēsli, krēslos sēdēja divdesmit četri vecaji, apģērbti baltās drēbēs, viņiem galvās zelta vainagi." (4, 4)

Dzīvajam Dievam ir karalisks galms. Jānis redz ap Dieva troni sēžam divdesmit četrus baltās drēbes tērptus sirmgalvjus. Kas tie ir? Tie nav eņģeļi, bet gan cilvēki, kas tikuši glorificēti, tie ir cilvēces pārstāvji pie Dieva. Viņi ņem dalību dievišķajā varenībā, viņi sēž uz goda krēsliem. Viņi ir tērpti baltās drēbēs. Balts tērps ir raksturīgs Dieva valstībai. Balti tērpi bija parasti jūdu un arī pagānu liturģijās, vismaz Mazāzijā. Tiem jābūt ķēniņiem un priesteriem. Balts ir arī triumfa zīme: divdesmit četri sirmgalvji ir, protams, uzvarētāji.

"Viņiem galvā zelta vainagi." Vainags vienmēr ir uzvaras zīme.

Šo 24 vecajo tēli ir karaliski: tronis; varbūt arī liturģiski-priesteriski: baltais tērps; viņi ir uzvarētāji: vainags. Šie trīs atribūti liek mums pieņemt, ka šīs personas ir izgājušas cauri vēsturei un izcīnījušas uzvaru. Viņiem netiek doti vārdi, viņi ir "vecajie". Šis apzīmējums atsauc atmiņā Jesajas aprakstīto debesu pagalmu (Jes. 24, 23), kas šai nodaļai devis nosaukumu "Jesajas apokalipse".

"..jo tas Kungs Cebaots pārņems ķēniņa varu Ciānas kalnā un Jeruzalemē un to vecajo priekšā parādīsies mirdzošā godībā."

Šo ainu mēs redzam saistībā ar Exodus 24, 9, kur Mozus uzkāpj Sinaja kalnā un viņu pavada grupa vecajo. Šie vecajie kā Jesajas grāmatā, tā Exodus grāmatā ir pēdējo laiku Israēla pārstāvji. Divdesmit četri apokalipses vecajie ir cilvēki, kas Dieva priekšā pārstāv savu tautu, tāpat kā vecajie Exodus grāmatā un Jesajas tekstā pārstāv Israēlu. Šis ir visbiežāk sastopamais baznīcas tēvu skaidrojums. Mums par vienu iemeslu vairāk, lai aplūkotu varavīksni kā vienības zīmi.

Bieži nācies dzirdēt, ka sirmgalvji pārstāvo idealizētu baznīcu. Par to nevar būt ne runas, drīzāk tie tiek konsekventi atšķirti no pārējās ticīgo masas (7, 9-17; 15, 2-4) jeb Jēra līgavas (19, 2-4). Tātad viņi pārstāv Dieva tautu svētās vēstures pirmajā posmā, kad viņi ir klāt Jēra atnākšanas brīdī, vīzijā par Jēru, kas nāvē atvērs aizzīmogoto grāmatu.

“No goda krēsla nāk zibeņi, bailsis, pērkonī.” (4, 5)

Zibeņi un pērkonī ir tipiskas dievišķu parādību raksturojošas zīmes Vecajā Derībā, sevišķi Sinaja kalnā, un tādejādi atkal aizved mūs pie Exodus, pie vienības noslēgšanas.

“Septiņas uguns lāpas dega goda krēsla priekšā, kas ir septiņi Dieva gari.” (4, 5)

Šie spīdekļi, “septiņi Dieva gari”, grieķu garīdzniekiem vispār bija eņģeļi. Latīņu garīdznieki, kuriem seko arī daudzi mūsdienu svētie tēvi, saskata šajā, tāpat kā citos tekstos, Svētā Gara simbolu. Svētais Gars ir troņa priekšā:

“Zēlastība jums un miers no tā, kas ir, kas bija un kas nāk, un no tiem septiņiem gariem, kas viņa goda krēsla priekšā.” (1, 4)

Abos tekstos, kas atbilst viens otram, runa ir par Dievu un viņa Garu, kas darbojas pasaulē.

Bībeles koncepcijā Gars ir atsevišķi no Dieva aplūkojams spēks, kuru Dievs sūtījis darboties, lai piepildītos, kam jānotiek: lai veidotu vēsturi.

Tad dots vizuāls pamatojums, secinājums:

“Goda krēsla priekšā kā stikla jūra, līdzīga kristālam.” (4, 6)

Te varētu būt runa par debesu velvi, kur pēc antīkajiem priekšstatiem atrodas Dieva tronis. Stikla jūra, kas līdzīga kristālam, atkal atgādina Exodus: vecajie uzkāpa kalnā un redzēja Israēla Dievu:

“Zem viņa kājām bija kā safīra pamats - tik spožs kā pašas debesis, tik skaidrs.” (Ex. 24, 10)

Šai sakrībai soko vēl viens “uzslāņojums”: kristāla jūra neizbēgami atgādina visuma radīšanas aprakstu (Gen. 1, 7-8). Dievs sēž troni pār radīto, kas ir viņa darbs.

Jānis redz troni, kas viņu apzīlina. tad viņš troņa priekšā pamana kaut ko stikla jūrai līdzīgu, kā kristālu, kas atspoguļo visu troņa un dievišķā tēla spožumu. Šī jūra liek mums sajust to neizmērojamo atālumu, kas redzētāju pie debesu vārtiem šķir no Dieva troņa.

“Goda krēsla vidū un goda krēslam apkārt četras dzīvas būtnes, pilnas acīm no priekšas un muguras puses.

Pirmā līdzīga ļaavam, otra līdzīga vērsim, trešai kā cilvēka ģimīš un ceturta līdzīga skrejošam ērglim.

Un četras dzīvās būtnes, kam katrai pa seši spāri, kas pilni acīm visapkārt un iekšpusē.” (4, 6-8)

Arī šeit Jānis ir guvis ierosmi no vīzijas par četrām dzīvām būtnēm Ecehiēla grāmatā (1. nodaļā) un vīzijas Jesajas grāmatā (6, 1). Atkal vērojams “uzslāņojums” un sintēze. Fakts, ka Jānis izsaka savu redzējumu ar Vecās Derības vārdiem, nekādā gadījumā neizslēdz to, ka viņam varēja būt personiska pieredze. Viņš izsakās tā, kā

viņš var, tādā izteiksmes veidā, kāds viņam ir pa rokai: Ecehiēla, Jesajas. Viņš pieņem tās detaļas, kas viņam un viņa klausītājiem ir pazīstamas. Ko nozīmē četras dzīvās būtnes? Pēc kādas ļoti senas tradīcijas te ir kā var saskatīt četrus evaņģēlistus, taču šis viedoklis noteikti nav pamatots ekseģēzē. Tas, ko šīs būtnes atēlo, ir kosmos. Skaitlis četri ir ļoti sens universa skaitlis. Jānis runās par četriem zemes vējiem četros zemes stūros (7, 12). Četras dzīvās būtnes, uz kurām pie Ecehiēla paceļas Dieva tronis, reprezentē pasauli.

Ap varavīksnes loka, šīs vienības zīmes, ieskauto Dieva troni Jānis redz svētās vēstures pārstāvjus, tad kosmosu simbolizējošās četras dzīvās būtnes; Dievs, vēstures pavēlnieks, ir Dievs - Radītājs.

Debesu liturģija

Jānis debesis ir klāt liturģijas svētkos. "Un četras dzīvās būtnes, kam katrai pa seši spārni, kas pilnas acīm visapkārt un iekšpusē, un bez mitēšanās dienu un nakti sauc: "Svēts, svēts, svēts Kungs Dievs, visu valdītājs, kas bija, kas ir un kas nāks."

Kad dzīvās būtnes teic slavu, godu un pateicību tam, ko redz godā krēslā, un kas dzīvo mūžu mūžos,

Tad divdesmit četri vecaji metas zemē tā priekšā, kas sēd godā krēslā un pielūdz to, kas dzīvo mūžu mūžos, un noliek savus vainagus godā krēslā priekšā, sacīdami:

"Tu Kungs, mūsu Dievs. Tu esi cienīgs saņemt slavu, godu un varu, jo Tu esi radījis visas lietas, ar tavu gribu visas lietas bija un ir radītas." (4, 8-11)

Lielajā liturģijā patiesi apvienojas vēsture un radīšana, lai parādītu godu Dievam. Šeit Jānim sākas pasaules vēstures atklāsmē Dieva skatījumā.

Tā ir Apokalipses vērtība. Cilvēks vienmēr mēģina izveidot no sevis paša izejošu vēstures sintēzi, tagad viņš tiek mācīts skatīties uz vēsturi no Dieva troņa puses. Tāds ir šis caur caurēm svinīgais ievads jaunajai Apokalipses nodaļai.

Slavas dziesmā atkārtojas abi aspekti: Dievs ir Radītājs, Dievs ir visvarens, viņš ir tas, kas pārvalda vēsturi. Viņš ir "Dievs, kas ir, kas bija un būs".

Otrā Jāņa vizijas aina sākas 5. nodaļā. Jānis drikst skatīt pagalmu, altāri, troni un dievišķo liturģiju par godu dzīvajam Dievam, visu lietu Radītājam un vēstures pavēlniekam:

"Tad es redzēju labajā rokā tam, kas sēd uz godā krēsla, grāmatu, aprakstītu iekš- un ārpusē, aizzīmogotu septiņiem zīmogiem.

Es redzēju varenu eņģeli saucam stiprā balsī: "Kas ir cienīgs atvērt

grāmatu un atdarīt tās zīmogus?”

Bet neviens ne debesīs, ne zemes virsū, ne zemes apakšā nespēja atvērt grāmatu un tāni ieskatīties.” (5, 1-3)

Jāņa uzmanību piesaista grāmata, kas aizzīmogota ar septiņiem zīmogiem. Šī aina ir aizgūta no Ecehiēla grāmatas (2, 9-10). Kas tā ir par grāmatu? Lai atbildētu uz šo jautājumu, mums jāatceras, ka grāmata ir jūdu Apokalipses klasiska sastāvdaļa. Apokalīptika pazina vairākus grāmatu veidus: “Dzīvības grāmatu”, kurā tika vai netika ierakstīti izredzētie (sal. Lk. 10, 20; Fil. 4, 3; Ebr. 12, 23), šo grāmatu arī Jānis vairākkārt piemin (3, 5; 20, 12; 21, 27); tālāk “Darbu grāmata”, kurā cņģeļi ieraksta un uzskaita visus cilvēku darbus un kura tiks atvērta pastarās tiesas dienā. Tas ir apokalīptiskajai literatūrai raksturīgs attēlojums: “Visi jūsu grēki tiek uzskaitīti un visas dienas.” (Nenoħa apokalipse.)

Ari Jāņa Apokalipse pazīst šo “Darbu grāmatu”:

“Es redzēju mirušos, lielos un mazos, stāvam goda krēsla priekšā: un grāmatas tiks atvērtas.” (20, 12)

Dievs prasa padomu savām grāmatām:

“Tika atvērta vēl viena grāmata, tā ir dzīvības grāmata. Mirušie tika tiesāti pēc tā, kas rakstīts grāmatās, pēc viņu darbiem.” (20, 12)

Jānis atšķir abas grāmatas vienu pēc otras, tālāk viņš šeit sūngri seko jūdu apokalīptikas tradicionālajam tēlojumam.

“Debesu tāfeles” - tāds ir cits izteikums, kas satopams Jubileju grāmatā. Šajās “tāfelēs” attēlota “jau iepriekš galīgi noteikta visas pasaules vēsture”. Tas ir viens no veidiem, lai uzskatāmi parādītu, ka Dievs nosaka visu vēsturi, ka viņa plāns, neraugoties uz cilvēku kļūdām, tiek negrozāmi izpildīts, un ka (pamats cerībām) cilvēkam nav jākļūst nemierīgam, ja viņš redz triumfējam ļaunumu.

Pie šīm pēdējām minētajām grāmatām pieder droši vien arī aizzīmogotā grāmata. Taču šai Jāņa pieminētajai grāmatai ir vairākas īpatnības: tas ir papirusa rullis [*biblion*], no abām pusēm aprakstīts, aizzīmogots rullis.

“Tad es redzēju.. grāmatu, aprakstītu iekš- un ārpusē, aizzīmogotu septiņiem zīmogiem.” (5, 1)

Tā tas ir parasts ar arhīva dokumentiem, ligumiem un testamentiem. Grāmata atrodas Dieva ļabajā rokā: tālād tā satur Dieva gribu. Tā ir aizzīmogota ar septiņiem zīmogiem, kā visi testamenti pēc romiešu tiesas kārtības. Šīs analogijas iespaidā daudzi eksegēti domā, ka šī grāmata esot Dieva testaments, kurā doti notikumu apraksti noteiktā secībā. Savā ziņā tā tas arī ir: “Varbūt šeit ir runa par grāmatu, kura dots Dieva plāns, kas attēlots aizzīmogota testamenta veidā, un Kristus tad būtu tā vienīgais izpildītājs.” Citi eksegēti ir uzmanīgāki pret Bībeles analogijām: no iekšpuses un ārpusē aprakstītā grāmata atgādina pravietim Ecehiēlam parādīto grāmatu, kas viņam ir jānorij (Ec. 2, 9-10). Jesajas orākuls (29, 11) tiek piepildīts:

“Tā jums visa atklāsme kļuvisi it kā par saturu aizzīmogotā grāmatā, ko sniedz lasītpratējam un saka: “Lasi to!” un viņš atbild: “Es nevaru to lasīt, jo tā ir aizzīmogota.” Un kad grāmatu sniedz lasītnepratējam un saka: “Lasi to!” tad viņš atbild: “Es nemāku lasīt.”

Un visbeidzot ir vēl citi, kas salīdzina šo no iekšpuses un ārpusē aprakstīto grāmatu ar Exodus 32, 15, kur tiek teikts, ka “liecības plāksnes bija abās pusēs aprakstītas.” Šie eksegēti pieņem, ka Jāņa aprakstītā aizzīmogotā grāmata ir likumu grāmatu nullis.

Ir neiespējami uzsākt dziļākas diskusijas par šo jautājumu. Drīzāk šķiet, ka aizzīmogotā grāmata tā vai citādi apzīmē grāmatu, kurā ir dots Dieva plāns un pārdabiskā pasaules misija.

Šajā ainā uzmanību visvairāk piesaista jautājums: kas varētu atvērt zīmogus? Vai ir kāds, kas varētu atvērt grāmatu? Tātad uzmanība vairāk tiek vērsta uz persona, kas spēj grāmatu atvērt, nevis uz grāmatas saturu.

Cits tikpat svarīgs aspekts, kā varētu nostādīt šo jautājumu, ir šāds: vai mēs atrodamiem pagrieziena punktā, kad viss atrisinās, viss piepildās, tiek darīts zināms Dieva plāns? Daži eksegēti aizzīmogoto grāmatu ierosina pielīdzināt Vecajai Derībai. Bībele pati esot aizzīmogota grāmata. Šāda teorija apgalvo: “Saskaņā ar kādu jau kopš 3. gadsimta zināmu interpretāciju, šeit ir runa par Veco Derību, kuras atklājējs un piepildītājs ir Kristus.”

Šāds risinājums parādījās jau 3. gadsimtā Hipolīta un Origena rakstos. Serfo uzskata, ka tas vienlaikus dod arī skaidrojumu vismaz dažām Apokalīpses vīzijām. Šāda interpretācija, uzskatot aizzīmogoto grāmatu par Vecās Derības simbolu, labi saskan ar faktu, ka viens no 24 vecajiem mierina Jāni, sacīdams:

“Neraudi! Redzi, uzvarējis ir lauva no Jūdas cilts, Dāvida sakne, lai atvērtu grāmatu un tās septiņus zīmogus.” (5, 5)

Par to, kas spēj atvērt grāmatu, sirmgalvis pasludina “lauvu no Jūdas cilts, Dāvida sakni”. Šis izteikums “lauva no Jūdas cilts” atgādina par Jēkaba svētību saviem dēliem (Gen. 49, 1-28). Dodot svētību, Jēkabs nosauc Jūdu par “lauvu”.

Izteikums “Dāvida sakne” norāda uz Jesajas grāmatas 11, 1 - slaveno Isaja cilts pareģojumu. Divi no Vecās Derības praviešiem apraksta personu, kas ir spējīga atvērt grāmatu.

Sirmgalvis pamato, kāpēc “lauva” var atvērt grāmatu: jo viņš ir uzvarējis. Ar uzvaru šeit pavisam skaidri domāta Kristus uzvara pār nāvi Lieldienu ritā.

Israēla tautas pārstāvis mēģina izzināt, kas ir spējīgs atvērt grāmatu. Tas, kas tiks atzīts par spējīgu, ir Israēla tautas gaidītais Mesija, pamatojoties uz viņa uzvaru Lieldienās.

Kristus ir spējīgs atvērt grāmatu, jo viņš ir gaidītais Mesija, tāpēc, ka viņš sevi par tādu ir pierādījis Lieldienu ritā ar savu uzvaru pār nāvi.

Kā tad lai saprot to, ka Jānis zīmogu atvēršanu saista ar pēdējo laiku nelaimēm un postu? Nedrīkst aizmirst, ka šie notikumi ir tieši saistīti ar Lieldienu uzvaru: ar savu nāves upuri Kristus ir piepildījis Svētos Rakstus, sācis pēdējo laiku, kurā pasaule arvien vairāk tuvojas savam galam.

Ja šāds aizzīmogatās grāmatas skaidrojums ir pareizs, mēs drīkstam pat teikt: Kristus ir ne tikai tas, kas saņem grāmatu un to atver, bet viņš pats ir arī šīs grāmatas saturs. Viņš vienlaikus ir atklājējs un atklājums.

Tāds ir šīs ainas dramatiskais sākums: nav neviena, kas dotu atslēgu Bībelei, atslēgu Vecajai Derībai, atslēgu grāmatai, kas ir Dieva plāns un pavēsta mūsu likteni, misiju. Sirmgalvis pasaka vienīgi to, ka kāds ir. Kas ir šis "kāds"?

"Un es redzēju goda krēsla, četru dzīvo būtņu un vecājo vidū stāvam Jēru, ar septiņiem rāgiem un septiņām acīm, kas ir septiņi Dieva gari, izsūtīti pa visu pasauli." (5, 6)

Tas ir Kristus, kas tur parādās "kā nokauts, goda krēsla un četru dzīvo būtņu vidū".

Tas nozīmē, ka viņš parādās dievišķā lokā, pie Dieva, pasaules centrā; un arī "vecājo vidū", tas nozīmē: svētās vēstures centrā. Kristus parādās tur pēkšņi, dievišķā godībā, visuma centrā, vēstures vidū.

"Un es redzēju.. stāvam Jēru."

Kristus attēlots stāvot, tas acimredzot saistīts ar triumfa ideju, augšāmcelšanos. Tagad viņš "stāv" debesīs, viņš stāv pie Dieva troņa kā uzvarētājs pār nāvi; taču viņš izskatās "kā nokauts". Jēram ir viņa upura brūces, ciešanu zīmes. Tas, ka glificētajam Kristum ir redzamas brūces, raksturīgs Jāņa domāšanas veidam: kad Jēzus parādījās saviem mācekļiem, viņš rādīja tiem savas rokas un sānus (Jņ. 20, 19-20). Arī Lūkas evaņģēlijā ir aprakstīta brūču rādīšana. Atšķirībā no Jāņa apraksta šeit šis žests ir domāts, lai sagrautu apustuļu šaubas par augšāmcelšanās iespējamību: "Viņiem šķita, ka garu redzot. Un viņš tiem sacīja: "Kāpēc esat tā izbijušies? Un kāpēc tādas šaubas ceļas jūsu sirdīs? Redziet manas rokas un manas kājas, es pats tas esmu. Aptaustiet mani un apskatiet, jo garam nav miesas un kaulu, kā jūs redzat man esam." Un to sacījis, viņš ņēma rādīja savas rokas un kājas." (Lk. 24, 37-40) Jānis savā evaņģēlijā grib vispirms pierādīt identitāti starp krustā sesto Jēzu un augšāmcelušos Jēzu, parādīt, ka Lieldienu diena ir Kristus "stundas" otra puse. Krustā sistais un tagad slavētais ir viena un tā pati persona. Kristus ir svētuma avots, un arī iemiesotais Vārds ir Kristus. "Šis, Jēzus Kristus, ir nācis caur ūdeni un asinīm, ne ūdeni vien, bet ūdeni un asinīs." (1. Jņ. 5, 6) Jānis apstiprina Kristus nākšanu miesā, pretēji gnostiķiem, kuri apgalvo, ka varot iztikt arī bez inkarnācijaas. Kas tie Kristus, kas nācis miesā, ir dzimis no Dieva. Pret jebkuru dokētismu Jānis pierāda, ka svētība pie mums ir nākusi caur to, kas pieņēmis mūsu pasaulīgās dzīves noteikumus, kas ir "nācis miesā", tas nozīmē - vājs un mirstīgs radījums. Tā arī ir

centrālā ideja Jāņa teoloģijā, kas tiek izteikta simboliskās ainās: tas, ko mēs sastopam debesīs, kas kā pirmais mums iet pa priekšu, kā pirmais no atpesūtās cilvēces, ir tas, kas dzīvojis mūsu vidū, tas, ko mēs esam nogalinājuši, un tas, kas ir mūsu glābējs. Viņš ir iegājis mūsu vēsturē un tagad nāk atkal un pieder mums kā upurētais. Ja viņš var atvērt Vecās Derības grāmatu, tad tieši tādēļ, ka ir nokautais Jērs.

Šim Jēram ir "septiņi ragi".

Ragi ir varas simbols, un skaitlis "septiņi" rāda pilnību; Jērs jāuzskata kā tāds, kam piemīt dievišķā visvarenība.

Un Jēram ir "septiņas acis", kas ir "septiņi Dieva gari, izsūtīti pa visu pasauli".

Parasti septiņas acis simbolizē Dieva gudrību, zināšanu pār visām lietām (Cak. 4, 10). Acis ir gaismas avoti, liesmojošas lāpas, kas ļauj iepazīt lietas (Mt. 6, 22-23). Septiņas acis simbolizē septiņus garus, caur tiem Jērs apgaismos visas tautas. Šī apgaismošanas tēma vēlāk parādās arī 21, 23. Acis kā simbolu nedrīkst aplūkot atsevišķi, pašu par sevi, un varbūt pirmām kārtām nevis kā gudrības un varas simbolu, bet gan kā apgaismības, apskaidrības simbolu. Savā dziļākajā būtībā abas šīs nozīmes saskan. Cakarīja (4, 10) redz "septiņas spuldzes, kas ir tā Kunga acis, kas raugās uz visu pasauli". Šīs acis nozīmē, ka Dievs rīkojas caur savu Garu. Tās tālād simbolizē Dieva visaptverošo darbību: tas Kungs, kas apgaismo pasauli. Sakarība starp septiņām acīm un septiņiem gariem ir radusies Jesajas grāmatas 11, 2 ietekmē, kur Mesijam ir septiņi gari, ar ko domāta gara pilnība:

"Un pār to klāsies un to sargās tā Kunga Gars, gudrības un saprāta Gars, padoma un spēka Gars, atziņas un tā Kunga bijības Gars."

Jānis šeit atkal izmanto t.s. uzslāņojuma jeb šajā gadījumā "pārvietošanas" metodi. Vizijā par Dieva Jēru tiek izmantoti Cakarījas un Jesajas teksti. Jēram piemīt Svētā Gara pilnība, jo viņš ir uzvarētājs Mesija. Gara pilnība raksturo viņu kā Mesiju. Šeit atkal vērojama sakarība ar Jāņa evaņģēliju. Ainā pēc Jēzus kristīšanas Jānis Kristītājs saka, ka viņš "ir redzējis un pazinis Dieva Jēru", jo Gars nonāca no debesīm kā balodis un "palika uz viņa" (Jņ. 32-34). Šis izteiksmes veids - "palika uz viņa" - iespējams, nāk no Jesajas grāmatas 11, 2: "... un pār to klāsies tā Kunga Gars." Klāsies pār viņu, Mesiju, Isaja dzimtas atvasi, lai pierādītu, ka viņam patiesi pieder Dieva Gara pilnība.

"Viņš nāca un saņēma grāmatu no tā labās rokas, kas sēd goda krēslā. Kad viņš ņēma grāmatu, tad četras dzīvās būtnes un divdesmit četri vecāji metās zemē Jēra prickšā." (5, 7-8)

Pamazām izvērsas vesela liturģija Jēra godināšanai, lai viņu cildinātu kā tādu, kas cienīgs saņemt grāmatu un uzlauzt zīmogu: jo viņš ir ticis upurēts. Kristus nāve un augšāmcelšanās ir par pamatu tam, ka viņš var atvērt Dieva grāmatu.

Šī aina ir vienīgā vieta visā grāmatā, kur autoram bijusi drosme attēlot augšāmcelšanos dievišķā skatījumā.

Mateja evaņģēlija beigās tiek dots paviršs Kristus augšāmcelšanās ainas zmetums, eshatoloģiski aprakstot notikumus kosmiskajā sfērā: "zeme dreb, kapi atveras".

Apokalipsē Jānis apraksta Kristus nākšanu debesīs, tēlainu Lieldienu mistērijas apstiprinājumu, tās mērķa piepildījumu viņpus augšāmcelšanās: Kristus nāk taisns, kā uzvarētājs.

Kristus tiek sveikts kā atbrīvotājs, kā glābējs, kas atpestī cilvēci, izpērkot to no verdzības. Viņš atbrīvo cilvēci gluži tāpat, kā tika atbrīvota uz Ēģipti vedzībā aizdzītā jūdu tauta. Dievs dara mūs par brīvu tautu. Atpestīšana dara mūs brīvus kalpošanai Dievam:

"Tu.. esi atpircis Dievam ar savām asinīm cilvēkus no visām ciltīm, valodām, tautām un tautībām,

Un tu esi padarījis viņus mūsu Dievam par ķēniņiem un priesteriem, kas valdis pār visu zemi." (5. 9-10)

Liturģija izvēršas par Jēra un paša Dieva slavinājumu. Šeit rodas ārkārtīgi svarīgs jautājums: kāpēc Kristus tiek saukts par Jēru? Sākumā Kristus parādījās kā Cilvēka Dēls, tagad viņš tiek cēvēts par Jēru, kas ir atbrīvotājs.

Daži autori uzskata, ka atbilde uz šo jautājumu un šī vārda patiesā nozīme meklējama reliģiju vēstures "jēra simbolismā" vai arī apokaliptiskās literatūras dzīvnieku simbolos. Dažas apokaliptiskās grāmatas, Enoha grāmata, ietver sevi ārkārtīgi bagātīgus dzīvnieku tēlojumus, tā ir vesela dzīvnieku parāde. Dažās šī teksta vietās, šķiet, attēlots Mesijas suns. Bet no kurienes radies "Jērs"?

Atcerēsimies dažu eksegētu viedokli, kuri šīs ainas izcelsmi saskata Bibēlē, konkrētāk - Dieva kalpa tēlā Jesajas grāmatā. Par šo kalpu tiek teikts, ka viņš tika vests nāvē "kā jērs, ko ved nokaušanai" (Jes. 53, 7). Taču ar šo Dieva kalpa un jēra salīdzinājumu nepietiek, lai, no tā izejot, runātu par Jāņa Jēra un Jesajas kalpa sakritību. Tas patiešām būtu tikai salīdzinājums. Tāpēc mēs pieturamies pie fakta, ka Jesajas grāmatas 53. nodaļa ir saistāma ar Leviticus 14, 10, kur tiek aprakstīta kāda spītālgā šķīstīšana. Dieva kalps (Jes. 53) tiek aprakstīts kā spītālgais, kas upurē savu "Arham". Pats savā personā viņš nes šķīstīšanās upuri. Šis Dieva kalps ir spītālgais, kas šķīsta pasauli no spītālgības, tas nozīmē - no grēka; viņš ir šķīstīšanās upura jērs.

Aina par Jēru, kas nes pasaules grēkus, ir sintēze ar Jesajas 53. nodaļu. Jānis Apokalipsē nosauc Kristu par Dieva Jēru, ņemot vērā Jesajas 53. cietējs kalps ir patiešais Jērs, kas atbrīvo pasauli no tās grēkiem. Mēs pat drīkstam iet tālāk un teikt, ka Kristus Apokalipsē patiešībā ir Jesajas aprakstītais kalps. Kristus tiek nosaukts par Jēru, jo viņš ir uzvarējušais Lieldienu upuris un Lieldienu jērs.

“Nokautais Jērs ir Apokalipses pamatmotīvs,” raksta Oto Mihels. Viņš norāda uz šķietamu prostrunu - upurējā pēdējā uzpurēšanās un viņa nāves paliekošā nozīme baznīcai un pasaulei.

Abu ainu apvienošana (uzslāpošana) Apokalipsē, tāpat kā evaņģēlijā, ir absolūti būtiska. Šajā Jēra idejā ir ne tikai divu ainu savstarpēja saplūšana, bet gan, kas ir svarīgāk, divu lielu Vecās Derības sižeta līniju apvienojums. Tās ir: pravietiskā līnija (Jesaja) un liturģiskā līnija (Lieldienu Jērs). Tādejādi mēs drīkstam teikt, ka Kristū piepildās vēsture un kulta.

Šī saistība ar Lieldienu Jēru tiek apstiprināta Jēra slavinājuma dziesmā (5. 9), kur teikts: “Tu esi atpircis Dievam ar savām asinīm cilvēkus no visām ciltīm, valodām, tautām un tautībām.” Exodus grāmatā Jēra asinis ir svētības līdzeklis Israēla tautai, pasargāšanas un pestīšanas zīme tai. Ievērosim tāpat šo vārdu: “Tu esi atpircis,” kas Exodus grāmatā tiek lietots kā Israēla atbrīvošanas tipisks izteikums.

No otras puses, Jēra asinis ir arī derības asinis: “Un tu esi padarījis viņus mūsu Dievam par ķēniņiem un priesteriem, kas valdīs pār visu zemi.”

Jērs ir Dieva kalpa liturģiskā un apokaliptiskā līdzība, un tas ir Kristus. Jērs saņem šo cildinājumu savai dievišķajai darbībai, savam pestīšanas darbam. Sekojošās ainas ir grāmatas atvēršanas secinājumi.

Zīmogu atvēršana (Apokalipse 6)

Četri pārbaudījumi, pēdējo laiku ēra

“Tad es redzēju, ka Jērs atdarīja pirmo no septiņiem zīmogiem un dzirdēju pirmo no četrām dzīvām būtnēm kā pārķona balsi: “Nāc!”

Es redzēju, un raugi: balts zirgs un tam, kas sēdēja uz tā, bija šaujamaiss stops; viņam tika dots vainags un viņš izgāja uzvarēdams un lai uzvarētu.”

Karš

“Tad viņš atdarīja otro zīmogu, es dzirdēju otro dzīvo būtni sakām: “Nāc!”

Izgāja cits zirgs, ugunsšārts, un tam, kas sēdēja zirgā, tika dots atņemt zemei mieru, lai cilvēki nokautu cits citu. Pēc tam viņam tika dots liels zobens.”

Bads

“Kad viņš atdarīja trešo zīmogu, es dzirdēju trešo dzīvo būtni sakām: “Nāc!”
Es redzēju, un raugī: melns zirgs, un tam, kas sēdēja zirgā, bija svāri rokā!
Es dzirdēju ka balsi četru dzīvo būtnu vidū sakām: “Mērs kviešu par denāriju un trīs mēri miežu par denāriju. Eļļu un vīnu nesamaitā.”

Mēris

“Kad viņš atdarīja ceturto zīmogu, tad es dzirdēju ceturtais dzīvās būtnes balsi sakām: “Nāc!”
Tad es redzēju, un raugī: pelēks zirgs.”

Nāve

“Un tam, kas sēdēja zirgā, bija vārds - nāve, tai sekoja elļe, un tika dota vara pār ceturto tiesu zemes nokaut ar zobenu, ar badu, ar mēri un ar zemes zvēriem.” (6. 1-8)

Un četru dzīvo būtnu saucieni parādās četri jātnieki. Vai šeit ir runa par četrām nelaimēm, uzliktām mokām? Mēs vilcināties to tūlīt apgalvot, jo tiek diskutēts par pirmā jātnieka nozīmi. Skaidrojumi ir gluži pretēji.

Vieni saka, ka šis jātnieks varot būt evaņģēlija vai Kristus simbols; Kristus vārds iet cauri visumam un ieiet cilvēces vēsturē kā tās būiska sastāvdaļa.

Citi uzskata, ka te ir runa par to pašu tēlu, kas aprakstīts 19. nodaļā, proti - par Kristu, kā tas skaidri tiek pateikts: “.. un raugī, - balts zirgs un, kas sēd uz viņa, tam vārds Uzticīgais un patiosais..” (19, 11) “Viņš tērpies drēbēs, kas asinis mērkas, viņu sauc: Dieva vārds.” (19, 13)

Abos gadījumos tāpat runa ir par Kristu vai par Kristus vārdu, kas ickaros pasasuli. Šis skaidrojums ir diskutējams.

Saskaņā ar citu skaidrojumu, šeit redzams antikrists: jātnieks ir viena no nelaimēm, viņš ir pirmais no pēdējo laiku pārbaudījumiem, un nekādi nevar attēlot Kristu. Tas varētu būt sava veida Dieva simbols brīdī, kad sākas pēdējo laiku nelaimes. Šis skaidrojums var balstīties uz Habakuka dziesmu, kad viņš apraksta lielo teofāniju: tiesas dienā parādās Dievs:

“Viņa godība aplāja debesis, Viņa slavas bija pilna visa zeme. Viņa mirdzums izlaužas un laistās kā saules spožums, gaismas stari nāk no

viņa rokām, tur slēpjas Viņa vara.

Viņam pa priekšu iet mēris, un viņam pa pēdām seko sērgas karstums. Kad viņš apstājas, sakustas zeme; kad viņš raugās uz tautām, tad tās krīt bailēs.” (Hab. 3, 3-6)

“Tavs spodrais loks ir šaušanas gatavībā, bultu soma ir bultu pilna.

Tu skaldi zemi, ka no tās dziļumiem rodas strauti.

Kad kalni Tevi ierauga, tiem paliek bail, tie tric..

Saule un mēness paliek stāvam savās mājvietās, kad liesmo Tavas lidojošās šautras un mirdz Tavs spīguļojošais šķēps.

Dusmās tu pārstaigā zemi, bardzībā Tu samīn svešas tautas.” (Hab. 3, 9-12)

“Ja viģes koks arī neziedēs, un viņa kokam nebūs ogu, un ja nepiepildās arī cerības, kādas bija liktās uz eļļas kokiem, un arī tīrumi nesniedz nekādu barību, ja siklopi būtu izzuduši no aplokiem, un kūtiņi nebūtu arī neviena liellopa.” (Hab. 3, 17)

Trīs no šim sērgām, karš, bads un mēris, atkal atrodami Apokalipsē. Pirmais jātnieks varētu atbilst aprakstam, kad Dievs tiek parādīts kā strēlnieks, kas atbrīvo pēdējo laiku nelaimes (sal. Eceh. 5, 17; 14, 13-20; Jer. 15, 2-4): Dievs kā pēdējā laika jātnieks.

Četri jātnieki tēlainā izteiksmes veidā parāda Dieva nākšanu uz Pastaro tiesu. No šiem trim skaidrojumiem divi pēdējie šķiet vairāk pieņemami, nekā pirmais.

“Kad viņš atdarīja piekto zīmogu, es redzēju zcm altāra to dvēseles, kas nokauti Dieva vārda un liecības dēļ, kas bija viņiem.

Tad viņi brēca stiprā balsī, sacīdami: “Cik ilgi, svētais, patiesīgais valdītāj, tu netiesāsi un neatrībsi mūsu asinis pie tiem, kas dzīvo virs zemes?”

Un viņiem katram teka dotas baltas drēbes un sacīts, lai atdusas vēl īsu laiku, kamēr pilns būs darba biedru un viņu brāļu skaits, kas vēl tiks nokauti kā viņi paši.” (6, 9-11)

Tajā pašā laikā, kad sākas pēdējo laiku posts, kad Dieva tiesa ir tuvu, atskan mocekļu balss, to balss, kuri kļuvuši par zvēra upuriem. Visu šo paverdzināto balss sauc: “Cik ilgi vēl, Kungs?” Vai arī: “Kāpēc tu kavējies darīt galu postam?” Šāds žēlabains jautājums mūs pārsteidz, kaut arī šāds izteiksmes veids ir pazīstams no dažiem psalmiem. “Cik ilgi vēl” ir viena no formulām Vecajā Derībā.

Šajā kļiedzienā ir saklausāms viens no senbaznīcas smagākajiem jautājumiem, tas ir jautājums, no kura netiek pasargāta neviena no nākošajām paaudzēm, tas ir jautājums mums: tā Kunga atgriešanās uztraucošā kavēšanās. Vai mocekļu liecības nebūs bijušas veltas, ja vēstures gaita viņiem par viņu upuri nedod nekāda atbrīvojuma? Pat mirušie nonāk pie šī jautājuma, vai viņu nāve nebija velīga.

Šeit nav runa par kādu personisku kompensāciju, atalgojumu atsevišķiem mocekļiem, bet gan tiek lūgts Dieva plāna apliccinājums tiem, kas ir ziedojuši savu dzīvību.

Uz šo jautājumu tiek dota atbilde: viņi saņems baltas drēbes, uzvarētāja tērpu. Nekas nav gājis pazušanā, viņu asinis nav velīgi izlietas. Viņi patiesi ir uzvarētāji. Tas ir labi, tas ir uzmundrinājums. Viņi tiek lūgti vēl īsu brīdi paciesties. Cik gan ātra ir vēstures gaita pret Dieva plānu mūžīgumu! Tāda ir Dieva divkāršā atbilde: baltas drēbes kā zīme tam, ka viņu upuris bija un ir uzvara, un lūgums vēl īsu brīdi būt pacietīgiem, tik ilgi, līdz būs sasniegts liecību un mocekļu pilnais skaits. Tad nāks glābiņš. Šī gaidīšana, līdz atnāks diena, kad mocekļi būs pilnā skaitā, parādās kā noslēpumains likums, kas nosaka visu vēstures gaitu. Tālab arī pirmkristieši gaidīja, ka drīz nāks Kristus savā godībā un ar viņu parādītos izredzētā tauta. Taču ciešanas un vajāšanas sekoja viena otrai. Tā bija, cilvēku valodā runājot, katastrofa.

Apokaliptisko tradīciju stilā šeit tiek nosaukta pamatproblēma: kāpēc tava tauta nesāņem savu mantojumu apsoltajā zemē? Šī doma dominēja visās pirmkristiešu pārdomās: Kristum bija jācieš (Lk. 24, 26), kristietība to labi zin.

Taču tagad savukārt tai jācieš. Cilvēcīgi runājot, tā ir praktiski tāda pati sakāve, kā Lielās piektdienas vakarā. Katram kristietim ir jābūt gatavam uz mocekļa nāvi, jo kristieši ir aicināti būt par Kristus miesas locekļiem, tādējādi būt ar viņu kopā, mirt un augšāmcelties. Nevar labāk izteikt šo priesterisko apvienošanos ar savu Kungu, kā vien atzīstot mocekļu ciešanas un nāvi, un slavu. Tas baznīcai ir pavisam konkrēts aicinājums, un tas, ka tai ir dota šī skaidrība, ir zēlastība, kas dara stipru viņas sirdi.

No šejienes sākot, var jau manīt tuvojamies lielo piepildījumu: nav jau vairs tālu tā diena, kad tiks tiesāti Dieva ienaidnieki, kas savējos pakļāva vajāšanām un nāvei.

Savā nemainīgajā un noslēpumainajā, suverēnajā varā pār pasauli Dievs cieši tur tās vēstures grožus, kas nōnākusi līdz savam nobeigumam; tas ir šis īsās ainas lielais mierinājums. Dievs neaizmirst nevienu "asinsliecību". Gan pagātnes mocekļiem, gan tiem, kas vēl būs - visiem ir sava vieta Dieva plānā. Atbilde tātad skan šādi: mocekļa nāvei ir jēga un nozīme, un Dievs nogaida savu stundu, kad viņš atklās krusta noslēpumu un šķietamās sakāves jēgu.

Tā šajā 6. nodaļā četri pēdējo laiku praubdījumi norāda uz ieiešanu pēdējo laiku ērā:

"Un es redzēju, kad viņš atdaria sesto zīmogu, tad notika liela zemestrīce, saule tapa melna kā saru maiss, viss mēness tapa kā asinis, debess zvaigznes krita uz zemi kā viēģes kokam, stipra vēja kratītam, krit augļi.

Un debess savēlās kā grāmata, ko satin, un visi kalni un visas salas tika

izkustinātas no savām vietām.

Zemes ķēniņi, varenie, virsnieki un bagātie, stiprie un katrs vergs un brīvais paslēpās alās un klinšu aizās, sacīdami kalniem un klinūm:
"Kritiet uz mums, apslēpiet mūs no tā vaiga, kas sēd goda kreslā, un no Jēra dusmām.

Jo atnākusi viņa lielā dusmu diena! Kas varētu pastāvēt?" (6, 12-17)

Šis pēdējais pārbaudījums rāda visa universa satricināšanu. Četri jātņieki atēlo nelaiemes un postu, kas nomāc cilvēkus un tautas. Šeit viss universs tiek satricināts Dieva atnākšanas brīdī. Un šī apvērsuma vidū mocekļi ir kā liecinieki šī cilvēces vēstures jaunā posma patiesajai nozīmei.

Pārbaudījumi nozīmē, ka tuvojas Dieva tiesa. Neko vairāk. Tikai to saskatīt ir būtiski. Mēs nedrīkstam, kā tas ir ticis darīts, meklēt konkrētus un tiešus norādījumus uz vēsturi, uz notikumiem, kas negaidīti ir papildījušies vai vēl nāks. Šis vēstījums par zīmogu atvēršanu ir ļoti radniecīgs sinoptisko evaņģēliju eshatoloģiskajam sprediķim: Dieva tiesa tuvojas.

2. nodaļa

Sapulcināta bēdās, baznīca tiek pakļauta vajāšanām

Jaunais Israēls tautu vidū

Apokalipses 7. nodaļā mēs lasām divus Dieva izredzētās tautas tēlojumus. Pirmais apraksta isto Israēlu (7, 1-8), otrajā, kas seko tūlīt pēc tam, tiek pateikts skaidrāk, ka patiesais, īstais Israēls nenozīmē Dieva tautu miesīgi, bet gan apvieno sevi tiklab jūdus, kā pagānus (7, 9-10).

Pats par sevi saprotams, ka eksegēti šeit atrod diskusiju objektu. Vieni iestājas par abu ainu radikālu nošķiršanu, uzsverot, ka pirmā no tām attiecas tikai uz atpestītajiem jūdiem un apraksta tikai ticīgo Israēla tautu, turpreti otra ietver sevi cilvēkus no visām tautām: pie šī Jaunās Derības Israēla pieder arī par kristiešiem kļuvušie pagāni. Jānis jaunajā Israēlā atšķirot kristiešus no jūdaistiem un tiem, kuri nāk no pagāniem. Šādu skaidrojumu ir grūti pieņemt.

Šķiet, ka abos gadījumos runa ir par vienu un to pašu īstenību, raugoties no diviem dažādiem redzes viedokļiem. Pirmā aina rāda isto Israēlu, otrā parāda skaidrāk, ka šim jaunajam Israēlam nāk klāt jauni locekļi no visas pasaules, gan jūdi, gan pagāni. Tā ir tā pati tauta, tikai pirmajā ainā tā tiek parādīta kā Dieva apzīmogota tauta, bet otrajā kā triumfējoša uzvarētāja Debesu valstībā. Ir zināms šāds viedoklis: "Uzskaitījums 5. - 8. pantos liek domāt par atgrieztajiem jūdiem atšķirībā no milzīgā pūļa 9. - 10. pantos, kur attēloti kristieši, kas nāk no pagāniem. Iespējams, ka runa ir par Dieva tautu tās pilnajā skaitā, kas šeit vispirms tiek uzskaitīta pēc taksneša Israēla, un pēc tam tā tiek aplūkota savā Debesu valstības uzvarošajā pilnībā."

Visā 7. nodaļā tiek skaidrāk parādīts, ka Dievs šo tautu vieno caur ciešanām un krustu. Jo Jānis redz debesīs šo bezgalīgo cilvēku pulku "baltās drēbēs, ar palmu

zariem rokās” (7, 9), un uzzin no kāda no vecajiem, ka šie cilvēki nāk caur lielo pārbaudījumu:

“Tad viens no vecajiem sacīja man: “Tie, kas ģērbu baltās drēbēs, kas viņi un no kurienes nākuši?”

Es viņam atbildēju: “Mans Kungs, tu to zini!” Un viņš man sacīja: “Šie ir tie, kas nākuši no lielām bēdām un savas drēbes mazgājuši un tās balinājuši Jēra asinīs.

Tāpēc tie ir Dieva goda krēsla priekšā un kalpo viņam dienām un naktīm viņa namā.”” (7, 13-15)

Jānis nezina, ka šie baltās drēbēs tērptie cilvēki ir tie, kas ir izturējuši lielo pēdējā laika pārbaudījumu. Pie šī pārbaudījuma pieder arī vajāšanas. Viņiem ir uzvarētāja baltais tērps, jo viņi ir savas drēbes mazgājuši un balinājuši Jēra asinīs. Iespējams, ka mēs šeit, tāpat kā vēlāk zīmoga ainā, varam saskatīt norādījumu uz kristību.

Pēc tam seko šis savāda, brīnumainais nobeigums ar mierinājuma vārdiem, kā to Jānis laiku pa laikam dod Apokalipsē:

“Un tas, kas sēž goda krēslā, mājās pie viņiem.” (7, 15)

Šī svētku noskaņā aprakstītā procesija atgādina laiku, kad Dieva izredzētā tauta dzīvoja teltīs. Tas apliecina, ka šis laiks nu ir garām, ir beidzies tuksneša laiks, bada un sāpju laiks:

“Tiem vairs nebūs bada, tiem vairs neslāps, ne saules, ne cits kāds karstums tos vairs nespiedīs,

Jo Jērs, kas pašā vidū, goda krēsla priekšā, tos ganīs un tos vedīs pie dzīvības ūdens avotiem, un Dievs nožāvēs visas asaras no viņu acīm.” (7, 16-17)

Šķiet, ka caur šo miera un mierinājuma pilno vīziju Dievs grib savai tautai atkal dot drosmi būt pašvīgā, ja arī no jauna nāk nelaiimes un posts un viss kļūst briesmīgs un baiju pilns. Un tieši šīs nomāktības vidū Dievs pulcina savu tautu uz mūžīgajiem svētkiem, tai vienotībai, pēc kuras viņi tā ilgojušies. Viņš “mājās pie viņiem”. Mēs atkal dzirdam Dieva apsoliņumu Laodicejas draudzei: “Es iesu pie viņa un turēšu ar viņu mielastu, un viņš ar mani.” (3, 20)

“Kad atvēra septīto zīmogu, tad iestājās klusums debesīs kādu pusstundu” (8, 1)

Bieži tiek jautāts par šo pusstundu ilgo klusumu. Pēc praviešu tradīcijām klusēšana parasti ir zīme pirms kādas dievišķas parādības. Šādu klusēšanu mēs atrodam Habakuka grāmatā pirms dievišķās parādības, kad Dievs nāk ar savām bultām:

“Bet tas Kungs ir savā svētajā namā, lai visa pasaule klusē viņa vaiga priekšā” (Hab. 2, 20)

Tāpat šāda klusēšana pieminēta arī Cefanjas (1, 7) un Cakarijas (2, 17) grāmatā.

Klusēšana ne tikai piesaka Dieva nākšanu, bet ir arī zīme tam, ka tā Kunga diena ir tuvu. Un šī Dieva diena ir tiesas diena.

Bet kāpēc šī klusēšana ilgst pusstundu? Šī sadalītā stunda, kā jebkurš lūzums, īpaši Apokalipsē, ir krīzes zīme, nevienlīdzības, nelīdzsvarotības zīme: kaut kā trūkst. Šī pusstunda piešķir klusēšanai svinīgumu, tā liek būt uzmanīgiem, pilniem bijāšanas. Dievs nāk savā dienā, ir klāt krīzes moments, lūzuma punkts, kad cilvēkiem jābūt īpaši modriem.

Tad skan svinīga uvertūra otriem "septiņiem" - septiņām būtnēm. (Ar pirmajiem septiņiem, ar zīmogiem, sākās eshatoloģiskais laiks, kas sniedzas pāri visiem laikiem līdz pat tā Kunga atnākšanai.)

"Un es redzēju septiņus eņģelus, kas stāvēja Dieva vaiga priekšā, un viņiem deva septiņas bazūnes.

Tad nāca cits eņģelis un nostājās pie altāra, turēdams zelta kvēpināmo trauku; viņam deva daudz kvēpināmā, lai pietiktu visu svēto lūgšanām uz zelta altāra goda krēsla priekšā..

Un kvēpināmā dūmi ar visu svēto lūgšanām uzkāpa no eņģeļa rokām Dieva priekšā.

Tad eņģelis ņēma kvēpināmo trauku, pildīja to ar altāra uguni un bēra to lejā uz zemi. Un cēlās pērkonis un balsis, zibeņi un zemestrīce." (8, 2-5)

Atklāsmes gaita tiek iezīmēta ar pērkonu. Varētu jautāt, vai šis, ja tā var teikt, gonga sitiens nepiesaka katreiz nākošo lielo Apokalipses posmu, jo katrs no tiem sākas ar pērkonu?

"Un septiņi eņģeļi ar septiņām bazūnēm gatavojās bazūnēt:

Kad pirmais bazūnēja, tad krusu un uguni, asinīm sajauktu, meta uz zemi. Trešā daļa zemes apdega, trešā daļa koku sadega un visa zāle izdega." (8, 6-7)

Pirmie "septiņi" pasludināja eshatoloģisko laiku sākumu. Otrie apraksta pārbaudījumus un nelaimes daudz konkrētāk. Tas dod dažiem eksegētiem iemeslu netraucēti saskatīt aktuālus norādījumus, mājienu:

"Siseņi, līdzīgi zirgiem, kas jūgti karam; uz to galvām ir kā vainagi, zeltam līdzīgi, un to ģimji ka cilvēku ģimji.

Tiem mati kā sieviešu mati un zobi kā lauvas zobi.

To bruņas līdzīgas dzelzs bruņām un to spārnu švikoņa kā ratu troksnis, kad daudz zirgu skrien cīņā." (9, 7-9)

Šie sikspārņi pirms kādiem gadiem tika uskatīti par kara un bruņumašīnu pieteikumu:

"Astes līdzīgas skorpījiem, tiem arī ir dzeloņi, to astēs ir to spēks cilvēkus mocīt piecus mēnešus ilgi." (9, 10)

Izraisītās nelaimes ir patiešām briesmīgas, taču to mērķis vienmēr ir cilvēku atgriešana. Taču cilvēki nelainīgā kārtā -

“..tomēr neatgriezās no savu roku darbiem, bet pielūdza ļaunās garas, zelta, sudraba, vara, akmens un koka elku tēlus,..

Un viņi neatgriezās ne no savām slepkavībām, ne no savām burvībām, ne no savas netiklības, ne no savām zādzībām.” (9, 20-21)

Mēs redzam sava veida vēstures skaidrojumu ar skatu uz tā Kunga tuvojošos atnākšanu.

Sarp sesto un septīto bazūni kā starpspēle ir 10. nodaļa par mazo grāmatu. Tiek gaidīta tūlītēja septītās bazūnes ieskanēšanās, taču šo nelaimju vidū pēkšņi ielaužas Dieva žēlastība. Tas viss tiek parādīts simbolu valodā, tāpēc ir pilnīgi bezjēdzīgi meklēt vēsturiskus norādījumus par tagani un nākotni.

Šajā nodaļā parādītas trīs ainas: varenā eņģeļa uznākšana, septiņi pērķoni un zvērests, iecelšana par pravieti.

Varenais eņģelis (Apokalipse 10, 1-2)

Mēs nedrīkstam viņu sajaukt ar to, ko sastapām 7. nodaļā. Viņš bieži attēlots kristīgajā mākslā, un neviens cits Apokalipses eņģelis netiek attēlots tādā varenībā un spožumā:

“Un es redzēju citu varenu eņģeli nonākam no debesīm; tas bija tērpts mākonī, un varavīksne bija virs viņa galvas; viņa vaigs bija kā saule un viņa kājas kā uguns stabi.” (10, 1)

Šī vizija par vareno eņģeli atgādina viziju par Cilvēka Dēlu un jau iepriekš minētos salīdzinājumus. Varenā eņģeļa ierašanās nozīmē jaunu Dieva iejaukšanos. Viņa apraksts un grandiozie izmēri atbilst viņa vēstījuma nozīmīgumam un viņa misijas lielumam. Dieva sūtnis un mazās grāmatas nesējs stāv ar labo kāju jūrā un ar kreiso uz zemes: vai viņa vēstījums nav nozīmīgs visam universam?

Septiņi pērķoni un zvērests (Apokalipse 10, 3-7)

“Un viņš sauca stiprā balsī, kā kad lauva rūc; un kad viņš sauca, tad septiņu pērķonu balsis sāka runāt.” (10, 3)

Jānis tūlīt grib sākt rakstīt, līdzko izdzird rūkoņu, kam tūlīt seko septiņi pērķoni. Kāpēc šī “rūkoņa”? Pravieša Amosa grāmatā (1, 2 un 3, 8) Dieva balss tiek salīdzināta ar lauvas rūkoņu. Kāpēc septiņkārtīgs pērķons? Jānis par to runā kā par pašsaprotamu lietu. Vairāki eksegēti salīdzina septiņus pērķonus ar septiņkārtīgo

Dieva balss pieminēšanu 29. psalmā:

“Tā Kunga balss ir dzirdama pār ūdeņiem;

Tā Kunga balss ir spēka pilna,

Tā Kunga balss ir pilna varenības;

Tā Kunga balss salauž ciedrus;

Tā Kunga balss šķīļ uguns liesmas;

Tā Kunga balss liek Kādefas tukšnesim drebēt;

Tā Kunga balss iztrūcina stirnas un izgāž mežus ar visām saknēm.”

Dieva balsi simbolizējošie pārķoni tiek minēti septiņas reizes. Tāpat septiņi Apokalipses pārķoni atbilst septiņkārtīgajam Dieva pārķonu atkātojumam, kas satricina visas universa daļas: jūras, kalnus, mežus, tukšnesus. Tas ir iespaidīgs apliecinājums Dieva varai pār pasauli.

Aterēsieties tā pašā 29. psalma nobeigumu. Pārķoniem seko miera pilna vīzija, pēc negaisa iestājas liels miers.

“Un kad septiņi pārķoni bija runājuši, es to gribēju uzrakstīt, tad dzirdēju balsi no debesīm saucam..” (10, 4)

Jānis ņem savu rakstāmtafeli, cauri pārķoniem viņš ir saklausījis vēsti un grib to pierakstīt. Taču jauna, negaidīta Dieva iejaukšanās viņu attur:

“Apziņogo, ko tie septiņi pārķoni ir runājuši, un neuzraksti to.” (10,

4)

Jānis saņem aizliegumu rakstīt. Ekseģēti šo norādījumu bieži salīdzina ar norādījumu paturēt noslēpumā septiņu pārķonu vēsti, ar 2. vēstules korintiešiem 14. pantu: Pāvils dzird “neizskāmus vārdus”, kurus “cilvēka mute nevar izrunāt”. Apokaliptiskā šādi norādījumi, kuriem jāliek aizzimogotiem, parastu atiecās uz lietām, kuru papildījums būs tālā nākotnē. Tāpēc, ka septiņu pārķonu balss runā par nākotnes lietām, Jānis nedrīkst to pierakstīt. Turpretī kādu citu vēsti viņš saņem sludināšanai:

“Un eņģelis, ko es redzēju stāvam uz jūras un uz zemes, pacēla savu labo roku pret debesīm un zvēreja pie tā, kas dzīvo mūžīgi mūžam; kas radījis debesis un visu, kas debesis, zemi, un visu, kas uz zemes; un jūru un visu, kas jūrā: laika vairs nebūs.” (10, 5-7)

Ši aina atgādina Daniēla grāmatas 12, 5-7, jo tā atkārtojas gandrīz vārds vārdā: kāds vīrs no debesīm ar tieši tādu pašu žestu izmanto līdzīgu formulējumu.

“Laika vairs nebūs,” vai vēl labāk: “laiks vairs ne tiks dots”. Ko nozīmē šis eņģeļa zvērests? Daži autori uzskata, ka tas pareģo laika beigas un sekojošu mūžības sākumu. Bet vai šajā gadījumā grieķu valodā nebūtu lietots noteiktais artikuls? [Die Zeit wird nicht mehr geben - latviešu valodā nav šīs atšķirības.] Turpreti tagad mēs lasām: “netiek vairs dots laiks” [es wird nicht mehr Zeit geben], tas nozīmē, ka nekas vairs netiek atlikts. Dieva noslēpums drīz tiks papildīts. “Dieva noslēpums”

apzīmē Dieva pēdējo laiku plānu visai pasaulei; apslēptu noteiktību, likteni, kas tiek turēts noslēpumā līdz tā piepildīšanas brīdim, un šī plāna piepildīšanās jau ir sākusies.

“Septūtā eņģeļa vēstījuma dienās, kad tas sāks bazūni pūst, ir piepildīts Dieva noslēpums, kā viņš to ir pasludinājis saviem kalpiem praviešiem” (10, 7).

Mazā grāmata un iecelšana par pravieti (10, 8 un 11)

“Un balss, ko es dzirdēju no debesīm, runāja atkal uz mani, sacīdama: Ej, ņem atvērto grāmatu, kas ir rokā eņģelim, kas stāv uz jūras un zemes.

Un es gāju pie eņģeļa un prasīju viņam, lai man dod šo mazo grāmatu. Viņš man teica: “Ņem un apēd to, un tā būs rūgta tavās iekšās, bet salda kā medus tavā mutē.”

Un es paņēmu grāmatiņu no eņģeļa rokas un apēdu to, un tā bija manā mutē salda kā medus; bet, kad to biju apēdis, tā manās iekšās bija rūgta.” (10, 8-10)

Ši “bibliofāģijas” aina liekas mazliet svešāda. Tā acimredzami ir jāsaista ar analogu ainu Ecehiēla grāmatas 3, 3. “Apēst grāmatu” - šāda aina patiesība nemaz nav tik neparasta. Mēs jau arī dažkārt sakām, ka “aprijam grāmatu”! Runa nav par grāmatas materiāla (aprakstītu lapu) ēšanu, bet gan par grāmatas saturu.

Jānim ir uzticēta šī vēsts. Viņam tā vispirms pašam ir jāapgūst, lai to varētu nodot tālāk. Pravietim jāuzņem sevi Dieva vārds, lai tas sakristu ar viņa paša vārdiem.

Kas attiecas uz “rūgtumu” un “saldumu”, tad šajā jautājumā eksegētu domas vēl dalās. Šī mazā grāmata ir “rūgta” un “salda”: Dieva vārds ir salds, bet šis vēsts nodošana ir sarežģīta un grūta. Citi domā, ka grāmatas saldums un rūgtums izriet no tās satura, kas runā par laimi un nelaimi. Es pieturos pie simbola eksaktā skaidrojuma.

“Un uz mani saka: “Tev būs atkal pravietot par tautām un ciltīm, par valodām un daudziem ķēniņiem.” (10, 11)

Šis pants norāda uz mazās grāmatas saturu: tas ir pravietojums tautām, nācijām, valodām un ķēniņiem lielā skaitā.

Kā mazā grāmata attiecas pret aizzīmogoto grāmatu? Daži autori skaidro abas grāmatas kā vienu un to pašu. Taču tas nav iespējams, tās ir atšķirīgas. Šķiet, ka mūsu priekšā ir pravietiska investitūra pēc Ecehiēla parauga. Jānis saņem uzdevumu pravietot par nācijām. Bet kādā tad sakarā šī iecelšana par pravieti ir ar to, ko Jānis piedzīvo Apokalipses sākumā? Liekas, ka te ir runa par sava veida papildinājumu viņa pravieša misijai, ņemot vērā daudzās nācījas, tautas un ķēniņus. Šajā vietā

mums jāizvēlas kāds Apokalipses struktūranalīzei ļoti būtisks viedoklis. Feilē pavisam noteikti atšķir abas grāmatas vienu no otras un uzskata, ka Apokalipses pirmajā daļā Jānis tiek iecelts vienīgi par Israēla, par jūdu likteņa pareģi. Jāņa apokaliptiskā pareģojuma pirmā daļa aplūko tikai Israēla likteni, arī eshatoloģiskās nelaiemes un pārbaudījumus, kas tiek aprakstīti ar septiņu zīmogu un septiņu bazūņu palīdzību, kas attiecas tikai uz Israēlu. Feilē domā, ka šī pirmā Apokalipses daļa sniedzas līdz pat 11. nodaļai ar tempļa mērišanas ainu, kur Jānim tiek teikts: "Celies un mēri Dieva namu.. Bet atstāj Dieva nama ārējo pagalmu ārpusē un nemēri to, jo tas ir dots pagāniem." Šeit tiek dots tiešs vēsturisks mājiens uz Jeruālemes stāvokli un sabrukumu viena Israēla vēstures perioda beigās. Otrā Jāņa pravietiskā investitūra sākoties tūlīt pēc tam un attiecoties uz pagānu tautām.

Tādējādi Feilē izšķir Apokalipsē divas vēsturiskas tradīcijas. Jānis pareģo par Israēlu, lai pasludinātu tās tiesu, pēc tam viņš pareģo par tautām, lai tām pasludinātu tiesu, kas beidzas ar tiesu pār lielo palaistuvi Babiloniju. Šāds Apokalipses dalījums diezin vai varētu būt līdz galam izturēts. Parasti eksegēti to noliedz. Īstenībā 6. un 9. nodaļām, abos pirmajos "septiņos" aprakstītajām nelaimēm un 7. nodaļas pārbaudījumiem un apsolījumiem ir līdzīga, universāla ietekme.

Tas būtu mazliet vienkāršoti teikt, ka aizzīmogatā grāmata (5) attiecas tikai uz Israēlu un mazā grāmata (10) tikai uz tautām un nācijām, un tāpat 4. - 11. nodaļas tikai uz izredzēto tautu un 12. nodaļa un tai sekojošās tikai uz nācijām. Manuprāt, ir neiespējami uzskatīt, ka pirmajā daļā runa ir tikai par Israēlu.

Tāpēc šķiet, ka mums mazā grāmata jāaplūko kā iestarpinājums lielās grāmatas vidū, kā šīs grāmatas konkrētuzējums, jo lielā grāmata aptver visas apokaliptiskās vizijas. Tāpat arī uzdevums: "Tev būs atkal pravietot par tautām un cilūm" ir tās pašas misijas apstiprinājums, atjauninājums un uzsvērums.

Pirmajā daļā mēs redzam to Kungu apokaliptisko nelaimju vidū, kad viņš pulcina ap sevi jauno Israēlu. Otrajā daļā mēs redzēsim Dieva tautu, kas pārējām tautām liecina par Jēru. Tā ir baznīcas noslēpuma divējādība. Tā ir jaunā Israēla eshatoloģiskajā laikā, pēdējā laika pārbaudījumos, sapulcināta no visām nācijām. Un tā ir baznīca, kas tiek sūtīta pie nācijām liecināt par Dieva tiesu.

Baznīcas kā jaunā pravieša misija tautu vidū

10. nodaļa ir pagrieziena punkts Apokalipsē. Jānis dzird, ka viņam atkal būs pravietot par tautām, nācijām un valodām un daudziem ķēniņiem. Viņam jāsāk jauns pravietojums. Te atklājas patiesā kulminācija. Jānim tiek uzdots atklāt kristiešiem viņu liecinieku misiju tautu vidū. Tas ir pavisam jauns aspekts, kas savā ziņā ir plašāks par agrāko pravietojumu.

Apokalipses eklesioloģija parādās divos ārkārtīgi svarīgos aspektos: baznīca ir sapulcinātā un dzīvā Dieva tauta. Tagad mums tā jāaplūko attiecībā ar tautām, ar pasauli 13. nodaļā, tas nozīmē - ar Romas impēriju. Šeit tiek nostādītas viena otrai pretī kristiešu un pasaules problēmas. Tas ir jauns redzespunkts.

11. nodaļa skaidrāk parāda divus cilvēkus, divus simbolus, pildot šo pravietisko misiju attiecībā pret Romas impēriju. Viņi pārstāv visu baznīcu kopumā, jo tā ir pravietis tautu vidū; tā ir baznīca visu laiku pasaulīgajā vidē. Šis jaunais aicinājums tiek attēlots vienreizējā veidā ar tempļa mērīšanas simbola palīdzību.

“Tam deva niedri, iedzīgu mērkokam, un sacīja: Celies un mēri Dieva namu, altāri un dievlūdžējus, kas ir iekšā.

Bet atstāj Dieva nama ārējo pagalmu ārpusē un nemēri to, jo tas ir dots pagāniem, un tie samīs svēto pilsētu četrdesmit divi mēnešos.

Un es likšu saviem diviem lieciniekiem, ka tie maisos tērpti pravietos tūkstoš divi simti sešdesmit dienas.

Šie ir tie divi eļļas koki un tie divi lukturi, kas stāv zemes kunga priekšā.” (11, 1-4)

Jānīm tiek dots uzdevums mērit templi, šis templis apzīmē baznīcu. Šādu skaidrojumu piedāvā vairāki eksegēti, bet dominē šāds skaidrojums: “Jeruzālemes stāvoklis šeit tiek parādīts tā ambivalencē: “svētā pilsēta”, baznīcas tips, vēl arī tieši attēlota kā tempļa rezervētā daļa. Pasaulīgā Jeruzāleme, kas nonāvējusi praviešus un Kristu. Šī Jeruzāleme ir pasaules attēlojums, jo tā noliedz Dievu.”

Abiem lieciniekiem tiek uzdots pravietot ārpus tempļa grēku nožēlnieku drēbēs no maisa auduma. Vienlaikus tie tiek saukti par “lieciniekiem”. Viņu pravietojumā ir daudz kopīga ar liecību. Kristus par viņiem saka: “Es likšu saviem diviem lieciniekiem.” (11, 3) Pēc viņu posteņa un kaļpošanas viņi tiek uzskatīti par Mozu un Eliju. “Tiem ir vara aizslēgt debesis, ka lietūs nelītu pa visu viņu pravietošanas laiku.” Tas taču ir Elija. “Tiem ir vara pār ūdeņiem, tos pārvērst par asinīm un šaut zemi ar visām mocībām, kad vien tie gribēs.” (11, 6) Tas nepārprotami ir Mozus. Abi liecinieki tiek pielīdzināti abiem lielajiem praviešiem, Vecās Derības galvenajiem lieciniekiem. Viņi rāda tās pašas zīmes, kādas Elija rādīja Israēlam un Mozus faraonam un ēģiptiešiem. Viņi tiek izsekoti, viņiem uzbrūk un gaļu galā zvērs viņus nonāvē.

“Kad tie būs beiguši savu liecību, tad zvērs, kas izkāpj no bezdibēņa, karos ar tiem, tos uzvarēs un tos nokaus.” (11, 7)

Abi mūsui liecinieki tāpat patiešām ir pravieši tradicionālajā izpratnē, kas šeit parādās kā Mozus un Elija, un šī tēma skan - praviešu vajāšanas. Šie divi liecinieki simbolizē baznīcu. Pravietošana un liecināšana ir baznīcas uzdevums. Mums šeit jāņem vērā precīzā jēdzienu “liecinieks” un “liecība” nozīme, jo runa ir par vienu no būtiskākajiem baznīcas uzdevumiem un par Jāņa paša apokaliptisko vēstījumu.

Starp citu, apzīmējumi "liecinieks" un "liecība" ir raksturīgi visiem Jāņa rakstiem.

Liecība un mocekļa nāve Apokalipsē bieži vien tiek aplūkotas kā viens un tas pats. Uz šī pamata Apokalipses baznīca tika pielīdzināta mocekļu baznīcai. Pastāv saistība starp liecību un mocekļu nāvi, starp pravietojumu un mokām. Tā, piemēram, vēstulē Pergamonas draudzei (2, 13) runa ir par tiem, kuri nav nolieguši ticību, "arī Antipas dienās ne, kad mans uzticīgais liecinieks jūsu starpā tapa nokauts". Viņš ir liecinieks un mocekļis, liecība šajā gadījumā ir saistīta ar mocekļa nāvi.

Šeit 11. nodaļas 7. pantā tiek teikts, ka abi Kristus liecinieki tiek nokauti. Par Babiloniju pirms tās gāšanas tiek teikts: "piedzērusies no Jēzus liecinieku asinīm" (17, 6). Šeit izteikums ir vēl spēcīgāks un parāda liecību un mocekļa nāvi tiešā saistībā. Tomēr abi šie jēdzieni nav pilnīgi identiski. Apokalipsē nāve nekad netiek saukta par liecību, it kā nāve pati par sevi jau būtu liecība. Nekur netiek teikts, ka liecinieki nodod savu liecību nāvē vai caur nāvi. Šeit 7. pantā tiek pat teikts: "Kad tie būs beiguši savu liecību, tad zvērs, kas izkāpj no bezdibēņa, karos ar tiem, tos uzvarēs un nokaus." Viņu liecība jau bija pabeigta, un tikai tad viņi tika nokauti. Tātad mums jāņem vērā šī atšķirība un jāpieturas pie pavisam noteiktas jēdzienu "liecība" un "liecinieks" nozīmes.

Senajā grieķu sarunvalodā par liecinieku tika saukts tas, kas atklāti izteicās, lai apliecinātu vienas vai otras lietas vai notikumu īstenību, patiesumu. Par Kristu tiek teikts: "Tā saka tas, kas ir Āmen, uzticīgais un patiesīgais liecinieks." (3, 14) Apokalipses vārdi, kas ir pravietojums un liecība, tiek nosaukti par "neapšaubāmiem un patiesiem" (21, 5). Tātad mēs varam secināt, ka mocekļa nāve ir liecinieka uzvara, taču ne tas pats, kas liecības nodošanas akts.

Baznīca tiek aicināta liecināt caur vārdu pasaulei un nācijām. Liecībai ir viennozīmīgs saturs: liecinieks ir (saskaņā ar kādu veiksmīgu formulējumu) persona, kas faktiem, lietām un darbiem piešķir atklātu un oficiālu eksistenci.

Lai saprastu, par kādu liecību šeit ir runa, mums sev jāuzdod jautājums: kādā diskusijā, kādā procesā baznīca un kristieši tiek aicināti liecināt. Šis process nav nekas cits, kā process starp patieso Dievu un pagānu tautām. Šim procesam pravieši vēltjuši daudz vietas. Lai to izskaidrotu, vajadzētu pietikt ar piemēru no Jesajas grāmatas, no kuras pavisam noteikti iedvesmojusies Apokalipse.

Jesajas grāmatas 40. - 55. nodaļās pravietis apraksta procesu starp Dievu un dievčļiem, starp patieso Dievu un viltus dievībām. Dievs sasauc kopā pagānu tautas un izaicina tās ar jautājumu: "Kurš ir patiesais Dievs?" Ar to sākas šis process. Dievs atmasko dievčļus, kuru kalpībā atrodas tautas:

"Klusēdamas uzklausiet Mani, jūs, jūras, zemes un salas, un tautas lai ņemas jaunus spēkus, lai tās nāk un runā, tad iesim kopā tiesāties." (Jes. 41,1)

Tas ir pavisam specifisks, juridisku vārdu krājums. Dievs grib pats atklāties tautām. Viņš apliecina, ka ir patiesais Dievs, kas radījis visu.

“Kas ir no austrumiem to vīru saucis, kam taisnība un uzvara seko, kur vien viņš staigā? Kas nodevis tautas viņa varā, ka viņš valda pār ķēniņiem?” (Jes. 41, 2)

Lai pierādītu, ka viņš ir patiesais Dievs, viņam pietiek tur būt, darīt sevi zināmu. Tad kļūst redzama viņa godība un varenība, un līdz ar to arī viltus dievu eksistences neiespējamība. Dievs ir suverēns soģis, tiesnesis.

Liecība skan šādi: “Ir Dievs, nav dievu.” Turklāt vēl Jesajas grāmatā vairākkārt minētā formula: “Es esmu.” Ar to pilnīgi pietiek! Šajā procesā Dievam pietiek ar izteikumu: “Es esmu.” Viņš to apliecina, glābdams savu tautu. Israēls šajā nozīmē ir Dieva liecinieks kā tauta. Israēls liecina nācijām par dzīvo Dievu. Apokalipse vadās pēc šīs Jesajas argumentācijas. Šoreiz galvenais Dieva liecinieks ir Jēzus; caur Jēzu Kristu argumentē sevi Dievs. Tagad mēs saprotam titula “liecinieks” lielo nozīmi, kad tas tika piešķirts Jēzum Apokalipses sākumā: Jēzus ir “uzticīgais liecinieks” (1, 5). Caur viņu sevi apliecina Dievs. Viņš ir vienīgais liecinieks, viņš sevi apvieno visu Israēla misiju pasaules priekšā. Jesajam Israēls bija Dieva liecinieks pasaules priekšā. Jēzus ietver savā personā šo sūtību un aicinājumu: viņš ir visa Israēla tauta.

Jēzus Kristus nodod savu liecību caur kristiešiem, viņi ir Kristus kalpi, viņa kalpotāji, taču viņi tikai daļās liecībā. Ir tikai viens, kas ir “liecinieks” - tas ir Kristus. Un kristieši var liecināt tikai tik, cik viņi ir Kristus kalpotāji, cik lielā mērā viņi ir saistīti ar Kristu.

Kristus liecība un viņa vārds ir identiski. Jēzus nāk kā “Dieva vārds”. Vienlaikus viņš pats ir tas Vārds, ko sevi nes. Viņš ir Dieva Vārda izpausme. Tāpēc arī šis tituls: “Viņu sauc Dieva vārds.” (19, 13) Dieva Vārds, kas ir iemiesojies Kristū un ko Kristus pauž, viņa personā ir identisks ar Dieva plāna atklāšanu, ar atklāsmi, ar pašu Apokalipsi. Kristieši tiek aicināti - tas neapšaubāmi ir viņu amats - runāt pasaulei: tā ir jaunā pravietošana, jaunie pravieši. “Tevis būs atkal pravietot par tautām un ciltīm, par valodām un daudziem ķēniņiem.” (10, 11) Mēs šeit atkal atrodam Kristus vārdus no viņa eshatoloģiskā sprediķa: “Jūs nodos augstās tiesās, jūs tapsit vesti ķēniņu priekšā.” (Sal. Mt. 24, Mk. 13, Lk. 21.) Viņiem ir jāliecina caur vārdu, viņiem ir jārunā tautu priekšā. Kristus baznīcai nav tiesību klusēt. Tautas, kuru priekšā baznīcai jāliecina, kopumā veido kādas pilsētas ainu:

“Un viņu miesas gulēs uz ielas lielajā pilsētā, ko garīgi sauc par Sodomu un Ēģipti, kur arī viņu Kungs ir krustā sists.” (11, 8)

Šī vieta ir sarežģīta. Te mums vienlaikus ir “lielā pilsēta”, ar ko Apokalipsē vienmēr domāta Babilonija, tas nozīmē - Roma; un vēl arī Sodoma, neūklības un izlaidības pilsēta, un Ēģipte, dievekļu pielūgšanas zeme; visbeidzot Jeruzāleme,

pilsēta, kurā tas Kungs tika sists krustā. Sintēze ir ārkārtīgi neparasta!

“Un dažādu tautu un cilšu, valodu un tautību ļaudis redzēs viņu miesas trīs ar pusi dienas un neļaus viņu miesas likt kapā.

“Zemes iedzīvotāji priecājas par tiem un ir liksmi, tie sūtīs dāvanas cits citam, jo šie divi pravieši mocīja visas zemes iedzīvotājus.” (11, 9-10)

Tātad šis pravietojums, divu liecinieku liecība mocīja visas zemes iedzīvotājus. Šeit ir sakopoti visi pasaules grēki. Baznīcai ir jānodod liecība pagāniskajai un dievekļu pielūdzējai pasaulei. Tai ir jārunā un turklāt jābūt augstākajā mērā vienotai ar to, kas - vēlreiz atkārtotju - ir vienīgais “liecinieks” - ar Jēzu Kristu.

Būt lieciniekam līdz galam - tas slēpj sevī nāves risku: bieži vien sekas ir mocekļa nāve. Pravietisko liecinieku misija pazīst nāves briesmas, risku tikt nogalinātam. Liecināšana var vest nāvē, taču nav vienmēr viennozīmīgi ar to saistīta. Daudz svarīgāks fakts ir tas, ka liecinieks ir uzvarētājs. Viņš ir ticis nonāvēts, protams, un tomēr viņš ir uzvarētājs. Viņš ir uzvarētājs tāpēc, ka viņš ir liecinājis. Viņš ir uzvarētājs jau tāpēc vien, ka viņš sludina Dieva vārdu, jo Dieva vārds, kā mēs redzējam Jesajas grāmatā, uzvar. Runāt, liecināt nozīmē uzvarēt, klusēt nozīmē tikt uzvarētam. Liecinieks jebkurā gadījumā ir uzvarētājs, jo Bībeles skatījumā, kas tiek ievērots Apokalipsē, tas, kas uzvar visu laiku beigās, tiesas dienā un stundā, ir - Dieva vārds. Tāpēc Apokalipses nobeigumā viens jātnieks aiziet projām kā uzvarētājs, viņš tiek apstiprināts par liecinieku ar diviem izteikumiem no juridiskās leksikas: viņš ir “uzticīgais” un “patiesais” (19, 21) un viņu sauc “Dieva vārds” (19, 13). Jāņa skatījumā tā ir Jēzus liecība, kas noved pie uzvaras. Jēzus liecība nav šķirama no viņa kalpotāju liecības, jo viņi liecina tikai tik, cik viņi ir vienoti ar Kristu. Jēzus liecība noved pie uzvaras, jo viņš iznīcina savus ienaidniekus. Cilvēka vārds nevar pastāvēt pret Dieva vārdu. Kā Jesajas grāmatā, kas tika iepriekš citēta: Dievam tikai jāparādās, un top redzama dievību neesamība.

Šī liecinieku uzvara nav jāpārceļ tajā - otrajā pusē. Uzvarētājs nav kāds, kas nāk šurp no citas puses, uzvarētājs ir tas, kas runā. Ja mēs runājam par uzvaru, tad šeit nav domāta tieši asugšāmcelšanās, dvēseļu ieiešana Debesu valstībā, jo tas viss tiek apsolīts tiem, kas vēlāk būs uzvarētāji, kas būs runājuši pasaulei. Šī kristiešu, vai, labāk - Jēzus uzvara - jo tā ir Jēzus liecība, kas mūsos dzīvo tālāk, - nav pasaulīga vara, tā nav laicīga valdīšana pār ļaunajiem spēkiem, kurus mums Apokalipse parāda kā atbrīvotus, palaistus vaļā... Tā nav arī iznīcīga vara pār pasaulīgiem vai reliģiskiem spēkiem, šī uzvara arī nedod imunitāti, jo tiek teikts: “zvērs tos uzvarēs” (11, 7). Uzvarētājs šķiet uzvarēts. Zvērs būs fiziski un materiāli par to pārāks, taču, neskatoties uz šo sakāvi, nogalinātie kristieši tiek saukti par tiem, kas “guvuši uzvaru pār zvēru” (15, 2). Uzvarētājs ir tas, kas liecina līdz pat nāvei. Nāve ir tādas liecības zīme, kas ir absolūta un garīga. Liecība ir spēks, kas iznīcina ļaunā varu,

pazudina to. Tāpēc vajātāji gribēja kavēt lieciniekiem runāt. Liecinieks, kas gatavs liecināt pat līdz nāvei, ir ļoti bīstams ļaunajai varai. Apokalipsē uzvara ir tādas īstenības varas pierādījums, kuras izpausmi mēs tieši nejūtam, bet kas tomēr ir tik spēcīga kā Dieva vārds sevi.

Jānis apraksta Jēzus lomu šodienas pasaulē, sākot no viņa nāves un augšāmcelšanās līdz pasaules galam, ar šo vienu vārdu: "Jēzus ir liecinieks". Tas ir Kristus, dzīvā Dieva liecinieks. Viņš ir par cilvēku kļuvis Dievs, kādas citas pasaules liecinieks brīdī, kad tiek palaista vajā pasaulīgā vara, briesmīgais spēks, kā to apraksta Jānis 13. nodaļā. Kristus bija liecinieks līdz pat nāvei. Un šodien viņš turpina tādus būt ar kristiešu muti.

Kāpēc tēmai "uzvara" tiek piešķirta tik liela nozīme? Atļaušos vēl vienu salīdzinājumu no Vecās Derības. Tur tiek attēlots Dievs, galvenokārt Psalmos, kā Valdītājs. Šeit, Apokalipsē, Kristus ir uzvarētājs. Pamatideja ir tā pati.

Bez tam Jānis gribēja trāpīt otrreiz triumfējošajai Romas impērijai. Uzvara bija viena no impērijas tipiskākajām tēmām. Imperators bija uzvarām vainagots. Kristus - liecinieks, un kristietis kā liecinieks kopā ar Kristu nostājas pret impēriju ar vārda spēku. Bez šaubām, jēdziens "uzvara" tiek uzsvērts tieši tādēļ, ka apkārt bija šī pasaulīgā vēsturiskā vide, kur vienmēr un visur parādījās uzvaras ideja: impērija triumfēja. Šī impērija ir vajātāju impērija, tā ir impērija, kas nogalina kristiešus. Sludināt Kristus uzvaru nozīmē proklamēt pagānu impērijas bojāeju.

Mēs redzam, cik pārdroša tajā laikā bija šī grāmata, šīs liecības, šie izteikumi. Viss spēks bija vārda sludināšanā un ticībā Kristum. Sludināt Kristus uzvaru nozīmē proklamēt, ka šī impērija, sākoties vajāšanām, viss milzīgā zvēra briesmīgums ir nolemts bojāejai, tāpat kā tas notika ar viltus dievībām praviešu darbos. Bija piedzimis nākamais pagānu impērijas uzvarētājs; viņš jau ir klāt, dzīvo un darbojas. Jānis to pasaka Apokalipsē. Liecinieka ieroči ir spēcīgāki par romiešu leģiona ieročiem. Jēzus liecība satur arī tālejošu perspektīvu: Babilonijas bojāeju, impērijas un visu tās iespējamo sekotāju bojāeju. Tajā laikā Jānis nezina, kā atūstīsies notikumi, taču viņš raksta, viņš apliecina, viņš pierāda, viņš tic.

Mēs šobrīd atrodamies Jāņa Atklāsmes grāmatas vēstījuma pašā centrā. Tas ir ļoti garīgs vēstījums. Pergamas draudzei, kurai jau ir savi mocekļi, savi uzticamie liecinieki, Jānis raksta: "Un es likšu saviem diviem lieciniekiem, ka tie.. pravietos." (11, 3) Šis neuzvaramais spēks, šī neuzvaramā ticība ir Kristus dāvana. To sasniegt var tikai caur "Dieva žēlastību", kā teikts evaņģēlijā. "Viņi pravietos, maisos tērti." Kā pravieši, kā Elija, tāpat nabadzīgi un bezpalīdzīgi. Par kaut kādiem ieročiem nevar būt ne runas! Viņiem ir tikai viens ierocis: tas ir Vārds, ko jau Jesaja salīdzināja ar liesmojošu zobenu.

Tāds ir Apokalipses pagrieziena punkts un mazās grāmatas saturs. Visa grāmata ietver sevi pilnīgu eshatoloģisko laiku pasludināšanu. Tomēr mazajai grāmatai

piemīt šis īpašais akcents: Dievs sapulcina savu tautu, skatoties uz pēdējiem laikiem. Kas tika pasludināts, tagad ir klāt. Tagad mums ir jāieskatās šajā noslēpumā. Tā ir mazā grāmata, tā ir jānoriņ, tā ir cieta, tā ir rūgta vēderā, tā ir salda mutē, bet rūgta, kad norīta. Tā ir piparota! Tāda ir šīs nodaļas vēsts. 11. nodaļa beidzas ar īsu derības šķirsta zvērestu. Briesmīgās vīzijas vienmēr tiek pārtrauktas ar iedrošinošām vīzijām. Pēc šo divu liecinieku smagās misijas apraksta Jānis mums saka:

“Tad atvērās Dieva templis debesīs, bija redzams templi viņa derības šķirsts; un nāca zibeņi un balsis, pērkona grāvieni, zemestrīce un liela krusa.” (11, 19)

Zīme kosmosā piesaka Dieva klātbūtni. Taču Dievs ir tur, fonā, kā cerības Dievs, žēlsirdības un mīlestības Dievs. Uz šī fona attīstīsies jauna vīzija, 12. nodaļas vīzija.

3. nodaļa

Baznīca un abi zvēri: pasaules zvērs un zvērs-gars

Pirmā zīme: "sieviete", Dieva tauta

"Pie debesīm parādījās liela zīme: sieva saules tērpā, mēness apakš viņas kājām un viņai galvā divpadsmit zvaigžņu vainags." (12, 1)

Jānis apraksta jaunu zīmi bez jebkāda ievada. Apraksts sākas ar vārdiem: "Pie debesīm parādījās liela zīme" tūlīt, bez pauzes, lai tādā veidā pasvītrotu šīs vīzijas nozīmi. Vēsture, kā Jānis to izprot, koncentrēties šajā lielajā vīzijā. Vīzija tiek attēlota kā "zīme". Šāds izteiksmes veids ir neparasts Jāņa Apokalipsē. Parasti viņš saka: es redzēju kaut ko, tādu. Šoreiz viņš runā konkrētāk par kādu zīmi, runa ir par simbolu. Mēs tūlīt atceramies zīmi Jesajas grāmatā 7, 10-14: "Redzi, jaunava kļūs grūta." Šeit zīme nav jaunava, bet gan sieva saules tērpā, dzemdību sāpēs. Laikam gan runa par "zīmi" ir abos gadījumos.

Šī zīme tiek nosaukta par lielu. Apokalipsē turpmāk tiek dota vēl viena šāda veida zīme:

"Tad es redzēju citu lielu un brīnišķīgu zīmi debesīs." (15, 1)

Šķiet, ka tā atbilst pirmajai, tā veido ievadu vīzijai par Dieva tautu, kas ir pārvarējusi izšķirošo ceļa posmu un tagad dzied slavas dziesmu Jēram jūras krastā, kas sajaukta ar uguni. Saskaņā ar izplatītu viedokli, šī lielā zīme parādās "debesīs". Citi saka: "pie debesīm". Šķiet gan, ka šī vīzija nenotiek vis debesīs, debesu valstībā, tas nozīmētu - Dieva pagalmā, kā iepriekšējās vīzijās (4 un 5). Debesis šeit drīzāk ir domātas - vismaz tā daudzi uzskata - kā debess jums, kas ir kā ekrāns, kā audekls, uz kura Jānis Patmas salā redz attēlu, kas tur parādās.

Patiesībā zīme dubultojas, ir vēl kāda cita zīme (12, 3). Taču sākuma zīme, "iniciāli", ir "sieva saules tērpā, mēness apakš kājām un viņai galvā divpadsmit

zvaigžņu vainags”.

Kad Bībelē tiek attēlots Dievs “cildenumā un godībā tērpies. Tu ģērbies gaismā kā tērpā” (Ps. 104, 1-2), tad tāpēc, lai parādītu viņu kā suverēnu būtni visā tā varenībā. Šeit netiek apliecināts Dievs, bet gan “sieviete”, kas tomēr ir tērpta ar sauli simbolizētajā dievišķajā varenībā. Negribot jādodomā par vietu Jesajas grāmatā, kur dievišķā godība tiek salīdzināta ar sauli, kad tā aust pār Jeruzālemi un apņem pilsētu:

“Celies, topi apgaismota! Jo tava gaisma nāk un tā Kunga godība uzlec pār tevi.” (Jes. 60, 1-22)

Jeruzāleme tiek aprakstīta kā sieva un māte, kas triumfējoši pieceļas un uzaust kā rita gaisma, ielūta kā drānās “Jahves godībā”. Pār Jeruzālemi paceļas tā Kunga varenība un spožums, kas to ietver, tā ka pravietis dievišķo godību salīdzina ar Jeruzālemes krāšņumu.

Ja mēs domājam par Jesajas grāmatu, tad mums jāpalūkojas arī uz Baruha grāmatu: Jeruzāleme tiek aicināta greznoties priekā par trimdas beigām (Bar. 5, 1-3).

Šie Jesajas un Baruha teksti tiek apkopoti vīzijā un, tā sakot, komentēti. Bez tālāka skaidrojuma mēs varam šo “sievu” uz loģikas pamata pielīdzināt Jeruzālemei, Israēlam.

Mazliet sarežģītāks ir šis sievas attēlojums “ar mēnesi apakš kājām”, tas ir grūtāk saprotams. Mēness varētu simbolizēt demoniskajiem spēkiem pakļauto zemi. Interesants šķiet kāds cits skaidrojums: mēness saskaņā ar tradīciju esot sievietes simbols. Dievi antikajā mitoloģijā katreiz parādījās uz sava atribūta: piemēram, Ištara sēdus uz lauvas. Saule ir tēva simbols, mēness ir mātes simbols. Tāpat arī Jāzeps sapnī (Gen. 37, 9) Jāzeps stāsta: “Saule [Jēkabs, tēvs] un mēness [Raele, māte] un vienpadsmit zvaigznes [viņa brāļi] klanījās manā priekšā.”

Tāpat kā senajos laikos dievišķās būtnes tika attēlotas uz sava atribūta, uz priekšmeta, kas viņas simbolizēja, tā mēness šeit varētu būt sieviete, bet saules drānās tērptā sieva tāpat Jeruzāleme, pavisam vienkārši.

Un vēl vainags no divpadsmit zvaigznēm viņai galvā (12, 1). Sievieteļ galvā nav diadēma, bet gan vainags. Tas nav ķēnišķās varas, bet gan uz varas simbols. Viņa nes uz galvas triumfa atribūtu. Viņa ir uzvarām vainagota sieviete. Ar šo vainagu no divpadsmit zvaigznēm varētu būt simbolizēta Dieva tauta, 12 Israēla ciltis (sal. 7) vai 12 Jēra apustuļi (21). Šī tauta ir patiesais Israēls, tā ir baznīca.

Sieva ir dzemdību sāpēs (12, 2). Vizija beidzas ar aizkustinošu kontrastu: sieviete dievišķā apskaidrībā lokās sāpēs.

Jānis pasaka vēl tiešāk: viņa brēc “sāpēs”. Šeit viņš lieto tagadnes formu, lai uzsvērtu, ka šīs ciešanas joprojām turpinās.

Vienmēr mums tiek jautāts un tiks jautāts par šīs sievietes simbola jēgu. Liekas neapšaubāmi, ka sieviete ir Ciāna, "jaunava Israēla", kā saka Vecās Derības teksti; tā ir Dieva tauta, kas laiž pasaulē Mesiju, tas nozīmē - Vecās un Jaunās Derības baznīcu caur Mesijas (Kristus) piedzimšanu apliecinātajā kontinuitātē. Par pamatojumu šim skaidrojumam bieži min sievietes attēlojumu Jesajas grāmatā, kur tā dzemdē tautu:

"Kļāu! Dunoņa atskan no pilsētas, troksnis no Dieva nama, tā ir tā Kunga balss, kas atmaksā saviem ienaidniekiem, kā tie pelnījuši.

Pirms tai uznāca bērnu sāpes, tā jau dzemdēja; pirms tai nāca dzemdību sāpes, tai jau piedzima dēls.

Kas to ir dzirdējis, vai to kāds kad redzējis? Vai tad zeme var tapt vienā dienā, vai tauta var piedzimt vienā paņēmiēnā? Un tomēr Ciānai uznāca dzemdību sāpes, un tai piedzima tad pat vienā reizē viņas bērni." (Jes. 6-8)

Šī sieviete simbolizē baznīcu, Dieva pilsētu. Vispirms Vecās Derības baznīca, Ciāna, kas gatavojas laist pasaulē Mesiju. Tad pavisam īsi baznīca, tas nozīmē - "bagātība nenākusi sinagoģā". Ši *Allo tēva* (*Pater Allo*) formula, manuprāt, ietver sevī visu šī panta nozīmi.

Katoļu liturģija attiecina šo tekstu uz jaunavu Mariju, ko pārējie speciālisti noraida. Ir pazīstams šāds skaidrojums: "Ja ņemam vērā turpinājumu (sal. sevišķi 17. pantu), tad ir skaidrs, ka šī sieviete apzīmē Ciānu, tas nozīmē - Dieva tautu, kas laiž pasaulē Mesiju un ticīgos. Tā kā viņa ir Mesijas māte, tad sieviete no Atklāsmes grāmatas 12. nodaļas arī nozīmē Mariju, kā to ir uzskatījuši daudzi svētie tēvi, vesela liturģiskā tradīcija un tēlotāja maksla. Daudzi mūsdienu eksegēti vīlīnās atzīt šo salīdzinājumu arī kā blakus nozīmi. Citu uzskata, ka autoram Marija šķitusi kā baznīcas prototips." Šo mesianisko skaidrojumu aizstāv lieliski, pārsvarā katoļu, bet arī daži protestantu eksegēti, tam netrūkst pamatojuma. Tādi, piemēram, ir Serfo un Feilē. P. Bismards to noliedz.

Tas, kāpēc mesianisko skaidrojumu var atzīt par pareizu, ir vispirms jau fakts - šis arguments gan nav izšķirošs, - ka šīs piedzimušais bērns tiek aprakstīts ar mesianisko psalmu izteikumiem: sieviete dzemdē to, kas "satriec pasaules tautas ar dzelzs vāli" (Psalmi 2, 9). "Viņas bērns tika aizrauts pie Dieva un pie viņa troņa." (123, 5) Norādījums uz aigšāmcelšanos un debesis uzņemšanu ir vispārzināms. No otras puses, var norādīt uz to, ka Jānis, aprakstot lielo palaistuvi Bābeli (17) un Jēra ligavu (21, 9), pasaka, ka šeit ir runa par kādu kopību, par kādu pilsētu. Taču šeit viņš to nedara. Sieviete tiek aprakstīta kā atsevišķa persona, kas tiek skaidri nošķirta no sava bērna un viņa pectēciem (12, 5 un 17). Beidzot, pastāv noteikta analogija starp zīmi - sievieti, kas dzemdē bērnu, un zīmi Jesajas grāmatas 7. nodaļā. Daudzas līdzības atgādina Genesis 3, 15: konkrēti ņevu, par kuru tiek teikts, ka pastāvēs naidis starp

viņu un dēmonu, kārdinātāju un pavinātāju, un ka to uzvarēs pēcnācējs. Balstoties uz veselu virkni šādu sakritību, daudzi eksegēti uzskata, ka šī vizija pareizi skaidrojama ne tikai attiecībā uz Jeruzālemi, uz Israēlu, bet arī uz Mesijas māti. Vai šī vizija vienlaikus nozīmē Ciānu un kā atsevišķu personu arī Mesijas māti? Tās abas nav nesavienojamas.

Jānis apraksta jauno Ciānu, mesiānisko pilsētu šīs sievietes tēlā, kas dāvājusi dzīvību Mesijam. Tas ir "uzslāņojums", viens attēls uz otra. Pirmā nozīme ir Jeruzāleme, Israēls, Ciāna. Taču tas ļoti atbilstu bibliiskajai mentalitātei, ja šī kopība būtu attēlota iemiesota vienā atsevišķā personā.

Bībelē mēs lasām par Jēkabu, un Jēkabs ir Dieva tauta, bet viņš ir arī patriarhs. Tāpēc arī, ja runājam par Dieva kalpu: vai viņš ir indivīds vai arī kopība? Tas pats arī ar Daniēla 7, 13 attēloto Cilvēka Dēlu. Kāpēc lai šajā gadījumā nebūtu tāpat? Tādējādi mums būtu Dieva tauta, kas attēlota caur Mariju, ja šis simbols izteic to, kas faktiski dzemdēja Mesiju.

Otrā zīme: sieviete, Dieva tauta pretī ugunīgajam pūķim

"Vēl cita zīme parādījās pie debesīm; Redzi, liels pūķis, sarkans kā uguns; tam bija septiņas galvas un desmit ragi, un uz viņa galvām septiņi ķēniņa kroņi." (12, 3)

Pie debesīm kā pretstats pirmajam attēlam izcīnījās briesmīgas būtnes tēls. Tas ir "liels pūķis, sarkans kā uguns". Bībelē pūķis ir vai nu čūska, vai nezvērs, kā Leviatāns, vai arī fantastisks jūras zvērs. Atcerēsimies citātu no Jesajas grāmatas: "Tanī dienā tas Kungs piemeklēs ar savu garo, lielo un stipro zobenu Leviatānu, žiglo un veiklo čūsku, otru Leviatānu, lunkano čūsku, un nokaus lielo jūras pūķi." (Jes. 27, 1)

Pūķis simbolizē pretinieku labajam, cīņu pret dievišķo varu. Interesanti, ka šis pūķis tiek salīdzināts ar "vecu čūsku":

"Lielais pūķis, vecā čūska, to sauc par velnu un sātanu, kas pievīj visu pasauli, tapa gāzts; viņš tika nogāzts zemē un līdz ar viņu tā eņģeļi." (12, 9)

Ar to Jānis paskaidro, ka mums šis pūķis jāaplūko kopā ar kārdinātāju čūsku (Gen. 3). Tāpat arī var restaurēt sakarību starp Apokalipses sievu (12) un to, kas aprakstīta Genesis 3. nodalījumā.

Pūķis ir "liels", liels augumā, kā visi leģendārie nezvēri. Liels arī tāpēc, ka viņš ir caur un caurēm ienaidnieks: viņš apvieno visu pretinieku, visu naidu, viņš ir visu vajāšanu avots. Viņš ir "sarkans kā uguns", ko jau iepriekš izskaidrojām. Viņam uz galvas ir "septiņi ķēniņa kroņi", varas un varenības zīme. Diadēma, ķēniņa kronis

ir suverenitātes simbols, tātad viņam pieder vara: viņš ir šīs pasaules valdnieks, kā Jānis viņu nosauc savā evaņģēlijā (12, 31). Viņam ir desmit ragi: šis atribūts atgādina Daniēla vizija, ceturto zvēru. "Tas bija briesmīgs un bisams un ārkārtīgi stiprs". (Dan. 7, 7)

"Viņa aste noslaucīja trešo daļu zvaigžņu no debesīm un nometa tās uz zemi." (12, 4)

Pūka ķermeņa izmēri ir ārkārtīgi lieli, viņš tik tikko var pakustēties, debesis viņam ir par mazu. Katrā ziņā pūķis ir sievietes ienaidnieks. Viņš tai saslēdies uzglūn: "Pūķis stāvēja sievas priekšā, kurai bija jādzemdē, lai aprītu viņas bērnu, kad viņa būs dzemdējusi." (12, 4)

Jāņa vizijas nav statiskas, tās atrodas kustībā. Jānis redz pūķi saslejamies sievas priekšā, kurai jādzemdē. Pūķis ļoti baidās no šīm dzemdībām; bērns, kas tur dzimst, šķiet apdraudam viņa valstību un viņa suverenitāti.

"Viņai piedzima bērns, dēls, kam bija ganīt visas tautas ar dzelzs zizli." (12, 5)

Šis apraksts ņemts no otrā psalma:

"Tu esi mans dēls, šodien es tevi esmu dzemdīnājis.

Un Dievs deva viņam varu pār visām tautām."

Šis psalms Jaunajā Derībā tiek vairākkārt. Citu psalmu vidū tas ir mesiānisks. Uzreiz pēc piedzimšanas bērns "tika aizrauts pie Dieva un pie viņa troņa". Viņš tiek nogādāts Dieva mājoklī, viņš izbēg pūķim. Mesija bēg no velnišķās varas. Labu izskaidrojumu dod ekseģēze: "Grēkā krišanas ainā beigās pasludinātais ienaidis (Gen. 3, 15) sasniedz savu kulmināciju: Kristus augšāmcelšanās (pacelts pie Dieva) ievada sātana bojāeju."

Tas, kas šeit tiek apliecināts, ir Kristus dzimšana, augšāmcelšanās un debessbraukšana, un vienlaikus tā ir viņa gloriācija. Tas ir rezumējums tam, ko Dievs dāvā pasaulei caur sievieti, Mesijas dāvanai. Sieviete viņu dzemdē un viņš tiek aizvests projām. Ar to pūķis jau ir uzvarēts. Pareģojums no Genesis 3: "Tas tev sadragās galvu" ir papildījies. Sātana istā uzvara būtu tad, ja šis "tumsības valdnieks", "pasaules valdnieks", būtu pielicis roku glābējam. Viņš nojauta, kam tur ir jāpiedzimst, kas tur jau ir sācis savu ceļu pasaulē: viņa visbīstamākais pretinieks. Tāpēc dažas no šīm ainām (Apok. 12) tiek attiecinātas uz Kristus kārdināšanu tukšnesī, kad kārdinātājs mēģina Kristu iegūt sev:

"To visu es tev gribu dot, ja tu zemē mezdami man pieļūsi." Viņš pats, "pasaules valdnieks", grib dot Jēzum visas pasaules valsts un to godību. Un Kristus saka: nē. "Tev būs Dievu, savu Kungu, pielūgt un viņam vien kalpot." (Mt. 4, 1-11)

Sieviete ir padarījusi savu, viņa ir dzemdējusi Mesiju, ko Dievs ir paņēmis pie sevis.

“Tad sieva bēga tuksnesī, kur tai bija Dieva sataisīta vieta, lai viņa tur dzīvību uzturētu tūkstoš divi simti sešdesmit dienas.” (12, 6)

Dzemdības notika uz zemes. Vīzija ietiecas debesīs. Sieviete paliek turpat un viņa atrodas briesmās, acimredzot pūķa dēļ, bet Dievs viņu pasargā. Dievs ir sagatavojis viņai vietu tuksnesī, kur viņa tiek paslēpta no pūķa uzbrukuma. Un viņa tiek šai tuksnesī Dieva uzturēta, tāpat kā Exodus Dieva tauta tuksnesī tik barota ar mannu. Tas atkal ir norādījums uz Exodus.

Šeit mēs redzam sava veida “debesu intermeco”, kā tas bieži sastopams. Notikums, kas tikko norisinājies, atkārtojas debesu dzīlēs. Iedegas cīņa (12, 7-13):

“Izcēlās karš debesīs, Miķelis ar saviem eņģeļiem sāka karot ar pūķi.

Pūķis un viņa eņģeļi turējās pretim.

Bet tie nespēja un tiem nebija vairs vietas debesīs.

Lielais pūķis, vecā čūska, to sauc par velnu un sātānu, kas pieviļ visu pasauli, tapa gāzts; viņš tika nogāzts zemē un līdz ar viņu tā eņģeļi.”

(12, 7-9)

Tātad debesīs notiek kauja, kas beidzas ar uzvaru pār pūķi, ko uzveic Miķelis [*Mi-cha-el*: kurš ir kā Dievs? Tāda ir šī vārda nozīme]. Tas ir sava ziņā atjaunots debesu variants jeb tās ainas ideāls attēlojums, kas nule tika aprakstīta kā zemes notikums.

Tad debesīs dzirdama stipra balss, kas sauc:

“Tagad ir atnākusi pestīšana un mūsu Dieva spēks un valstība un viņa Kristus uzvara.” (12, 10)

Vīzijai seko liturģisks dziedājums, kas, kā tas bieži ir Apokalipsē, paskaidro šo notikumu.

“Pūķis, redzēdams, ka tas nomests zemes virsū, sāka vajāt sievu, kas bija dzemdējusi puisēnu.

Sievai tika doti divi lielā ērgļa spārni..” (12, 13-14)

Pēc tā, ko var nosaukt par “debesu intermeco”, Jānis, skaidri norādīdams uz Exodus, saka, ka sieva “ar diviem lielā ērgļa spārnēm skrēja tuksnesī”. “Kā es jūš esmu nesis uz ērgļa spārnēm,” saka Dievs (Exodus 19, 4).

Dievs pats uzņemas šo darbu - aiznest sievu drošībā,

“tuksnesī savā vietā, kur viņas dzīvība.. tiek uzturēta” (12, 4).

Jānis īpaši uzsver dievišķās gādības lomu: sieviete, šeit klejojošā baznīca - ir aiznesta prom no čūskas acīm, drošībā, un tiek uzturēta “laiku un laikus un puslaiku”. Tas ir apokaliptisks veids, kā apzīmēt laiku, kas neilgs mūžīgi, kā vajāšanas laiks. Tad Jānis apraksta pūķa mēģinājumu aizsniegt sievieti:

“Un čūska izlaida no savas mutes ūdeni kā upi sievietai pakaj, lai to aizpludinātu. Bet zeme nāca sievietai palīgā, atverdama savu muti un apriņķa no pūķa mutes izlaisto upi.” (12, 15-16)

Šī pārtrauktā vajāšana, kad čūska vajā sievieti ar ūdens palīdzību, liek domāt par došanos cauri Sarkanajai jūrai kādā no Exodus ainām. Sieviete, kas iemieso baznīcu šodienas vēsturē, tiek uz ērgļa spārniem aiznesta tuksnesī, pāri jūrai, šim nepārvaramajam šķērslim, ko pārvar Dievs.

“Tad pūķis sadusmojās par sievu un gāja karot ar pārējiem viņas cilts locekļiem.” (12, 17)

Pastāv atšķirība starp sievu un “viņas cilts locekļiem”. Ievērosim, ka apzīmējums “cilts locekļi”, pēcnācēji, šeit tiek lietots attiecībā uz sievieti. Tā ir vienīgā tāda vieta visā Bībelē. Parasti tas ir vīrietis, ja runa ir par pēctečiem, sal. Ābrams, Jēkabs. Šķiet, ka Jānis, ja viņš ar nolūku izmanto šo izteikumu, ir ņēmis vērā stāstu par grēkā krišanu, kur runa ir par viņas “dzimumu”, par sievietes pēcnācējiem. Caur pravietojumu šajā ainā (12, 17) par tagadni kļūst Genesis 3. nodaļa. Savās dusmās pūķis uzsāk karu ar baznīcu, ar Dieva tautu, ar visiem tās locekļiem. Tad Jānis pasaka pavisam skaidri, kuri tagad pieder pie sievas pēcnācējiem. Tie ir tie, “kas turēja Dieva baušļus un apliecināja Jēzu” (12, 17).

Šeit ir runa par liecību, kurai Jēzuss ir vai nu autors, vai tēma. Man šķiet, ka mums jāpieņem pirmā no šīm abām nozīmēm: kristieši ir tie, kuri sargā liecību, ko devis Jēzuss, un kuri nepārstāj liecināt - kopā ar viņu.

Tad pūķis karo ar sievu tuksnesī, sievu, kas atrodas ceļā, tas nozīmē - Dieva tautu tās ceļojumos. Tā ir tauta, kas pierāda sevi uzticībā Dieva likumam un apņēmībā liecināt, tas nozīmē - sludināt Dieva vārdu.

“Un viņš nostājās uz jūras krasta.” (12, 18)

Vizija: zvērs no jūras jeb kristīgā draudze pret Romas impēriju

Jānis redz no jūras parādāmiešus pirmo zvēru. Tāpat kā zvērs Daniēla grāmatas 7. nodaļas vizijā, šis zvērs paceļas augšup no kosmiskām dzilēm, ko simbolizē jūra. Jūra vienlaikus apzīmē rietumus un līdz ar to norāda uz Romu. Jānis atrodas Patmas salā, tālād jūra ir visapkārt, visos virzienos, taču, ja viņš lieto jēdzienus “jūra” un “zeme” kā pretstatus, tad jūra drīzāk apzīmē rietumu pusi, bet zeme Mazāzijas cietzemi, kas ir tuvāk.

“Es redzēju izkāpjām no jūras zvēru, kam bija septiņas galvas un desmit ragi, un uz viņa rāgiem desmit ķēniņa kroņi, un uz viņa galvām zaimu vārdi.” (13.1)

Jānis redz šo zvēru izkāpjām no ūdens. Apraksts acimredzami notiek tādā kārtībā, kādā secībā parādās zvērs - tas seko kustībai [tulkojumā latviski nesaskan]. Vispirms kļūst redzami desmit ragi, tad septiņas galvas un tikai tad nezvēra ķermenis. Zvērs parādās, iznirstot no bezdibeņa. Desmit rāgiem un septiņām

galvām tiek dots skaidrojums 17. nodaļā:

“Evgēlis man sacīja: “Kāpēc tu esi tā izbrīnījies? Es tev pateikšu, kas ir šīs sievietes noslēpums un zvēra ar septiņām galvām un desmit ragiem noslēpums, kas nes sievieti.” (17, 7)

“Šeit vajag gudrības, lai saprastu: septiņas galvas ir septiņi kalni, uz kuriem sēd sieviete [=Roma].

Tās ir arī septiņi ķēniņi..” (17, 9-10)

“Un desmit ragi, ko tu redzēji, ir desmit ķēniņi, tie valdību vēl nav saņēmuši, bet tiem ir ķēniņa vara dota kopā ar zvēru vienu stundu.” (17, 12)

Tas ir patiesi ļoti noslēpumains skaidrojums, ļoti iespējams, ka tā ir zīme Apokalipses datēšanai ar atpakaļejošu datumu.

Jānis mums saka, ka uz septiņām galvām ir “zaimu vārdi”. Šeit, bez šaubām, mums jāskatās mājiens uz dievišķajiem tituliem, kurus Romas imperatori atļāvās sev piešķirt, par ko jau runājām mūsu grāmatas 1. nodaļā. Vēsture zin šos vārdus: “*Augustus divus, filius dei*” - “Dievišķais Augusts, Dieva Dēls”. Domiciāns sev deva vārdu “*Dominus et Deus noster*” - “Mūsu Kungs un mūsu Dievs”. Šeit ir sava veida atgādinājums par Romas ķeizaru zaimojošo uzdrošināšanos, diezgan vispārējs, un tomēr īpaši par Domiciānu.

Šī zvēra apraksts atgādina četras zvērus Daniēla grāmatā (Dan. 7) - četras valstis, kuras valda savā varenībā, un kas līdz ar Cilvēka Dēla atnākšanu tiek uzvarētas. Šis viens zvērs iemieso sevi tos četrus. Šeit ir tikai viens zvērs, bet galvu skaits ir tāds pats. Daniēla aprakstītajam trešajam zvēram bija četras galvas, pārējiem trim - pa vienai. Ceturtais zvērs nesa desmit ragus, pārējiem nebija nevienas. Tātad kopā četriem zvēriem bija septiņas galvas un desmit ragi, un šīs galvas un ragi tiek apvienoti Apokalipsē vienā zvērā.

Tad Jānis mēģina restaurēt to, ko redzējis:

“Šis zvērs, ko es redzēju, bija līdzīgs pardelim; viņa kājas bija kā lača kājas, un viņa mute kā lauvas mute.” (13, 2)

Eksegēti zem šīm ārējām formām saskata simbolus. Piemēram, viņi domā, ka šīs “pardelis” ir veiklības un cietsirdības simbols, lača kājas simbolizē masīvu varu, bet lauva - neatvairāmu spēku. Šis nezvērs ir ārkārtīgi ļaunprātīgs, smags un gatavs visu apriet. Pūķis gaida šo radījumu, kam viņš ļāvis pacelties no savas elles, no bezdibēņa. Viņš stāv tur jūras krastā un ar sava veida maģisku formulu liek šim monstram parādīties, lai nodotu tam savu varu:

“Pūķis deva tam savu spēku, savu troni un lielu varu.” (13, 2)

Pūķis, jaunuma simbols; Genesis grāmatas kārdinātājs un pavedinātājs, darbojas caur pilnvarotajiem: caur zvēriem. Viņš nodod tālāk savu spēku, savu ticības spēju, savu troni un savu milzīgo varu. Šajā vietā atkal atceramies Jēzus trešo kārdinājumu

tuksnesī, kad sātans saka: "To visu es tev gribu dot, ja tu, zemē mezdamies, mani pielūgsi" (Mt. 4, 9). To šeit dara sātans, pūķis, preti pirmajam zvēram. Un Jānis turpina aprakstu:

"Viena no viņa galvām bija kā uz nāvi ievainota, bet tā nāves brūce atkal tika dziedināta." (13, 3)

Šis apokaliptiskais zvērs, patiesais ierocis pūķa rokās, šķiet, ir ievainots nāvīgi. To izskaidrot ir diezgan grūti. Mums šeit jāpieņem norādījums uz sava veida atjaunošanos, brīnumainu izdzīvošanu, kas ir nezvēra dzīvības spēka, vitalitātes pazīme. Zvērs nav neievainojams, taču tas atjaunojas. Viņš šķiet nolemts nāvei un atkal ceļas augšā. Tas ir ar ārkārtīgu vitalitāti apveltīts monstros. Šeit saskatāma sava veida paralēle starp šo nezvēru un "nokauto Jēru", kas tomēr ir dzīvs. Tie ir gandrīz tie paši vārdi: "Viena no viņa galvām bija uz nāvi ievainota, bet tā nāves brūce atkal tika dziedināta." Šliērs skaidro šo ainu šādi: "Šī vieta par it kā nāvīgi ievainoto zvēru, kura nāves brūce tomēr tiek dziedināta, ir sava veida pasaulīga parodija par Kristus augšāmcēlšanos un pretstats baznīcas mūžīgumam."

Tā patiešām ir sava veida izrāde par Kristu un baznīcu, kurai apsoluta mūžīgā dzīvība. Šai šausmīgajai būtnei, kā šķiet, jādarbojas pasaulē, lai uz visiem laikiem piepildītu to ar savu varu. Šeit ar dots mājiens uz ļoti kritisko un nemierīgo situāciju, kādā atradās baznīca Domiciāna valdīšanas laikā. Zvērs liekas ievainots un atkal atdzīvojas.

"Visa zeme noraudzījās uz zvēru ar izbīnu. Un viņi pielūdza pūķi tādēļ, ka tas zvēram devis varu; arī zvēru tie pielūdza, sacidami: "Kas līdzinās zvēram, un kas var ar to karot?" (13, 3-4)

Jānis atgādina, ka zvēra pielūgšana beigu beigās attiecas uz pūķi. Zvēra pielūdzejī šeit tiek apzīmēti kā "visa zeme", mazliet vēlāk mēs lasām: "Un to pielūgs visi, kas dzīvi virs zemes." (13, 8)

Tad sākas liturģija, drīzāk īsta parodija par Jēzus godināšanas liturģiju. Visa zeme metas ceļos, lai pielūgtu pūķi, ko pārstāv zvērs. Viss, kas tika teikts par "nokauto Jēru", šeit no jauna atrodams apgriezītā veidā. Jērs, kas atver grāmatu, parādās "kā nokauts" un tomēr dzīvs, viņš saņem no Dieva grāmatu par vēstures noslēpumiem, četras dzīvās būtnes un vecajie godina viņu. Šeit zvēra pielūgšana notiek tādā formā, kas Bībelē parasti rezervēta Dievam. Tā, piemēram, Mi-cha-el: "Kas līdzinās Dievam?" tiek pārveidots par "Kas līdzinās zvēram?" Tas ir sava veida pretstata attēlojums Miķeļa uzvaras ainai iepriekšējā nodaļā. Erceņģelis Miķelis - kas līdzinās Dievam - uzvarēja debesis zvēru. Pūķis atiebjas uz zemes, liekot saukt zvēru: "Kas līdzinās zvēram?"

Nākošajos pantos Jānis apraksta zvēra darbošanos uz zemes:

"Tam tika dota mute runāt lielas lietas un zaimus." (13, 5)

Ļoti uzkrītoša ir līdzība ar Daniēla grāmatas 7, 8-20 (vīzija par mazo ragu).

Zvēram tiek dota vara runāt. "Tam tika dota mute." Mēs nezinām isti, kas tad dod zvēram šo varu runāt. Vai tas ir pūķis? Vai tas drīzāk nav pats Dievs - tāpēc arī šī bezpersoniskā forma, pasīvs "tika dota" - kas ļauj zvēram izbaudīt viņa varu, un kas pieļauj šo lielo ciņu, kurā viņa Kristus baznīca ir iejaukta? Dievs atļauj šo lielo pēdējo laiku ciņu.

Zvērs runā, tas ir viņa uzdevums, bet ko viņš saka? Zaimus par Dievu un viņa Vārdu, par viņa telti, viņa mājokli, viņa "Tabernakulu", un vispār par visiem tiem, kas mājo debesīs.

"Tad tas atvēra savu muti Dieva zaimošanai, lai zaimotu viņa vārdu un viņa mājokli, tos, kas mājo debesīs." (13, 6)

Viņš zaimo Dievu un visu debesu valstību, no kuras pūķis un tā pavadoņi ir tikuši izraidīti, kura tos ir uzvarējusi. Tātad zvērs karo pret svētajiem.

"Viņam tika dots karot ar svētajiem un tos uzvarēt." (13, 7)

Viņam tika atļauts runāt, viņam tika atļauts cīnīties pret svētajiem, lai tos pakļautu savai varai. Tas saceļas pret Dieva baznīcas locekļiem, pret tiem, kas uzticīgi Kristum. Bet Jānis turpina tālāk: "Tam tika dots tos uzvarēt." Tas ir kaut kas ārkārtējs. Tātad Dievs pieļauj, ka šī ciņa beidzas tik briesmīgā veidā, neizlīdzināti? Uzvarēt svētos! "Svēto tauta" jau Vecajā Derībā ir bieži lietots izteiciens, lai apzīmētu Dieva tautu; "svēto tauta" nozīmē tautu, kas nolemta Dievam, kalpošanai Dievam.

"Viņam tika dota arī vara pār visām ciltīm, tautām, valodām. Un to pielūgs visi, kas dzīvi virs zemes." (13, 7-8)

Izteikums "visi, kas dzīvo virs zemes" Apokalipsē atkārtojas bieži, un ar to tiek apzīmēta pagāņu tauta, pasaule zvēra pakļautībā, pretstatā tiem, kuri seko Jēram. Zvēra kundzība un vara tiek aprakstīta tīri reliģiskā veidā: "to pielūgs". Viņi pielūdz zvēru. Visi, kas dzīvo virs zemes, pielūgs to. Viņi tiek raksturoti vēl skaidrāk:

"Tie, kuru vārdi nav rakstīti kopš pasaules radīšanas nokautā Jēra dzīvības grāmatā." (13, 8)

Viņi tātad ir tieši tie, kas seko zvēram, pretstatā tiem, kas seko Jēram, proti, "nokautajam Jēram". Šķiet, ka Jānis ar to grib pateikt, ka tie, kas neseko Kristum un viņa Lieldienu mistērijai, noteikti seko zvēram: "Kas nav ar mani, tas ir pret mani." (Mt. 12, 30) Jāizdara izvēle starp abiem: starp Kristu, nokauto Jēru, un šo zvēru, kas tiek nāvīgi ievainots, bet kura brūce tiek dziedināta. Zvēra vara tiek tātad aprakstīta tipiski reliģiskā valodā. Zvēra pielūgšanā izteicas pasaules vienība, ap zvēru ir šķietama vienotība: "visas ciltis un tautības." Arī šeit ir sava veida parodija par Jēra varu, Jēra žēlsirdības pilno valdīšanu, Jēru, kura pusē ir sapulcēta priesteru tauta, ķēniņu tauta, kas valda pār zemi. Šeit ir pretstats līdz pat atsevišķiem sūkumiem.

Pirmā zvēra aprakstu Jānis beidz ar brīdinājumu, savā ziņā atgādinājumu, kas uzsver vīzijas nozīmību:

“Kam ir ausis, tas lai dzird.” (13, 9)

Tas ir noslēpums, kas jāsaprot, ļoti nozīmīga atklāsmē, kas jāaptver: “Kam ir ausis, tas lai dzird.” Septiņās vēstulēs Jānis vēl piebilst: “Ko gars saka draudzēm.” Šeit Jānis nepiemin šo garu, taču, acīmredzot, tas ir vienīgais Gars, kas mums ļauj atšifrēt zvēra mīklu. Jānis šeit dod kādu sarežģītu, bieži ļoti atšķirīgi tulkotu noslēguma piezīmi. Skaidrojums, kam jādod priekšroka, ļoti pareizi saka: “Tas ir ļoti sarežģīts teksts, kura skaidrojuma nedrošība ļauj saprast augstas klases lektoru vilcināšanos.”

“Kam lemts iet gūstā, tas ies gūstā; kam jātiek nokautam ar zobenu, tiks nokauts ar zobenu.” (13, 10)

Šeit, kā šķiet, ir kristiešiem domāts aicinājums no Dieva rokas akceptēt vajāšanu smagumu. Tas būtu vajāšanas pieteikums svētajiem: tie tiks ņemti gūstā, tiks nokauti. Tas ir tieši tas, ko Kristus teica savā pēdējo laiku runā. Kristus nav tēlojis kristiešu nākotni tikai rožainos toņos. Viņiem jāpiedalās Lieldienu mistētijā visā tās pilnībā. Tas ir zvēra vadīto šausmīgo vajāšanu pieteikums un vienlaikus kristiešiem adresēta paralēle šādā vajāšanu situācijā: nekāda aicinājuma uz sacelšanos pret zvēra varu ar ieročiem rokās. Noslēgumā teikts tas, kas dod pamatu šādam skaidrojumam:

“Šeit parādās svēto izturība un ticība.” (13, 10)

Ieroči būs pacietība, izturība un ticība, kas nozīmē uzticēšanos. No kristiešiem tiek gaidīts, lai viņi pilnīgi paļautos uz Jēra, tāpat Dieva varu.

Tāpēc arī šāds tulkojums:

“Ja kāds (kristietis) ir lemts gūstam, tad tas ies gūstā; ja kādam lemts tikt nokautam ar zobenu, tas tiks nokauts ar zobenu. Šeit parādās svēto izturība un ticība.” (13, 10)

Mums ir maz tekstu, kuri vēl skaidrāk pasaka aicinājumu pirmbaznīcai sagaidīt drosmīgi šo jauno situāciju un iepazīt savas perspektīvas, cīnoties līdz pat nāvei ar Romas pasaulīgo varu. Tomēr vienlaikus apslēptā veidā, atturīgi tiek solīta uzvara, taču tā ir uzvara, kas nav jāizcīna ar zobenu.

Pārējie ekseģēti šo tekstu skaidro pavisam savādāk, taču viņu interpretācija nav ne loģiska, ne saskaņā ar pēdējo teikumu. Pēc viņu domām, šeit it kā būtu uzsvērtā vajātāju sodīšanas ideja, un tāpēc viņi šo tekstu skaidro šādi:

“Kas ņem gūstā, aizies pats gūstā, kas nokauj ar zobenu, to nokaus pašu ar zobenu.” [Šāds tulkojums arī latviski.]

Tādējādi tas it kā būtu soda pieteikums vajātājiem. Ja pieņemam šo tulkojumu, tad aicinājumam kristiešiem būt izturīgiem un ticēt nav ne tāda spēka, ne iespaidīguma kā iepriekš minētajā tulkojumā. Šī pirmā zvēra simbola nozīme ir pavisam skaidra: runa par Romas impēriju. Pirmais zvērs ir Romas simbols, tas simbolizē ar dievišķajiem tituliem un īpašībām sevi apveltījušos pasaulīgos valdniekus iepreti Kristum.

Jānis sludina kristiešiem, ka viņi par dievišķu sludinātajā pagāniskajā impērijā sastapsies ar zvēra darbības izpausmēm. Baznīca atradīsies pretinieka pozīcijās un šeit tai tiek norādīta tās ceļa pamatlīnija: izturība un ticība.

Zvērs no zemes, pūķa palīgs jeb pseidogarīgums

“Tad es redzēju citu zvēru izkāpjām no zemes; tam bija divi ragi, tādi kā jēram, bet tas runāja kā pūķis.” (13, 11)

Jānis redz parādāmiešus otru zvēru. Tas nenāk kā pirmais no jūras, bet gan no zemes. Mēs varētu domāt, ka te ir runa par Mazāzijas zemi pretstatā Romas impērijas plašumiem Rietumos. Zvēra apraksts, salīdzinot ar pirmo, ir vienkāršs. Tā ir parodija par Jēru, kas sevi tomēr nodod caur balsi: zvērs runā kā pūķis. Arī šis ir pūķa izdzimums, ierocis tā rokās. Otrais zvērs, kā saka Svete, ir “vienlaikus pseido-Kristus un antikrists.” Tā nav pasaulīga vara. Pirmais zvērs attēloja pagānisko, par dievišķu pasludināto un par neierobežotu spēku kļuvušo varu; viņš līdzīgi Dievam demonstrē savu varu, lai cilvēki to pielūgtu; tā ir pasaulīgā pilsēta, kas cilvēku priekšā parādās kā absolūtā vara. Otrais zvērs ir nevis pasaulīga, bet gan garīga vara. Tomēr tas atrodas pirmā zvēra kalpībā, ir pakļauts tam. Tiek teikts:

“Tam bija pirmā zvēra vara visā pilnībā viņa priekšā, un tas piespieda zemi un tās iedzīvotājus pielūgt pirmo zvēru, kura nāves brūce bija dziedināta.” (13, 12)

Jānis aikal attiecina uz pirmo zvēru šo izteikumu: “Kura nāves brūce bija dziedināta” Tāpat kā viņš vienmēr saka “nokautais Jērs”, tāpat par pirmo zvēru vienmēr tiek teikts: “Viņa nāves brūce bija dziedināta”.

Otrais zvērs kalpo pirmajam, tas pārstāv viņu, ir darbarīks tā rokās. Viņam ir pirmā zvēra vara, viņš darbojas kā tā gribas izpildītājs. Viņa uzdevums ir piespiest visu zemi un tās iedzīvotājus pielūgt impēriju.

Tas mudina Šliēru secināt: “Patiesībā tā ir pasaulīgās varas funkcija.” Tās uzdevums ir ietvert pirmo zvēru sava veida reliģiskā svētuma oreolā, īstenot pirmā zvēra kultu, pamatot, ierosināt, stiprināt un organizēt to. Jānis to nosauc par “viltsu pravieti” (19, 20) vai par “melu pravieti”. Lai sasniegtu savu mērķi, tas izmanto trīs metodes:

- tas lieto pārdabiskus spēkus:

“Tas dara liela brīnuma zīmes, uz viņa pavēli pat uguns krīt no debesīm uz zemi cilvēku acu priekšā. Tas pievil zemes iedzīvotājus ar brīnuma zīmēm, kas viņam bija dots darīt zvēra priekšā.” (13, 13-14)

Jāievēro, ka Jānis pastāv uz zīmēm: patiesībā tie ir maģiskie spēki, kas šeit, spriežot pēc teksta, atdarina Elijas brīnumu, divu liecinieku varu;

- tas liek celt pieminekli zvēram par godu:

“Tas aicina zemes iedzīvotājus celt tēlu zvēram, kam ir zobena brūce un kas tomēr palicis dzīvs.” (13, 14)

Atkal Jānis atkārtoti par šo brūci, kas tikusi dziedināta. Ar to viņš grib uzsvērt, ka pasaulīgais zvērs dod pretrunīgu atbildi iepretī Jēram, Pestītājam.

Tas aicina zemes iedzīvotājus celt tēlu zvēram par godu. Šķiet, ka šeit apstiprinās imperatora kulta, kad tika darinātas imperatora statujas un attēli. Zvērs mudina uz ķeizara kultu, uz impērijas pielūgšanu, kas līdzinās kalpošanai Dievam;

- tas atdzīvina zvēra statuju un tā pielūgšanu padara par pienākumu:

“.. tam bija dotas spējas iedot dzīvības garu zvēra tēlam, lai zvēra tēls varētu runāt un panāktu to, ka visi, kas nepielūgtu zvēra tēlu, tiktu nokauti.” (13, 15)

Tādejādi viņš dod ķeizara kultam sava veida dzīvības dvasi, melu garu. Šliērs gluži pamatoti šeit runā par Dievu zaimojošu trīsvienību: tur ir pūķis, tad pirmais zvērs un pēc tam šis iedvestais gars, šī ķeizara kultam iedvestā pagāniskā elpa. Tā ir parodija par Svēto Trīsvienību. Zvēra kulta, ko tas rada, tiek padarīts par vispārēju un obligātu pienākumu.

“Un tas panāca to, ka visi lielie un mazie, bagātie un nabagie, brīvie un vergi uzspiež zīmi uz savas labās rokas vai uz pieres. Lai neviens nevarētu ne pirkt, ne pārdot, kam nav šīs zīmes - zvēra vārda vai viņa vārda skaitļa.” (13, 16-17)

Zvēra kulta tātad nav personisks vai privāts, bet gan visas sabiedrības lieta. Katrs atsevišķi tiek spiests nodot ticības apliecinājumu zvēram. Katram, gan lielam, gan mazam, gan nabagam, gan bagātam jānes pirmā zvēra zīme, pateicoties otrā zvēra darbībai. Un tas viss, pastāvot draudiem tikt sodītam, tikt iznīcinātam gan fiziski, gan ekonomiski. Tā ir ista varas sagrābšana. Neviens neko nevar nopirkt vai pārdot, ja tas nav apzīmēts ar pirmā zvēra zīmi vai viņa vārda skaitli. Šeit Jānis min šo skaitli, piebilstot, ka jābūt ļoti saprātīgiem. Neviens nevarēs lepoties ar to, ka ir to pilnīgi precīzi sapratis.

“Šeit slēpjas gudrība. Kam ir saprašana, lai izdibina zvēra skaitli, jo tas ir cilvēka skaitlis. Un viņa skaitlis ir seši simti sešdesmit seši.” (13, 18)

Zvēra skaitlis, kas dažos rokrakstos ir minēts kā 616, ir daudzus padarījis ziņkārīgus. Senāk skaitļu vietā izmantoja burtus, tātad burtiem bija skaitļu vērtība. Skaitļi un burti bija ar vienādu vērtību. Tātad katrs vārds varēja atbilst kādam noteiktam skaitlim. Kādu vārdu tad rezultātā dod skaitļu summa 666 vai 616? Šeit ir iespējami neskaitāmi varianti...

Varbūt "Kaisar Theos", kas ir grieķiskā formula vārdiem "Ķeizars ir Dievs?" Ja mēs saskaitām šīs formulas burtus, tad kā rezultātu iegūstam 616.

Ir arī citi varianti. Jaunāko skaidrojumu lielum lielais vairums tiecas uz pieņēmumu, ka skaitlis 666 apzīmē ķeizaru Nēronu. Pavisam droši, ka jau svētais Irenejs vairs nezināja šīs mīklas atslēgu.

Ļoti iespējams, ka tas ir slepens skaitlis, Romas dievišķās ķeizara varas noslēpumainais apzīmējums.

Tātad tādu Jānis iedomājas vēsturi: baznīca konfrontēsies ar abiem zvēriem. Zvēri, kā viņš paskaidro, ir pasaulīgās un garīgās varas simboli, tās varas, kas pārvalda zemi. Šajos tēlos pavisam skaidri redzama Roma un Romas impērija; ne pati par sevi, bet gan kā pravietisks pasaulīgās varas atēlojums, tās varas, kas padara sevi par absolūtu visā pasaulē.

Kas tiek likts tam pretī? Izturība un ticības stunda. Abas šīs Apokalīpses nodaļas patiesībā veido vienu veselumu. 12. nodaļa dod sava veida kopskatu, kad vēsture noved pie sievietes, Dieva tautas un pūķa konfrontācijas. 13. nodaļa parāda, ka vēstures notikumi risinās, saduroties kristīgajām draudzēm un pagāniskās impērijas dubultajai varai, kas sevi ietver inteligenci un pat garīdzniecību.

4. nodaļa Ejot bojā pilsētai, atbrīvotā draudze lidz galam seko Kristum

Pēc tam kad augšāmceltais un uzvarējušais Jērs ir atvēris grāmatu, pārbaudījumi un nelaimes nepārtraukti seko viena pēc otras; tad, pinns ainas par mazo grāmatu un tempļa mērišanu, ierodas eņģeļi ar bazūnēm, kuri savukārt atbrīvo vietu abiem lieciniekiem un tad sievai cīņā ar pūķi, un abiem zvēriem.

Visos šajos notikumos Kristus šķiet neparādāms uz skatuves, mēs viņu neredzam, viņš, tā sakot, atrodas fonā. Patiesībā viņš ir vienmēr klātesošs, jo viņš ir baznīcas galva, un tās ir viņa asinis, kurās izredzētie mazgā savas drēbes. Viņš uz mirkli pavisam skaidri parādās 15. nodaļas 8. pantā, kur ir runa par tiem, kuru vārdi kopš pasaules sākuma ir ierakstīti nokautā Jēra dzīvības grāmatā. Viņš ir tas, pret ko cīnās pūķis, tā zvēri un zemes iedzīvotāji. Tā ir Kristus liecība, kas pieder viņa sekotājiem. Kristus neiejaucas katreiz tieši un aktīvi atsevišķas cīņas notikumu gaitā, atbilstoši ainām, ko Jānis katram no šiem notikumiem zīmē. Viņš jau ir cīņā uzvarējis caur savu nāvi un augšāmcelšanos, turklāt izšķirošajā cīņā. Šī viņa uzvara nes savus augļus vēstures gaitā. Tomēr viņš nāks atkal. Apokalipsē viņš nāks beigās atkal, lai pats personiski vadītu pēdējo cīņu.

Kristus parādās grāmatas atvēršanas brīdī un beigās viņš nāks atkal kā svētās vēstures dalībnieks pastarās tiesas pēdējai cīņai.

Šādā skatījumā šīs nodaļas vizija (14, 1-5) ir vēl jo vērtīgāka. Tas ir gaismas stars pēc traģiskajām vizijām par pūķa radīto zvēru un pēc viltus pravieša intrigām. Šī parādīšanās ilgst tikai mirkli. Kristus parādās uz kalna. Viņš neparādās kā tiešs vēstures dalībnieks, bet gan kā "aktieris - izpildītājs".

Viņš vispār nav redzams, izņemot 5. un 19. nodaļu.

"Tad es redzēju: Raugi, Jērs stāvēja uz Ciānas kalna un līdz ar viņu

144 000 to, kam viņa vārds un viņa Tēva vārds bija rakstīts uz viņu pierēm." (14, 1)

Ciānas kalns praviešu darbos un arī Apokalipsē ir klasiska vieta, kur pulcējas izglābtie. Tas ir pēdējo laiku kalns. Obadjas grāmatā runa ir par Ciānas kalnu kā par izglābto vietu.

"Jo tāpat kā jūs esat dzēruši manu dusmu kausu manā svētajā kalnā, tā lai svešas tautas ik dienas to tagad tukšo; lai tās dzer, noreibst, streipuļo un pēc tam izgaist kā nebijušas!

Bet uz Ciānas kalna būs glābiņš, un šim kalnam būs svētam būt, un Jēkaba nama bērni atkal iegūs savus agrākos īpašumus." (Ob. 16-17)

Tāpat arī Joela pravietojumā, kura tekstu citē Pēteris Vasarsvētku dienā (sk. Apd. 2, 17-22).

"Saulē pārvērtīsies tumsībā un mēness asinīs, pirms nāks tā Kunga lielā un briesmīgā diena. Tad notiks, ka sevi izglābs ikviens, kas piesauks tā Kunga vārdu. Jo Ciānas kalnā un Jeruzālemē būs glābiņš." (Jo. 3, 4-5)

Ciānas kalns vienmēr ir domāts "izglābtajiem". Savā brīnumainajā pravietojumā, kurā Jaunās Derības tautu pulcēšanās parādīta kā mazo un nabago pulcēšanās, Cefanja jau sagatavo to, kas nāks vēlāk: "Svētīgi nabagie, jo viņiem pieder debesu valstība." Dieva valstība veidosies no nabagajiem, no izglābtajiem.

"Tajā dienā tev vairs nebūs jākaunas par visiem saviem ļauniem darbiem, ar kādiem tu esi apgrēkojies pret mani, jo es izmetīšu tavus pārgalvīgi lepnošos no tava vidus, lai tu pati vairs nelepotos pārgalvībā uz mana svētā kalna, Jeruzāleme.

Un es tavā vidū atstāšu tikai pazemīgu, nospiestu tautu, kas savu cerību liek uz tā Kunga vārdu" (Cef. 3, 11-12)

Šis Cefanjas pravietojums ir radniecīgs Atklāsmes grāmatas 14, 1 tekstam. Pēc tam, kad tiek aprakstīti 144 000 kopā ar Jēru uz Ciānas kalna, par viņiem tiek teikts, ka viņi "nes tā vārdu". Tas pats arī Joela grāmatā, kur teikts, ka tie, "kuri piesauks tā Kunga vārdu", tiks izglābti. Pastāv sakarība starp Ciānas kalnu, izglābtajiem un Dieva vārdu. Šeit Jēra vārds tiek saistīts ar Dieva vārdu.

Tāpat jācītē vēl kāds cits teksts no Exodus grāmatas. Savā dziesmā pēc tam, kad ir šķērsota Sarkanā jūra, Mozus pasludina, ka Dievs atbrīvo savu tautu, atņem to ēģiptiešiem un pārved pār Sarkanā jūru, parāda tai ceļu cauri tuksnesim, lai to aizvestu uz savu "svēto kalnu".

"Tu tos vadīsi un statīsi kalnā, kas ir tavs īpašums, vietā, ko Tu sev esi sataisījis par mājokli, svētnīcā, ko tava roka, ak Kungs, ir cēlusi.

Tas Kungs ir ķēniņš uz mūžu mūžiem." (Ex. 15, 17-18)

Šī sapulcēšanās uz Ciānas kalna ir cieši saistīta ar Exodus mērķi, svētā ceļa mērķi.

Ciānas kalns vienmēr ir tas galamērķis, uz kurienu Dievs ved savu tautu, tas ir mesiānisko cerību simbols, drošības simbols. Jāpa vīzijā Apokalīpses 14. nodaļā Kristus parādās kā uz Ciānas kalna stāvošs Mesija. Viņš stāv taisni izslēpies, tas ir augšāmceltā Kristus stāvoklis. Viņš stāv savas tautas vidū kā uzvarētājs. Viņš nav viens, kopā ar viņu ir 144 000, kam "viņa vārds un viņa Tēva vārds bija rakstīts uz pierēm". Šie 144 000 ir tie paši, kas lielajā vizijā. Viņi tika atzīmēti ar zīmogu. Tā ir mesiāniskā tauta, izglābto tauta. Kā apliecinājumu tam viņi nes uz pierēm Kristus vārdu un viņa Tēva vārdu.

Šeit jau iepriekš tiek noteikts tas, kas tiks teikts par jaunās Jeruzālemes iedzīvotājiem: "Tie skatis viņa vaigu un viņa vārds būs tiem uz pierēm." (22, 4)

Kristus, Jērs, parādās kā pēdējo laiku baznīcas, atpestītās tautas draudzes galva. Šo tautu raksturo divas pazīmes: tā ir pie Jēra uz Ciānas kalna un ir apzīmogota ar zīmogu.

Šajā vietā seko kāds spilgts iestarpinājums:

"Un es dzirdēju balsi no debesīm; tā bija kā lielu ūdeņu krākšana un kā stipra pērkona rūkšana." (14, 2)

Bet šī pērkona rūkšana, kas vienmēr piesaka dievišķu parādību, un okeāna balss izvēršas par ļoti harmonisku, jaunu dziesmu, kas kļūst par brīnumainu debesu mūziku.

"Šī balss, ko es dzirdēju, bija, kā kad koklētāji koklē uz savām koklēm. Tie dziedāja jaunu dziesmu goda krēsla priekšā un četru dzīvo būtņu un vecajo priekšā." (14, 2-3)

Izteiciens "jauna dziesma", kas laikam gan apzīmē pestīšanas dziesmu, pavīsam īpatnējā veidā apliecina Exodus. Tā ir izglābtās tautas dziesma, atpestītās, atbrīvotās tautas, un 144 000 saņem to no augšienes. Varbūt tieši tāpēc to var saukt par atpestīšanas dziesmu. Mēs varam šo formulu "jauna dziesma" skaidrot kā dziesmu, kurā runāts par pēdējo laiku atbrīvošanu, atpestīšanu: tā ir jaunās cilvēces dziesma.

"Un neviens to dziesmu nevarēja saprast, kā vien tie 144 000, kas ir atpirkti no pasaules."

Tas ir dievišķs dziedājums (14, 3) un tāpēc domāts 144 000, kurus tad redzētājs raksturo ar četrām viņu morālās, mistiskās savdabības pazīmēm, zīmējot viņu garīgo attēlojumu. Šis apraksts tiek dots himnas veidā.

144 000 attēlojums

"Šie ir tie, kas nav apgānījušies ar sievietēm, jo tie ir šķīsti." (14, 4)

Izteikums "kas nav apgānījušies ar sievietēm" jāsaprot garīgā nozīmē, tas ir

nepārprojami. Konteksts rāda, ka 144 000 apzīmē Dieva tautu, visus krisiešus, tātad gan sievietes, gan vīriešus. Tā paša iemesla dēļ, vismaz stingri ņemot, te nevar būt runa par 144 000 lielu kristīgu askētu pulku, kuri atteikušies no laulības. Pieņemot, ka Jānis šeit gribējis apzīmēt tos, kuri sevi caur savu nevainību ziedojuši Kristum, mēs galēji sašaurinātu izglābto loku. Bez tam, pieņemot šo skaidrojumu, mēs nonāktu beigās pie secinājuma, ka Jānim laulība nozīmē apgrēcību. Tam ir grūti piekrist. Mums tātad jāsaprot šī nevainība simboliskā nozīmē, plašā un alegoriskā nozīmē.

Tradicionāli Bībelē nevainība simbolizē "tīrību un uzticību baznīcai, kas sevi sargā no jebkuras saskares ar kalpošanu pasaulīgajām dievībām". Viņi nav sevi apgānījuši ar elkiem, ar viltus praviešiem. Tas ir Bībeles skatījums, saskaņā ar kuru kalpošanu elkdievībām vienmēr tiek uzskatīta par prostitūciju. Mēs varam šo Jāņa tekstu aplūkot zināmā saistībā ar vēstuli efeziešiem. Pāvils saka, ka Kristus ir milējis savu draudzi, pats sevi nododams viņas labā, lai to šķīstītu un svētītu ar ūdens kristībā teikto vārdu, sagatavodams savu draudzi sevis cienīgu, bez neviena traipa, "bez krunkas un cita tamlīdzīga trūkuma, lai tā būtu svēta un bez vainas" (Ef 5, 25-27). Tā ir svētā un bezvainīgā baznīca, brīnīšķīga Kristus godībā, un tiek tagad šeit apliecināta kā baznīca savā neviltoībā un uzticībā tam Kungam.

"Vienlaikus te var būt runa par kādu konkrētu aizsargpozīciju," saka eksegēze, un to it kā apstiprina mazliet reālistiskais izteiksmes veids - pret sakrālās prostitūcijas prakšēšanu. Bieži vien elku kalpība bija saistīta ar prostitūciju. Varbūt jau Pāvila vēstulē korintiešiem dotais brīdinājums no netiklības (1. kor. 6) ir prasība sargāt sevi no kalpības elkiem.

Šis skaidrojums apstiprina pirmo. 144 000 sapulcēšanās attēlo baznīcu tās uzticībā Dievam. Šī baznīca noraida jebkādu pasaulīgu kalpošanu elkiem, tā negrib nodoties viltus dievību prostitūcijai, ne garīgi, ne fiziski. Daži eksegēti turklāt pieņem, ka Jānis šeit vienlaikus ir domājis tos kristiešus, vīriešus un sievietes, kuri ar savu nevainību ziedojušies Kristum, jo tā viņi pavisam īpašā veidā apliecina baznīcas ziedošanos Dievam un Kristum. Pirmajā nozīmē tā ir baznīca, kas ir uzticīga Kristum. Taču var domāt, ka Jānis, uzslāņojoties domām, šeit runā par visiem ziedotājiem (iesvētītajiem?), jo viņi reprezentē baznīcas uzpurēšanos, tāpat kā mocekļi sevišķā veidā apliecina uzticēšanos Dievam: viņi ir baznīca savā uzticībā Dievam un Kristum līdz galam, līdz asinsliecībai. Jo viņi ir nevainīgi, tas nozīmē - upurējušies, šķīsti un uzticīgi Kristum.

"Šie ir tie, kas seko Jēram, kurp tas arī ietu." (14, 4)

Lūk, baznīcas definīcija: tā seko Jēram. Te nav runa par kādu "debesu pastaigu", bet gan par vienoību mērķi un garīgu saskaņu. Šajā gaitā, sekošanā Kristum tiek pasludināta pēdējo laiku draudze; tā tiek parādīta jau Jāņa evaņģēlija sākumā, kad Jānis Kristītājs nosauc Kristu par "Dieva Jēru". Nākošajā dienā divi Jāņa Kristītāja

mācekļi sekoja tam, kas atkārtoti tiek nosaukts par Dieva Jēru (Jņ. 1, 29). Šī tēma - "sekošana Jēzum" - ir raksturīga Jāņa domāšanai vispār. Cita starpā mēs šeit varam saskatīt saikni starp ceturto evaņģēliju un Apokalipsi.

Evaņģēlija beigās uzaicinājums Pēterim un Jānim izteikts vārdos "Seko man!". Jēzus saka Pēterim:

"Patiesi, patiesi, es tev saku: Jauns būdams tu pats jozies un gāji, kur gribēji. Kad tu būsi vecs, tu izstiepsi savas rokas, un cits tevi jozīs un vedīs tevi, kur tu negribi." Ar to viņš norāda, kā komentē Jānis, kādā nāvē tas Dievu godinās. "Un to teicis, viņš tam saka: Seko man!" (Jņ. 21, 18-19)

Padomāsim, cik tālu sniedzas šī sekošana Kristum. Pētera gadījumā tā nozīmē sekot Kristum viņa nāves un augšāmcelšanās noslēpumā, tas nozīmē - līdz lielās godības Lieldienu mistērijai. Līdz ar Kristu viņam tādējādi jāgodina Dievs. Tāds pats ceļš arī Jānim, kas seko viņiem.

Līdzība parādās, pretstatot šos izteicienus: "Viņi seko Jēram, kurp tas arī ietu." (14, 4) un 13. nodaļas 3. pantā, kur runa ir par pirmo zvēru, pagānisko zvēru: "Visa zeme noraudzījās uz zvēru ar izbrīnu." No vienas puses tāpat tie, kuru izbrīna pilnie skatiņi seko sātaniskajam zvēram, no otras puses, 144 000, kuri bez icrunām visur seko Jēram, lai kurp tas arī ietu.

"Viņi seko Jēram, kurp tas arī ietu" - tas nozīmē, ka viņi ir par Kristu, viņi ir vienoti ar Jēru, viņi ir daļa no tā. Bet kāpēc? Atbildi uz šo jautājumu mums sniedz viņa garīgā tēla trešā pazīme:

"Tie ir atpirkti par pirmajiem no cilvēkiem Dievam un viņa Jēram." (14, 4)

Viņiem ir daļa pie Kristus, jo viņi ir atpirkti, izpirkti šī vārda stingrā nozīmē. Viņi bija vergi. Viņš tos ir atpircis. Vecajā Derībā Dievs ir izpircis savu tautu, tas nozīmē, ka viņš to ir atbrīvojis no kalpības, no elku pasaules, atņēmis pagāniem, lai tos ziedotu sev caur derības noslēgšanu.

Viņi ir pirmie, kas atpirkti Dievam un viņa Jēram. Vārds "atpirkti" ir ņemts no Jeremijas grāmatas. Jeremija apraksta Dieva tautu, kas, sekodama savam glābējam, dodas cauri tuksnesim:

"Tā saka tas Kungs: "Es atceros tevi, kad tu vēl plauki jaunības košumā un degi ligavas mīlestībā un sekoji man tuksnesī, pasta zemē. Jo Israēls toreiz bija velūts tam Kungam, tas bija viņa paraugienesums priekš ražas; visi, kas no viņa gribēja ko paņemt sev, noziedzās, ļaunums nāca pār ņem." saka tas Kungs." (Jer. 2, 2-3)

Caur šo "paraugienesumu" (kauc ko, kas ir pirmais) starp Dievu un Jēru tiek apļiecināta vienība, saite, un šī saite ir mīlestība starp Dievu un viņa tautu.

"Viņu mutē nav melu, tie ir bez vainas." (14, 5)

Izteikums "meli" Bībelē bieži apzīmē kalpošanu elkiem. Taču ne tikai tāpēc, ka šī kalpība attēlo prosūtūciju ar elkdievbām, bet gan daudz vairāk tāpēc, ka tā ir

ticība nekam, zemošanās melu dievību priekšā, zemošanās "neckā" priekšā.

Tēma "meli" ir tieši radniecīga tēmai "niecība". Mums šis teksts jāsalīdzina ar Vēstuli romiešiem:

"Dižodamies ar savu gudrību, viņi kļuvuši nelgas. Un apmainījuši neiznīcīgā Dieva godību pret iznīcīgam cilvēkam un putniem un rāpuļiem līdzīgiem tēliem. Tāpēc Dievs viņus viņu siržu kāribās nodevis izvīrtībai." (Rom. 1, 22-24)

"Viņi savos spriedumos krituši nicības gūstā." (Rom. 1, 21)

Izteikums "viņu mutē nav melu" nozīmē: viņi nepadodas nicībai. Mēs šo tekstu varam salīdzināt arī ar Jāņa evaņģēliju, kur tiek aprakstīts pasaules valdnieks sātans kā "melis un visu melu tēvs" (Jņ. 8, 44). Šajos vārdos var atrast mājienu uz kalpošanu elkiem, jo tie ir viņa roku darbs. Viņš ir melu tēvs, nicības tēvs un valdnieks nekam.

"Tie ir bez vainas." Tas ir šīs pēdējās pazīmes otrs elements. Tas raksturo šo ap Jēru sapulcējušos tautu, jo apvieno sevī visas pārējās īpašības.

"Tie ir bez vainas". Nereti kristieši tiek saukti par bezvainīgo tautu, tautu bez vainas no Kristus žēlastības. Tas bieži atkārtojas apustuļa Pāvila darbos (Ef. 1, 4; Filip. 2, 15; Kol. 1, 22), laikam tā bija senbaznīcas mācības sastāvdaļa. Pirmkristieši uzskatīja sevi par tautu, kurai ir jābūt bez vainas Dieva priekšā, bez jebkāda trūkuma.

Atsevišķi ņemot, šis izteikums ir cēlies no levitiskajiem (priesteriskajiem) priekšrakstiem. Tas ir Bībeles termins, tāpat kā vārdkopa "bez meliem". Pēc šiem priekšrakstiem dzīvniekam, kas tiek piedāvāts upurim, jābūt "bez vainas". Šajā nozīmē Pēteris izmanto šo izteikumu:

"Jūs zināt, ka esat atpirkti ne ar iznīcīgām lietām - sudrabu vai zeltu no savas aplamās, no tēviem mantotās dzīves, bet ar Kristus, šī bezvainīgā un nevainojamā Jēra dārgām asinīm, kas gan iepriekš izredzēts pirms pasaules radīšanas, bet atklāts laiku beigās jūsu dēļ." (1 Pēt. 1, 18-20) Interesanti salīdzināt šo Pētera vēstules tekstu ar Atklāsmes grāmatas 14, 5, jo 144 000 ir "bez vainas", nevainojami, un viņi tika apvienoti caur "bezvainīgā Jēra" asinīm. Tiklīdz būtu baznīcas apraksts, kādu to dod Jānis šajā vizijā. Šī vizija ir kā atelpas brīdis pēdējo laiku apokaliptisko pārbaudījumu virknes vidū; galvenokārt jau pēc vizijas par abiem zvēriem un briesmīgo ciņu, kurā kristietis tiek iesaisīts. Šī vizija ir kā gaismas stars, lai parādītu, kam kristietis seko.

Vēl pēdējais jautājums rodas par šo tekstu: kur un tieši kurā laikā notiek šī vizija? Kur atrodas Ciānas kaņš? Tāds pats jautājums rodas sakarā ar 7. nodaļu: Jānis redzēja šos 144 000 ejam baltās drēbēs ar palmu zariem rokās. Vai viņi atrodas uz zemes? Varbūt tā ir jau beigu Jeruzāleme? Beigu sākums? Tas pats jautājums paceļas arī pirms moku un pārbaudījumu sākuma.

"Un es redzēju vīdu kā kristāla jēru, sajauktu ar uguni; tie, kas bija uzvaru guvuši pār zvēru, viņa tēlu un viņa vārda skaitli, stāvēja pie

kristāla jūras ar Dieva koklēm rokās.

Tie dziedāja Dieva kalpa Mozus dziesmu.." (15, 2-3)

Kur tas norisinās? Grūti pieņemt, ka tā jau būtu mūžība, debesu Jeruzāleme. Lasot 21. un 22. nodaļu, mēs redzam jaunas pasaules sākumu. Daži autori nešaubidamies apgalvo, ka 144 000 šajā vizijā īstenībā pārstāv pasaules baznīcu, šī baznīca zemes virsū jau arī esot to 144 000 sapulcēšanās ar Jēra vārdu uz pieres, taču tikai ticība atklāj šo patiesību draudzē. Tādejādi Jānim esot atklājusies baznīcas apslēptā mistērija.

Komblīns piedāvā pats savu risinājumu. Viņš domā, ka Atklāsmes grāmatas 1. un 14. nodaļu atšķirīgās procesiju ainas attēlo mocekļus, kuri ir atdevuši savu dzīvību par Kristu un nu gaida debesu Jeruzāles iestāšanos. Viņš šeit saskata konkrētu Dieva varas attēlojumu, par ko Jānis saka, ka tā būs pirms Kristus pēdējās atnākšanas un ilgs tūkstoš gadu (20, 5.-6.). Tas ir viens veids, kā skaidrot šo Jāņa "tūkstošgadi". Autors neizslēdz iespēju, ka pēc Jāņa priekšstatiem Kristum uzticīgā, uz zemes svētceļojumā esošā baznīca ir pievienota izredzētajiem, kuri tāpat gaida "Parūziju". Tātad šeit it kā būtu attēlota šodien pretim Kristum ejošās draudzes savienība ar tiem, kuri guvuši uzvaru: baznīca zemes virsū un baznīca debesīs veido vienu veselumu, tās abas kopā gaida Jēra atnākšanu jaunajā Jeruzālemē. Šis skaidrojums tiešām liekas tiešām.

Kādā citā kopš Augustīna laikiem pieņemtā interpretācijā šis "gadu tūkstošis", kurā valda Kristus svētie un izredzētie, tiek vienkārši pielīdzināts baznīcai līdz laiku beigām. Jānis it kā redz baznīcas mistēriju, kas šodien piepildās zemes virsū, jau nobeigta skatījumā, aptvertu pilnībā, uz mūžības sieksņa gaidot pēdējo atjaunoni.

Pēc šīs gaismas pilnās vizijas par 144 000, kuri seko Jēram un kuri ir guvuši uzvaru pār zvēru, un tagad stāv ar uguni sajauktās kristāla jūras krastā, no jauna dziedādami Mozus dziesmu, kas tika transformēta Jēra dziesmā (Apok. 14), Jānis nonāk pie "septiņiem kausiem" - pie pēdējām sešām pēdējo laiku mocībām, kuras sagatavo septīto kausu, lielās pagāniskās pilsētas gāšanu. Tā ir Bābele, Roma, kas pati sevi godina kā dievību.

Šī Apokalipses nodaļa ir liels, lirisks, rosinošs dzejojums par pagāniskās pilsētas bojāeju, par to, kā cieš sakāvi cilvēka pārdrošība sevi pašu radīt un pilnveidot bez Dieva līdzdalības.

"Jo visas tautas ir dzērušas no viņas netiklības dusmu vīna, un pasaules ķēniņi ir piekropuši netiklību ar viņu un pasaules tirgoņi ir kļuvuši bagāti no viņas lielā greznuma.

Es dzirdēju vēl citu balsi no debesīm saucam: Izeita no viņas, mana tauta, lai jums nebūtu dalības viņas grēkos un jūs neķertu viņas mocības." (18, 3-4) "Jo viņa saka savā sirdī: Es sēdu ķēniņienes

ironi, necsmu atraitne un sēru nekad neredzēšu.” (18, 7)

Pilsēta paļaujas pati uz savu bagātību, uz savu varu un uz savas varaskāres pretenziju. Skaistā, liriskā dziedājumā tiek aprakstīta tās bojāeja. Tā ir īsta raudu dziesma par cilvēku pilsētu, kas iet bojā: pilsētu ar plaukstošu ekonomiku, pseidoreliģiozu pilsētu... Viss iet pazušānā:

“Sūprš eņģelis pacēla akmeni, dzirnu akmens lielumā, un meta to jūrā, sacīdams: “Tā ar lielu varu mētīs lielo pilsētu, un tās nekad vairs nebūs.

Tavos mūros vairs nedzirdēs koklētāju, spēlētāju, stabulnieku un bazūnētāju skaņas; tur nedarbosies vairs neviens amata meistars; tur nedzirdēs vairs dzirnu akmeni rūcam.

Tavos mūros nespīdēs vairs sveces gaisma; tur nedzirdēs vairs līgavaiņa un līgavas prieka balsi, jo tavī tirgoņi bija visas zemes varenie: ar tavu burvību ir pieviltas visas tautas.

Viņā ir arastis praviešu un svēto asinis un visu to, kas noslepkavoti vīrs zemes.” (18, 21-24)

3

APSKAIDROTĀ
BAZNĪCA

1. nodaļa

No jauna radītā cilvēce

Apokalipse tuvojas noslēgumam ar lielisku vīziju: uz lepnās un augstprātīgās pilsētas vēl kūpošajām drupām parādās Kristus:

“Pēc tam es dzirdēju stipru balsi debesīs, it kā liels ļaužu pulks sauktu: Allelūja!” (19, 1)

Jānis rāda kristiešiem šo vīziju vajāšanu laikā 1. gadsimta beigās: tas ir cerību avots grūtajā cīņā, kas tiem jāiztur. Tas nav sapnis, bet gan apsolījums. Dievs pats iesaistās, jo uz spēles likts viņa gods.

Pirmo reizi atskan Jēra kāzu pieteikums:

“Svētīgi tie, kas aicināti...” (19, 8)

Tie ir vārdi, kas katru dienu tiek svinīgi izrunāti liturģijā pirms Svētā Vakarēdiena saņemšanas: “Svētīgi ir tie, kas aicināti Jēra kāzu mielastā.”

Kristus nāk uz pastaro tiesu. Viņš jā uz balta zirga, balta kā “Dieva vārds”, bet tērpies drēbēs, “kas asinīs mērktas” (19, 13). Daži eksegēti te saskata norādījumu uz Kristus ciešanām. Mūsu priekšā ir ideja par liecību caur vārdu līdz galam, līdz asinsliecībai. Pēc šī apraksta, kad Kristus nāk uz pastaro tiesu, ļoti ātri seko pati tiesa; pasaulīgo pilsētu savā ziņā sacelšanās, un no Kristus elpas viss vienkārši sabrūk. Tiek tikai pateikts:

“Tie uzkāpa zemes augstienē, ielenca svēto nometni un mīļoto pilsētu.

Tad uguns krita no debesīm un aprija tos.” (20, 9)

Sava veida noslēguma skats vēlreiz parāda mums visu vēstures drāmu.

“Es redzēju jaunu debesi un jaunu zemi, jo pirmā debess un pirmā zeme bija zudusi, un jūras vairs nav.” (21, 1)

Sākot no šīs vietas, mēs esam pie vēstures horizonta. 21. un 28. nodaļas patiesībā veido vienu veselumu. Pat tad, ja, kā uzskata daži eksegēti, šīs nodaļas būtu veidotas

no dažādas izcelsmes daļām, tās tomēr ir viens vesels. Lai atvieglotu lasīšanu, mēs šeit varam izšķirt trīs, vienu pēc otras pieaugošā skaidrībā sekojošas vizijas:

- pirmā vizija: 21, 1-8. Jaunās debesis un jaunā zeme;
- otrā vizija: 21, 9-27. Jaunās Jeruzālemes apraksts;
- trešā vizija: 21, 1-6. Jaunais Dieva slavinājums jaunajā liturģijā.

Šīs trīs vizijas ļauj soli pa solim ieiet jaunajā realitātē. Katra no tām sākas ar apokaliptisku ievada formulu: "Tad es redzēju" (21, 1) vai "Viņš man rādīja" (22, 1). Beigās vienmēr ir noslēguma formula (izslēgšanas formula), baznīcas lāsts, kas atgādina par Dieva spriedumu:

"Bet bailīgajiem, neticīgajiem, apgānītājiem, slepkavām, netikļiem, burvjiem, elku kalpiem un visiem melkuļiem būs sava daļa degošā sēra uguns jūrā; tā ir otra nāve." (21, 8)

"Nemūžam tur nekas neicies, kas nesvēts, un neviens, kas dara negantību un melo, bet vienīgi tie, kas rakstūti Jēra dzīvības grāmatā." (21, 27)

"Arā paliek suņi, burvji, netikļi, slepkavas, elku kalpi un visi, kas mīl un runā melus." (22, 15)

Katrs no šiem vārdiem atgādina, ka dievišķā pilsēta ir svēta pilsēta. Katrai no šīm vizijām, kā šķiet, ir divas daļas: vispirms apraksts, tad kaut kas līdzīgs orākulam, pareģojumam.

Pirmā vizija

"Es redzēju jaunu debesi un jaunu zemi, jo pirmā debess un pirmā zeme bija zudusi, un jūras vairs nav." (21,1)

Visi jaunie beidzot ir iznīcināti, visas lietas ir jaunas. Ir piepildījies Jesajas pareģojums:

"Jo redzi, Es radišu jaunas debesis un jaunu zemi, ka agrākās vairs nepiemin un tās nevienam vairs nenāks prātā." (Jes. 65, 17)

Visas ciešanas, bailes un ciņas, kas tik dziļi raksturoja cilvēci, - tas viss tiks pārvarēts.

"Pricējieties un līksmojieties vienmēr par to, ko Es radu." (Jes. 65, 18)

Tas saista Jānis un Jesaju. Ko Dievs grib radīt? Jeruzālemi. Taču Jeruzālemi ar tās patieso vārdu:

"Jo redzi, Es vienmēr pārradišu Jeruzālemi priekam un tās tautu līksmībai. Un Es pats priceāšos par Jeruzālemi un līksmošu par savu tautu. Tur vairs nedzirdēs raudāšanu, nedz sāpju kliedzienus." (Jes.

Praviets pareģo kādas tautas pricku, arī Dieva prieku.

Jaunās radišanas centrā parādās "jaunā Jeruzāleme", "svētā pilsēta". Un Jānis redz io nonākam no debesīm:

"Un es redzēju svēto pilsētu, jauno Jeruzālemi, nokāpjām no debesīm, no Dieva." (21, 2)

Vēlreiz jāuzsver, ka Jāņa vīzijas nav sastinguši attēli, bet gan kustība. Šeit tā ir jaunā pilsēta, kas nāk kā Dieva žēlastība. Tā nāk no "debesīm, no Dieva". Tā nāk no Dieva sirds. Šo pazīmi eksegēti bieži izceļ, lai parādītu, ka te ir runa par dievišķo iniciatīvu, par žēlastību, kas aizvedis visu cilvēces vēsturi līdz tās augstākajai pilnībai.

Teijars di Šardēns, kas ļoti uzsver progresu un attīstību cilvēces eeļā uz priekšu līdz punktam "Omega", pilnīgi pieļauj, ka šeit beidzot ir lūzums un sākas dievišķā iejaukšanās, jo tikai tai ir pa spēkam visu radišanu un cilvēces ilgas novest līdz patiesam piepildījumam no žēlastības. Šeit tiek vienlaicīgi apliecinātas nepārtrauktība un pārtraukšana, vēsture un tas, kas ir "tajā pusē vēsturei", jo tā vēl vienmēr ir Jeruzāleme.

Tas, ko dod Dievs, nav kaut kas pilnīgi atšķirīgs no tā, kas eksistēja līdz šim. Tā ir Jeruzāleme, bet pilnīgi jauna, jo tā ir Dieva darbs. Tā ir praviešu cildinātā Jeruzāleme, bet tās patiesā realitāte pārspēj gaidīto. Jaunā pilsēta ir vienības atjaunošanas zīme, jo Jānis turpina:

"Sagatavotu kā savam vīram greznotu ligavu." (21, 2)

Tā ir vienības formula, un proti, mīlestības saites formula. Jaunā Jeruzāleme tādā ir zīme pilnīgai vienībai caur mīlestību, tā ir vienība visā tās pilnībā.

"Un es redzēju stipru balsi no troņa sakām: Redzi, Dieva mājoklis pie cilvēkiem, viņš mājās viņu vidū, un tie būs viņa ļaudis un Dievs pats būs ar viņiem." (21, 3)

Tā ir vienības formula, tāda pati kā Ecehiēta grāmatā (37, 27). Beidzot Dievs mājō pie savas taulas. Dieva un viņa tautas intīmā vienība tiek pārnesta ainā par jauno ligavu.

Atklāsmes grāmatas autors šeit atsauca uz bagātām pravietiskām tradīcijām, pēc kurām Dieva un viņa tautas vienība tiek simbolizēta ar laulībām un kāzām. Lai to apliecinātu, pietiktu, ja mēs atcerētos dažus tekstus:

"Nebīsties, jo tev nebūs jāpievīļas, tev nav jākaunas, jo tev nebūs jānosarkst. Tu aizmirsi savas jaunības kaunu, un tev nenāksies vairs pieminēt savu atraitnes laika negodu!

Jo tavš laulāts vīrs ir tavš Radītājs, tas Kungs Ceboats ir viņa vārds.

Un tavš Pesūtājs ir Israēla svētais, viņu sauc par visas pasaules Dievu." (Jes. 54, 4-5)

Cilvēce tiks piesaistīta Dievam, kas radījis Visumu, ar laulības saitēm. Tā ir saderināšanās, vai, vēl labāk, cilvēces kāzas ar Radītāju. Kāda cita vieta Jesajas grāmatā tēlo līgavas prieku: ja iepriekšējā tekstā runātājs bija Dievs, tad tagad runā Jeruzāleme:

“Es priecājos lielā priekā par to Kungu, mana dvēsele ir liksma par manu Dievu! Jo Viņš mani ģērbj pestīšanas drēbēs un mani apsedz ar taisnības mēteli kā līgavaini, kas sev uzliek priesteru cepurei līdzīgu galvas rotu, un kā līgavu, kas mirdz un lepojas savu aplikto roku košumā.” (Jes, 61, 10)

Lai parādītu sakarību starp šo tekstu un “kā sava vīram greznoto līgavu,” gēmsim vēl vienu citātu no Jesajas:

“Tevi nesauks vairs “Atstātā”, nedz tavu zemi “Tuksnaine”, bet tevi sauks “Pie kā man labs prāts”, un tavu zemi “Salaulātā”. Jo tam Kungam būs labs prāts pie tevis un tava zeme būs kā salaulāta ar Viņu. Jo kā jauneklis apprecas ar jaunavu, tā tavi bērni vienosies ar tevi, un kā līgavainis priecājas par savu līgavu, tā tavs Dievs priecāsies par tevi.” (Jes. 62, 4-5)

Tāpat mums vajadzētu lasīt Hozejas grāmatas 2, 16-23, tad vēl Jeremijas grāmatas 2, 1-3, un visbeidzot Ezehiēla grāmatas 16: tur tiek izstāstīta visa Dieva mīlestība uz savu tautu. Viņš to atrada kā nabaga pamestu meiteni, kā jaundzimušu bērnu. Viņš to atrada pamestu klajā laukā, ķepurojoties savās asinīs. Tas Kungs to pacēla un apsedza ar savu godību.

Kā viss ir žēlastība, tā arī cilvēkiem tika dots atbilstoši Dieva žēlastībai un priekam par kāzām. Jānis mums saka, ka “līgava ir sataisījusies savam vīram” (19, 7). Viņa ir izrotājusies! Interesanta norāde uz to, kā līgava gatavojas:

“.. jo ir atnākušas Jēra kāzas un viņa līgava sataisījusies. Tai ir dots tērpies spožā, tūrā audeklā.” Proti, audekls ir svēto taisnības darbi (19, 7-8).

Visa baznīcas vēsture, visa cilvēces vēsture uz šīs zemes ir sava veida kāzu tērpas sagatavošana. Šī nodaļa ir ārkārtīgi svarīga. “Tas tika viņam dots.” Baznīca un cilvēce cenšas, un tai patiešām ir jāpapūlas “svēto taisnības darbus” piepildīt, un tomēr šie darbi ir Dieva žēlastība.

Viss ir žēlastība, pat spēja brīvi rīkoties, strādāt Dievam, darīt dievišķus darbus. Mūžīgajās kāzās, kas nu sākas, piepildās prieks, ko tika sludinājuši pravieši, it īpaši Jesaja.

Turpmākais teksts rāda, kā šajā jaunajā radišanā nākotnē tiks novērstas visas bēdas:

“Viņš nožāvēs visas asaras no viņu acīm, nāves vairs nebūs, nedz bēdu, nedz vaidu, nedz sāpju vairs nebūs, jo, kas bijis, ir pagājis.” (21,

4)

Tiek noslaucītas asaras, kas izlietas visas šīs garās vēstures laikā, Dievs tās nožāvē. Citiem vārdiem runājot: līgavainis noslauka asaras savai līgavai. Šī "nāves izzušana" liek mums atkal atcerēties Genesis 3. nodaļu. Pēc grēkā krišanas cilvēce tiek sodīta:

"Tev jāmirst, jo tu esi grēkojusi!"

Tagad tas ir aceltis: nāves vairs nebūs. Tā ir uzvara: cilvēce vairs nav lemta nāvei, bet gan dzīvībai. Mēs atpazīstam Zālamana Gudrības grāmatu:

"Jo Dievs nāvi nav radījis, un viņam nav prieks, kad pazūd, kas dzīvo.

Jo viņš visu radījis, lai tas pastāv, un, kas pasaulē cēlies, tas ir labs, un nav nāves zāļu iekš tā, nedz nāves valstība zemes virsū, jo taisnība ir nemirstīga." (Zāl. 1, 13-15)

Bībele patiesi ir dzīvības grāmata. Dievs nepazīst nāvi. Viņš ir visu radījis, lai tas pastāvētu, eksistētu. Jau Exodus sludina šo patiesību. Gudrības grāmata šo ideju arvien uzsver:

"Jo Dievs cilvēku radījis nenicīgu un to ir darījis pēc savas līdzības." (Zāl. 2, 23)

Pēc Dieva prāta cilvēks bija nemirstīgs. Viņš to taisīja "pēc savas līdzības", kas nemirstīga, Bet no kurienes tad cēlusies nāve? Gudrības grāmata atbild:

"Bet caur velna skaudību nāve pasaulē nākusi, un, kam pie tā daļas, tas nāvē skrien." (Zāl. 2, 24)

Dievs nav radījis nāvi, un viņa sākotnējā plāna piepildījums būs jaunā realitāte jaunajā Jeruzālemē: "Nāves vairs nebūs". Nebūs bēdu, sāpju, vaidu, jo, kas bija, ir pagājis. Ar Kristu ir sākies jaunā pasaule.

"Tas, kas sēdēja goda krēslā, teica: "Redzi, visu es daru jaunu." Tad viņš teica: "Raksti! Jo šie vārdi ir neapšaubāmi un patiesi."" (21, 5)

Šī vizija nav sapnis; Jānis saņem norādījumu rakstīt. Tas ir apsolījums, kura balsts un pamats ir Dieva vārds: vārds ir "neapšaubāms un paties". Mēs nedodam cilvēkiem opiju, lai viņus iemidzinātu un tādejādi paglābtu no bailēm. Šie vārdi balstās uz Dieva uzticību, uz viņa vārdu, kas ir noturīgāks par jebkuru klini. Pēc apraksta seko pirmās vizijas pareģojums:

"Un viņš man sacīja: Ir noticis. (Vārdi ir piepildījušies.) Es esmu A un O, sākums un gals." (21, 6)

Tātad Dievs, ja tā var teikt, pašrocīgi parakstās zem šī vārda. Dieva vārds apstiprina, ka šis apsolījums ir drošs: es apstiprinu, ka tā ir patiesība. Es apzīmogoju to ar savu zīmogu. Es parakstos: A un O, tas nozīmē - sākums un gals. Nekas nepaieļ garām tam, kas stāv visu lietu sākumā, kas ir klāt pie visu lietu izcelšanās un arī pie visu lietu beigām, tātad tam, kura vārds ietver sevi visu. Ar Dieva parakstu ir saistīti vārdi: "nāves vairs nebūs".

Pēc šī apsolījuma Dievs vērsās pie cilvēkiem ar aicinājumu nākt pie dzīvības ūdens avota:

“Es došu izslāpušajam bez maksas no dzīvības ūdens avota. Kas uzvar, tas to iemantos, un es būšu viņa Dievs, un viņš būs mans dēls.” (21, 6-7)

Bībelē ūdens ir vienmēr no jauna atkārtotais dzīvības simbols. Dievs apsola dzīvības pārpilnību: “Es došu bez maksas no dzīvības ūdens avota.” Kā ķīlu šai dzīvei Dievs skaidri apsola cilvēkiem pašu avotu, par velti, “bez maksas”. Tam visam ir jābūt dāvanai bez maksas, no žēlastības. Jau Vecajā Derībā bieži sastopama šī žēlastības ideja, tā vijas tai cauri.

“Visi izslāpušie, nāciet pie ūdens, un, kam nav naudas, nāciet, pērciet un ēdiet! Nāciet, pērciet maizi bez maksas, par velti, arī vīnu un pienu!

Kādēļ jūs maksājat naudu par to, kas nav maize, kādēļ jūs atdodat savu darbu par to, kas neder uzturam? Klausieties, klausieties uz mani, tad jums būs daudz laba, ko ēst, un jūsu dvēsele atspirdzināsies ar tauku barību.

Piegrieziet man savu ausi un nāciet pie manis! Uz klausiet, tad atspirdzēsiet jūsu dvēsele!” (Jes. 55, 1-3)

Tas, ko Dievs beidzot apsola cilvēkiem, ir dzīvības ūdens avots, un viņš to apsola kā neuzvaramu un žēlastības pilnu avotu. To visu kā mantojumu saņem uzvarētājs: “Kas uzvar, tas to iemantos.” “Es būšu viņa Dievs, un viņš būs mans dēls.”

Otrā vizija

“Tad atnāca viens no septiņiem eņģeļiem, kuriem bija septiņi kausi, pildīti ar septiņām pēdējām mocībām, runāja ar mani un sacīja: Nāc, es tev rādīšu līgavu, Jēra sievu.” (21, 9)

Šeit Jāņa un semītiskajai mentalitātei raksturīgā veidā parādīta tā pati īstenība citā aspektā. Globālā Jeruzālemes, “Dieva pilsētas” vizija parāda to kā līgavu, kā sievu. Nu jaunā Jeruzāleme pati ir aprakstāmais objekts. Atļelojums pavirzās vēl soli uz priekšu.

“Viņš mani aiznesa garā uz lielu, augstu kalnu un rādīja man svēto pilsētu Jeruzālemi nokāpjām debesīs no Dieva.” (21, 10)

Šī vizija atkal atsauc atmiņā iepriekšējo, taču ir daudz detalizētāka. Jānis pazīst jauno Jeruzālemi, viņš redz to nokāpjām “dievišķā godībā”. Viņš pazīst “svēto pilsētu” un viņa pirmais iespaids ir neaprauktā gaisma un pilnība.

“Un rādīja man svēto pilsētu Jeruzālemi nokāpjām no debesīm, no

Dieva. Tā bija dievišķā godībā.” (21, 10-11)

Neviļus mēs šeit atkal saskatām sievu “saules tērpā”. Tā ir tā pati aina, tikai tagad tajā nu kļūst redzama svētā Jeruzāleme. Par šīs gaismas avotu 11. un 23. pantā tiek teikts: Dieva godība, Dieva spožums, kas apgaismo pilsētu. Tā top apgaismota caur Dieva godību, kas tagad viņā māj. Pilsēta ir Dieva spožuma pilna. “Godība” [Gloria] Vecajā Derībā nozīmē dievišķā starojuma spožumu. Dieva “godība” Sinaja kalnā, kad Mozus tajā uzkāpa, bija “kā žilbinoša uguns”. Jesajas grāmatā “godība” parādās kā “mūžīgā gaisma”. (Jes. 60, 2 un 19). “Godība” ir dievišķās būtības, svētuma un varas mirdzošais starojums. Bībeles apzīmējums “godība” ietver sevī gan svētuma, gan varas ideju, kuras prickšā cilvēks, vienlaikus fascinēts un uzvarēts, jūtas kā niecība.

Dievišķā godība piestrāvo visu jauno Jeruzālemi, tā piešķir pašai pilsētai svētuma oreolu: “svētā pilsēta”. Vārdi, ka tā “mirdz dievišķā godībā”, nozīmē, ka tā ir “Svētā pilsēta”, vai, vēl labāk, ka Dievs, “tas, kas ir pavisam citāds”, tur māj. Jo jaunā Jeruzāleme ir cilvēciska realitāte un vienlaikus - “pavisam cita”. Dievišķā godība piešķir Jeruzālemei šo dievišķo “pavisam cita”, svētuma, absolūtas tīrības spožumu. Jeruzāleme vairs nav pagāniska pilsēta, bet gan Dieva valstībā uzņemtā cilvēce.

Vecajā Jeruzālemē Dieva rezidence bija templis. Templis bija Dieva esamības, klātbūtnes zīme. Jaunajā Jeruzālemē Dievs māj nepastarpināti, tempļa vairs nav. Dievišķās godības gaisma pār jauno Jeruzālemi ir valdošā ideja visā šajā nodaļā. Tas kļūst skaidrs, lasot 11. un 13. pantu, kuros Jānis dod svētās pilsētas aprakstu: jaunā Jeruzāleme raksturota kā “dievišķā godībā” esoša (11. pants), un, atkārtojot to pašu citā formulējumā: “Dieva spožums to apgaismo” (23. pants).

Jeruzāleme nāk, mirdzot dievišķā svētumā, kas nu apņem visu cilvēci. Šo godības spožumu Jānis salīdzina ar dārgakmeni. Tas viņam šķiet kā mirdzošs, dievišķās godības caurstrāvots dārgakmens:

“Tās spožums bija kā visdārgākā akmens spožums, kā kristāldzidr jaspids.” (21, 11)

Kāpēc tieši “jaspids”, kas vēlreiz tiek pieminēts 18. pantā: “tās mūris bija celts no jaspida”?

Par abildi mēs dzirdam: jo jaspids ir zaļš, tas ir mirdzošs kā dievība; Dieva godībai ir zaļojošās dabas atspulgs. Ir arī cits skaidrojums. Exodus grāmatā tiek aprakstīts “pektorāls” - plāksnīte, ko nēsā uz krūtīm augstais priesteris, kad pilda savu tempļa dienestu, un uz šīs krūšu nozīmes atrodas 12 dārgakmeņi četrās rindās:

“Pirmajā rindā tai ir karneols, topāzs un smaragds. Bet otrā rindā: rubīns, safīrs un jaspiss. Un trešajā rindā: ligurils, ahāts un ametists.

Un ceturtajā rindā: hrizolīts, onīkss un jaspiss.” (Exodus 28, 17-20)

Katrs no šiem dārgakmeņiem uz augstā priestera krūtīm simbolizē vienu no

divpadsmit Israēla ciltīm, kuru pārstāvis viņš ir kalpošanā Dievam. Katrs no dārgakmeņiem simbolizē vienu cilti; jaspiss - Jūdas cilti. Exodus 39, 10-13 tiek atkārtots līdzīgs apraksts. Runa ir par šī "pektorāla" veidošanu pēc dievišķā norādījuma.

Jaspiss uz krūtīm ir dārgakmens, kas pārstāv Jūdu. Apokalipsē grāmatas atvēršanas brīdī Kristus, Jērs, tiek attēlots kā "lauva no Jūdas cilts" (5, 5). Jūdas cilts bija mesiāniska, jo no tās bija jānāk Mesijam, un no tās viņš piedzima.

Jānis gan, aprakstot 144 000 ar zīmogu apzīmētos, izvēlas citu secību, nekā Exodus grāmatā. Vīzijā par 144 000 viņš kā pirmo nosauc Jūdas cilti, jo no tās ir cēlies Kristus, Mesija. Loģiski, ka, lai aprakstītu jaunās Jeruzāles izskatu, Jānis izvēlas zaļo dārgakmeni jaspidu, kas reprezentē Jūdas cilti, tāpat ar to šeit domāts Mesija. Debesu Jeruzāle mirdz dievišķā godībā kā dārgakmens, kā "kristāldzirds jaspiss". Dieva godība, kas parādās Kristū, apgaismo visu Jeruzālemi. Šāds Dieva godības un Kristus godības sakausējums ir caur un caurēm Jānim un ceturtajam evaņģēlijam raksturīgs. "Tēvs, mana stunda ir nākusi: Apskaidro savu dēlu, lai dēls apskaidro tevi." (Jņ. 17, 1) Dieva godība (apskaidrība) un dēla godība ir viens un tas pats. Jaunās Jeruzāles vīzija kopumā ir ar Kristus personu saistīts dievišķā svētuma mirdzums. Kristus ir šī dievišķā starojuma patiesais centrs apgaismotās pilsētas vidū. Jaunās Jeruzāles arhitektūra vispirms topredzama kā viens veselums. Jāņa pirmais iespaids ir apzīlinošs. Tad viņa acis pierod pie vīzijas un viņš ieskicē tās arhitektūru, tā ir lieliska. Jānis vispirms redz pilsētu no ārpuses un apraksta tās mūrus - "tai bija liels, augsts mūris". Kāpēc viņš uzsver šos augstos, biezos mūrus? Vispārīgi ņemot, mūri nozīmē aizsardzību. Dieva tauta nu ir drošībā, uz visiem laikiem uzņemta Dieva valstībā, aiz stipriem un augstiem mūriem droši pasargāta no visiem jaunās uzbrukumiem. Pēc tam Jānis redz vārtus. To ir pavisam divpadsmit. Uz katra no tiem eņģelis un vārds. Kas tie ir par vārdiem? Tie ir Israēla divpadsmit cilšu vārdi. Tā ir pilsēta, kurā apliecinātajai Dieva tautai tagad jāpaliek un uz mūžīgiem laikiem jādzīvo (sal. 7, 4-8; 14, 3; 15). Tas, ka Jānis pastāvīgi atgādina Vecās un Jaunās Derības tautas saistību, ir raksturīgi Apokalipsei.

Vārti nav mūri izvietoti nejauši. Jānis apraksta šo divpadsmit vārtu izvietojumu:

"Trīs vārti uz austrumiem, trīs uz ziemeļiem, trīs uz dienvidiem un trīs uz rietumiem." (21, 13)

Vārti atveras, katreiz trīs katrā no četrām debess pusēm. Šim elementam ir universāla un kosmiska nozīme. Dieva pilsētai jāsapulcina cilvēce no visām debess pusēm: vārti ir atvērti uz katru pusi, lai sagaidītu to, kas nāk, ne tikai no ziemeļiem un dienvidiem, bet no visām pusēm visos laikos. Daži autori šajā sakarībā citē Lūkas tekstu:

"Un nāks no austrumiem un rietumiem un no ziemeļiem un dienvidiem, un sēdēs Dieva valstībā pie galda." (Lk. 12, 29)

Tagad Jāņa uzmanība pievēršas mūra pamatiem (21, 14). Viņš bija apgājis loku, redzējis mūrus un vārtus, tagad viņš pamana, ka mūrim ir pamati: "divpadsmit akmeņi". Uz šiem divpadsmit akmeņiem ir "rakstūti Jēra divpadsmit apustuļu vārdi". Pilsēta ir Dieva tauta, to apstiprina divpadsmit cilšu pieminēšana, bet Dieva tauta ir jaunās vienības tauta. Jāņa doma ir skaidra: pilsēta atdusas uz Apustuļu pamata, uz apustuliska fundamenta. Šis teksts ir lielisks piemērs apustuliskajai "koleģialitātei": divpadsmit apustuļi tur pilsētu. Dieva plāna vienotība un nepārtrauktība ir šeit kā akmeni iekalta: divpadsmit ciltis un divpadsmit apustuļi. Dieva tauta tagad ir uz apustuliskās ticības balstīta tauta. Pārlaidis skatu pilsētai, tās mūriem, vārtiem un pamatiem, Jānis dod vēl precīzāku tās izmēru aprakstu.

"Tam, kas ar mani runāja, bija mērogs, zeha niedre, pilsētas, tās vārtu un mūru mērišanai." (21, 15)

Šajā ainā par pilsētas mērišanu mēs atpazīstam kādu ļoti līdzīgu Ecehiēla vīziju (40, 3 un 47, 3), proti, viņa "rūpes par pilnību". Šajā labi izmēritajā pilsētā nevalda anarhija: tā ir harmoniska pilsēta. Un Jānis to pasaka tieši:

"Pilsēta celta četrstūrī, tikpat gara, cik plata. Viņš mērija pilsētu ar niedri. Tur bija ap 12 tūkstoši stadiju. Tās garums, platums un augstums bija vienādi." (21, 16)

Tā ir kvadrāta forma, pilnīga un pabeigta. Taču tieši tādā veidā Jānis gribējis parādīt savu bezgalības iespaidu. Faktiski 12 tūkstoši stadiju (tieši dati vienmēr ir kutelīgi) nozīmē 2400 kilometrus. Tie panti, kuri runā mūru izmēriem, patiesi mulsina eksegētus. Tiek taču teikts, ka pilsētas garums, platums un augstums ir 12 000 stadiju. Tāpēc viņi sev jautā: kādas formas tā varētu būt? Daži šeit saskata piramīdas formu un domā, ka Jānis ir inspirējies no vecās, pagāniskās Bābeles aprakstiem, kas senajos laikos tika uzskatīti par pilsētas pamatformu. Tādejādi Jānis būtu pārnēsis uz jauno Jeruzālemi vecās Bābeles dimensijas. Citi autori šeit saskata savādāku nozīmi: vecā Bābele tika sagrauta, bet Dievs grib "īstās pilsētas" formā veidot jauno Jeruzālemi. Patiesi īstajai pilsētai, jaunajai Jeruzālemei tādejādi būtu vecās Bābeles forma. Vēl citi autori liek priekšā - un viņu skaidrojums ir bibliskāks - saskatīt šeit mājienu uz vissvētāko, uz altāri, uz svētnīcu. Jaunā Jeruzāleme tiek salīdzināta ar vecā tempļa svētnīcu, kurai bija kuba forma.

"Bet dibena telpu nama iekšpusē viņš izveidoja tā, lai varētu tur nolikt tā Kunga derības šķirstu. Dibena telpa bija 20 olektis gara, 20 olektis plata, 20 olektis augsta un viņš to izklāja ar tīru zeltu; arī ciedru koka altāri viņš pārvilka ar zeltu.

Un Salamans pārvilka nama iekšpusi ar zeltu, un iekšējai svētnīcai priekšā viņš aizvilka zelta gredzenu vijas..

Tā viņš pārsedza visu šo namu iekšpusē ar zeltu." (1. ķēn. 6, 19-22)

Nekas nerunā preti faktam, ka Jānis domā par jauno Jeruzālemi kā par real-

izāciju tam, kas Vecajā Derībā svētīnīcu aprakstos bija tikai paraugs. Tas būtu Vecās Derības parauga pārcēlums viņa vīzijas valodā.

“Tad viņš mērija tās mūri: 144 olektis, pēc cilvēka mēra, kas ir eņģeļa mērs.” (21. 17)

Kādas ir šīs piezīmes eksaktā jēga? Daži eksegēti saka, ka tā esot “neizskaidrojama precizitāte”, kas vienkārši tikai atgādina par to, ka cilvēki, tāpat kā eņģeļi, ir “Dieva kalpi”. Visādā ziņā autors ar to mūs gribējis vedināt uz domām par šī mēra garīgo nozīmi: konkrētajā gadījumā tā ir svētās pilsētas pilnība. “Cilvēka mērs” nozīmē arī “eņģeļu mēru”. Vēlreiz jāatzīst, ka šis pants mūs patiesi mulsina. Nesaskaņa starp pilsētas gigantisko augstumu un mūru 70 metriem (144 olektis) tomēr izzūd, līdzko mēs aplūkojam šo skaitļu simboliku: 144, tāpat 12 x 12.

Pēc tam, kad Jānis ir aprakstījis pilsētas izmērus, viņš tālāk runā par tās materiālu: tā ir viscaur celta no dārgakmeņiem.

“Tās mūris bija celts no jaspida, un pilsēta bija no tīra zelta, līdzīga skaidram stiklam. Pilsētas mūra pamati bija rotāti ar dažādiem dārgakmeņiem. Pirmais pamatakmens bija jaspids.” (21, 18-19)

Trešo reizi atkārtojas šis jaspids un vienmēr pirmajā vietā. Visi pamatakmēni ir dārgakmeņi un 12 vārti ir 12 pērles. Jānis grib apliecināt pilsētas pilnību, tās mirdzošo skaistumu ar dārgakmeņu un pērļu rotaļu.

Pēc tam, kad Jānis ir aprakstījis ārpusi, viņš tūlīt ieiet pilsētā.

“Pilsētas ielas bija tīrais zelts, kā caurspīdīgs stikls.” (21, 21)

Lasot par šo no tīra zelta veidoto pilsētas ielu, neviņus rodas doma par karalisku bagātību. Eksegēti šeit saskata vēlēšanos cildināt pilsētas spožumu, tās krāsu harmoniju. Ja kāds mēģinātu saskatīt dažādo dārgakmeņu krāsu, viņš redzētu, ka patiesībā tur ir mirdzoša saskaņa, krāsu rotaļa. Mainīgā krāsu rotaļa atstāj prieku, atspirdzinājuma un atpūtas iespaidu. Violetais un zilais no ametista, hiacinta un safīra, sarkanais, zaļais un dzeltenais no zelta veido sava veida varavīksni. Mirdzošā gaisma un krāsu toņu bagātība iepriecina acis un sirdi.

Divas reizes Jānis mums saka, ka pilsēta ir no zelta (21, 18-21). Bet šis tīrais zelts ir kā “caurspīdīgs stikls”. Lasot pirmo reizi, šī piezīme mums nav saprotama: zelts nekad nav līdzinājies stiklam, taču Jānis ar simboliem grib parādīt bagātību, zelta vērtību un tīrības pakāpi. Viņš grib paust tīrības, skaidrības, mirdzoša caurspīdīguma ideju.

Tūlīt pēc ieiešanas pilsētā Jānis dodas uz laukumu un meklē tur templi, “godības rezidenci”, kas ir visa šī spožuma avots. Bet:

“Tempļa es tur neredzēju. Jo Kungs Dievs, visuvaldītājs, ir viņas templis, un Jērs.” (21, 22)

Visa pilsēta ir templis! Tur dzīvo Dievs. Vēl drīzāk Dievs pats ir templis, kurā tagad ir sapulcējusies visa cilvēce. Kopā ar Dievu tur ir arī Jēzus, Dievs un Jērs ir

apvienoti vienā vienīgā degošā gaismas punktā. Viņi tagad ir viens vesels tempļa attēlā. Dievs dāvā savu klātbūtni, taču caur Jēru. Dievs ir templis, viņš izpaužas caur Jēru, tas nozīmē - caur Kristu, Kristū.

Šāda simbolika atgādina ceturto evaņģēliju (Jņ. 2, 13-21).

Kad Jēzus paskaidro, ar kādām tiesībām viņš izdzinis tirgotājus no tempļa, Jānis to komentē: "Bet viņš runāja par savas miesas templi." Par savas miesas svētumu. Uz ceturto evaņģēliju sliekšņa tiek dots kāds ļoti vērtīgs norādījums: Kristus miesa pēc augšāmcelšanās nākotnē ieņems Jeruzālemes tempļa vietu. Viņā realizējas, parāda sevi Dievs; viņā cilvēki rod saikni ar Dievu, viņā visi tiks sapulcināti un apvienoti. Dzīvais Kristus pēc augšāmcelšanās būs cilvēku un Dieva savienošanās vieta un vienlaikus visas cilvēces pulcēšanās vieta. Viņš ir templis.

"Pilsētai saules un mēness gaismas nevajag, jo Dieva spožums to apgaismo un viņas gaisma ir Jērs." (21, 23)

Caur to Jānis atgriežas pie idejas, ka Dievs dara zināmu savu klātbūtni un apgaismo visu pilsētu. (21, 11 un 23). Tātad senāk radītais ir novecojies, pārsniegts: saule ir pazudusi, tāpat arī mēness. "Dieva spožums to apgaismo un viņas gaisma ir Jērs." Kristū Dievs izlej savu gaismu pār pasauli. Viņš izstaro savu spožumu, godību, Kristū viņš dāvā savu slavas pilno svētumu.

Tālāk Jānis piezīmē, ka šī pilsēta, jaunā Jeruzāleme, ir tas punkts, kurā satek viss universs, visas tautas.

"Tautas staigās viņas gaismā un visas zemes ķēniņi nesis turp savu greznumu." (21, 24)

Šeit atkal atrodama tā universālā iezīme, kas raksturīga gan Jāņa evaņģēlijam, gan Apokalipsei. Tautas, te nu vairs tie nav tikai jūdi, ir ceļā uz jauno Jeruzālemi, uz šo gaismu, un visas zemes ķēniņi nāks, lai parādītu savu goddevību Dievam un nestu viņam visas savas bagātības. Jau jūdiem Jeruzāleme bija svētceļojuma vieta, pulcēšanās vieta. Trīs reizes gadā lielo svētku laikā viņi gāja uz Jeruzālemi: Lieldienās, Vasarsvētkos un Lieveņa (Telts) svētkos. Jeruzāleme kļuvis par visas cilvēces, par tautu pulcēšanās vietu. Tādejādi piepildīsies pravieša Jesajas pareģojums:

"Celies, topi apgaismota! Jo tava gaisma nāk..

Tautas staigās tavā gaismā un ķēniņi tai spožumā, kas uzlēcis pār tevi." (Jes. 60, 1-3)

"Sveši ļaudis cels tavus mūrus, un viņu ķēniņi tev kalpos..

Tavi vārti būs vienmēr atvērti, tie dienu un nakti netiks aizslēgti.." (Jes. 60, 10-11)

Kā atbalss atkārtoto Apokalipse:

"Viņas vārtus dienā nekad neaizslēgs, jo nakts tur nava.

Viņā sanesis tautu greznumus un dārgumus." (21, 25-26)

Vēstures beigās Jānis, tāpat kā senie pravieši, saprot kā ārpus dimensijām esošus liturģiskus svētkus, lielu, svinīgu visas cilvēces sapulcēšanos. To arī saka Cakarija savas grāmatas beigās, aprakstīdams pastarās tiesas dienu un vēstures beigās kā grandiozus svētkus par godu Jahvem:

“Un visi no kopējā tautu daudzuma pāri palikušie, kas bija karojuši pret Jeruzālemi, ik gadus dosies augšup, lai tur pielūgtu Kēniņu, to Kungu Cēbaotu un svinētu Lieveņa svētkus.” (Cak. 14, 16)

Jānis beidz savu aprakstu ar piezīmi:

“Viņā sanesis tautu greznumus un dārgumus.” (21, 26)

Dieva tā Kunga, radītāja un glābēja, cildināšanā Jānis saskata vēstures pēdējo vārdu. Tautas, kuras bija meklējušas pašas sevi, vairs nerūpējas par to, lai iegūtu sev slavu un bagātību. Tās nāk, lai piedāvātu Dievam savas tautas patieso slavu. Beigu beigās Dieva, radītāja un glābēja cildināšana un slavināšana veido vēstures finālu.

Trešā vīzija

Šajā pilsētā, kas ir svēta, mājā un pulcina tautas Dievs, šeit tiek svinēta liturģija, jauns dievkalpojums.

“Viņš man rādīja dzīvības ūdens upi, tā bija skaidra kā kristāls un iztecēja no Dieva un Jēra goda krēsla. Viņas ielas vidū un upei abās pusēs bija dzīvības koks, tas nesa augļus 12 reizes, katru mēnesi savu augli; un viņa lapas bija tautām par dziedināšanu.

Nekas tur nebija vairs nolādēts.” (22, 1-3)

Jānis acimredzot inspirējies no Ecehiēla: pravietis apraksta pēdējo laiku templi un parāda no tempļa labās puses iztekošu upi, dzīvinosa ūdens straumi:

“Pie upes, tās abos krastos augs visādu ēdamu augļu koki. To lapas nevītīs un to augļi nemitēsies, ik mēnešus tie atnesīs svaigus augļus, jo ūdens, pie kura tie aug, iztek no svētnīcas, tādēļ to augļi noderēs barībai un to lapas dziedināšanai.” (Ec. 47, 12)

Šis ūdens straumes dod ražību visai zemei, kurai cauri tā tek. Kad Jānis atkārtο šo Ecehiēla vīziju, viņš grib atgādināt arī paradīzes dārza attēlojumu Genesis grāmatā. Bet te ir runa par jaunu radīšanu. Tur aprakstītā dārza vidū bija avots, no kura iztecēja četras lielas upes, kas apūdeņoja visu zemi. Dārza vidū aug arī koks: dzīvības koks, kas nes augļus 12 reizes. Jānis šeit vēlreiz atsauc atnīqā arī Ecehiēlu, taču grib palikt uzticīgs Ēdenes dārza tradīcijām, jo runā par paradīzi zemes virsū ar tās dzīvā ūdens avotu un dzīvības koku. Šeit dzīvā ūdens avots nozīmē cilvēkiem jaunas dzīves sākumu. Šī jaunā dzīve ir pilna Dieva svētības. Tā tiek aprakstīta dzīvas liturģijas veidā:

“Tur stāvēs Dieva un viņa Jēra tronis, un viņa kalpi tam kalpos.” (22, 3)

Šī kulta īpašais raksturs izpaužas tajā apstākli, ka Dievs ir redzams un pielūdzams:

“Tie skatīs viņa vaigu.” (22, 4)

Skatīt viņa vaigu, atrasties viņam pretī - tas ir citiem vārdiem pateikts tas, par ko jau runā Pāvils (1. kor. 13, 12): “Mēs tagad visu redzam mīklaini, kā spogulī, bet tad vaigu vaigā.” Vai arī tas, ko raksta Jānis pats: “Mēs viņu redzēsīm tādu, kāds viņš ir.” (1. Jņ. 3, 2) Mēs redzēsīm Kristu tādu, kāds viņš patiesībā ir, un mēs būsīm viņam līdzīgi. Šī “vaigā redzamā” Dieva pielūgšana pārspēj un piepilda Veco Derību. Mozus tika lūdzis Dievam: “Rādi man, ak lūdzams, savu godību!” Un Dievs viņam atbildēja: “Tu nevari redzēt manu vaigu, jo cilvēks nevar mani redzēt, palikdams pie dzīvības.” (Ex. 33, 18 un 20)

Tagad cilvēki redzēs Dieva vaigu un dzīvos. Viņi būs Dieva izredzētā tauta: “Viņa vārds būs tiem uz pierēm.” (22, 4)

“Kungs Dievs izlies gaismu pār viņiem, un viņi valdīs mūžīgi mūžos.” (22, 5)

Cilvēki būs dēli un kēniņi. Uz viņu pierēm rakstūtais vārds nozīmē, ka viņi ir izredzētā tauta, ka šeit viss notiek aiz zēlastības, tas nozīmē - caur dievišķu izredzētību. Mēs šeit redzam konkrēti parādāmieš to, ko Pāvils saka Vēstules cfeziešiem sākumā. Jaunās pilsētas dziesma varētu nākt no Pāvila:

“Lai slavēts mūsu Kunga Jēzus Kristus Dievs un Tēvs, kas mūs Kristū ir svētījis ar visāda veida garīgu svētību debesīs. Viņā tas mūs pirms pasaules radīšanas izredzējis, lai mēs būtu svēti nevainojami viņa priekšā.

Pēc savas gribas labā nodoma viņš mīlesūbā jau iepriekš nolēmis, ka mums būs viņa bērniem būt caur Jēzu Kristu.” (Ef. 1, 3-5)

Neko citu, kā vien to pašu pasaka Jānis mazliet abstraktākos vārdos:

“Tur nebūs vairs nakts, ne sveces, ne saules gaisma tiem nebūs vajadzīga.” (22, 5)

Tātad tāds būs mūžības dievkalpojums beigu Jeruzālemē. Jānis pasaka vēl skaidrāk:

“Nekas tur nebūs vairs nolādēts.” (22, 3)

Šeit Jānis tulko Cakarijas tekstu (14, 11): “Tur tad dzīvos ļaudis, nebaidīdamies no lāsta.”

Beidzies kādreizējais lāsts, kas tik skaidrti izteikts čūskai, nevis cilvēkiem; tika nolādēta čūska un zeme, nevis cilvēce (sal. Gen. 3, 13 un 17).

Šīs vīzijas beigās skaidrāk parādās tas, kas ir visbūtiskākais svētajā pilsētā: jauna realitāte, jauns un garīgs darbs, kas ir Dieva Gara darbs. Tajā īstenojas tas, ko

sludināja pravieši, it īpaši trimdas pravieši. Un tomēr jaunā realitāte pārspēj visu, ko cilvēki ir gaidījuši. Ārkārtīgi pārsteidzoša šajā aprakstā ir Kristus vēsts. Kristus ir viņa centrā, no jauna radītā centrālais punkts, jaunās Jeruzālemes centrs. Redzēts kā liecinieks, kā Jērs, kā atnākošais Cilvēka Dēls, kā Dieva tautas vadonis, šeit Kristus parādās kā līgavainis. Vēstures beigās Kristus parādās kā cilvēces, kā baznīcas līgavainis. Un caur Kristu Dievs pats ņem cilvēci sev par līgavu. Tiek svinētas kāzas. Šajā, tāpat kā daudzās citās vietās, mums jānoskaidro Apokalipses viedoklis Kristus aprakstā.

Kristus tagadnes esamība, viņa klātbūtne tiek mums uzmaniģi mācīta, smalkā veidā paskaidrota, neiedziļinoties sīkumos. Kristus persona paliek zināmā mērā apslēpta. Viņš sevi apliecina darbībā, visā, ko viņš kā dāvanu pasniedz savai līgavai. Tās ir Jaunās derības dāvanas, kas apzīmogotas ar viņa asinīm un tagad sasniedz pilnību kāzu svinību gresnumā.

Kristus patiesi ir gaismas avots atjaunotajai cilvēcei: viņš ir tās gaisma. Viņš ir dievišķās esamības, dievišķās klātbūtnes sākums atpesīto cilvēku kopībā. Viņš mums rāda savu sirdi.

Viņš ir dzīvības sākums. Viņš ir dievišķās gaismas, dievišķās īstenības un tagadnes, dievišķās dzīvības avots un sākums.

Ievēribu pelnījusi pamazām ievestā, pārlicinoši skaidrotā, visā Apokalipsē klātesošā Kristus kā Cilvēka un Kristus kā Dieva būtības teoloģija. Viņš ir cilvēks-Dievs. Viņš vienlaikus ir tas, kurā Dievs mums tuvojas un mums sevi parāda, viņš ir visu lietu, visas dievišķās darbības, dievišķās esamības starpnieks, un arī tas, kas ir Dievam tik tuvu, ka atrodas tajā pašā plāknē, viņš stāv tikpat augstu, kā Dievs. Kristus visu dara vienotībā ar Tēvu, un Tēvs visu dara vienotībā ar viņu, caur viņu un viņā. Viņi ir nešķirami. Tā patiešām ir ceturta evaņģēlija teoloģijas sirds, tās centrs. Caur Kristu mums tiek dota vislielākā dāvana, mums tiek sludināts būt par Dieva bērniem.

Un, visbeidzot, tas ir pēdējais vārds pāri visam: viņā un caur viņu mēs kļūstam Dieva bērni. Tas vairākkārt atkārtojas šī apraksta laikā: "jūs būsiet mani dēli".

Kristus mistērija tās patiesajā nozīmē ir dievišķs noslēpums: Kristū Dievs nāk pie cilvēkiem, viņš atklāj sevi cilvēkiem, runā uz viņiem, vada viņus. Viņā ir Dievs. Viņā viss apvienojas. Reliģijas vēsture nepaiet viņam garām.

"Kuru tas.. bija apņēmiess novest līdz galam, visu apvienojot zem vienas galvas - Kristus." (Ef. 1, 10)

Pasaules pagātne, tagadne un nākotne ir ietvertas Jēzus Kristus noslēpumā. Tas ir Apokalipses centrālais apgalvojums. Šādā nozīmē mums arī jāsaprot Apokalipses pēdējā lūgšana: baznīca dzīvo Kristus atnākšanas gaidās: "Tiešām, nāc, Kungs Jēzu! Āmen!" (22, 20-21)

Baznīca atrodas tiešā saistībā ar Kristu, jo tā ir viņa darbs, viņa ideja un,

visbeidzot, viņa līgava un sieva uz mūžīgiem laikiem.

Te Luiss Bevērs piebilst:

“Baznīca ir līgava, kas kāzu savienībā dalās visās līgavaīņa privilēģijās un viņa bagātībā, jo Dieva tauta sasniegusi izredzēto skaita pilnību, un Dieva pilsēta ir pabeigta savas vienības pilnībā. Vienlaikus cilvēce ir atgriezusies pie Dieva sākotnējā plāna skaidrības. Tādējādi kristīgā Apokalipse nebeidzas vairs tikai ar Dieva Dēla parādīšanos, bet gan ar baznīcas, ar viņa asinīm atpirktās cilvēces parādīšanos, kas pilnīgi no jauna radīta pēc viņa līdzības.”

To izsaka Apokalipses liturģija: tā ir viscaur vienības liturģija, Jaunās Derības liturģija.

2. nodaļa

Ceļā uz godību: kristīgā Exodus grāmata

Atkal un atkal savā ceļā cauri Apokalipsei lasītājs atrod Exodus grāmatai tipiskas iezīmes. Vai šī caurvijošā Exodus ideja jau pati par sevi ir atslēga? Katrā ziņā tā var daudz palīdzēt pie pamatīgas un patiesi auglīgas, garīgas šīs Bībeles pēdējās grāmatas lasīšanas.

Jau Vecajā Derībā dažās no grāmatām par pamatstruktūru ņemta Exodus shēma, piemēram, Deutero-Jesaja, no kuras Apokalipse daudz inspirējusies; Gudrības grāmata, kuras otrajā daļā viens pēc otra aprakstīti visi notikumi Israēla ceļojumā cauri tuksnesim. Arī apokaliptiskā literatūra sevišķi interesējas par Exodus grāmatu, jo tajā atbrīvošana no ēģiptiešiem un Israēla eksistences sākums spēlē diezgan svarīgu lomu. Tātad Jānis, pievērsdamies šai tēmai, neienes neko pilnīgi jaunu. Tā ir jaunās vienības draudze. Tai būs jācinās tāpat kā israēliešiem pirms ieiešanas Apsolītajā zemē. Mēs atrodam pēdējās cīņas pilnīgu aprakstu. Kāda pēdējo laiku cīņa taja tiek pedantiski sīki aprakstīta, tur ir viss: priesteru loma, taunu skaits, vīrsnieki, šim eshatoloģiskajam karam vajadzīgās un ieplānotās militārās kaujas vienības un karaspēka formācijas!

Ieris seko šai tradīcijai. Viņš ir pārņēmis neskaitāmus elementus no Exodus grāmatas, lielā mērā arī tās struktūru. Tādas tēmas kā Dieva vārds, Jērs un Pestīšana, izglābšana nāk tieši no Exodus grāmatas. "Jaunā dziesma" atgādina Mozus dziesmu, mocības - ēģiptiešiem uzlikto sodu. Sieva, kas bēg uz tuksnesi, lai tur paglābtos, atsauc atmiņā Dieva tautu tuksnesī; zemes aprītā ūdens straume atgādina par ceļojumu cauri Sarkanajai jūrai. Pēdējai vizījai par Kristu uz balta zirga ir apb.inojama līdzība ar stāstījumu par Ēģiptes pirmdzimtā iznīcināšanu. Visbeidzot, notiek Exodus piepildīšanās: Dievs ir savas tautas vidū, jaunajā Jeruzālemē.

Kāds fakts ir gluži pārsteidzošs: Apokalipses ievadā (1, 4) Dievam tiek dots

vārds, viņu sauc "tas, kas bija, kas ir un kas nāk".

Grieķu tekstā šī formula ir izaicinājums pareizrakstībai: te tiek pilnīgi lauztas gramatiskās konstrukcijas. Jānis grib Dieva vārdu pasniegt tādā formā, kādā tas tika atklāts Mozum Exodus grāmatā (Ex. 3, 4). Kad Jānis sāk savu vēstuli un vēršas pie kristiešu draudzēm, viņš neizmanto Pāvila parastu lietoto izteiksmi: "Zēlastība un miers lai ir jums no Dieva, mūsu Kunga Jēzus Kristus Tēva." Dievs, ko viņš piesauc, ir Exodus Dievs: kas visu vēsturi vada un virza, pārvalda un vada.

No Sinajas kalna ainas aizgūtā Dieva parādīšanās tiek šeit ieviesta caur aicinājumu Jānim: "Uzkāp šurp." Šāds aicinājums praviešu darbos nebija pieņemts, tas saistās ar Dieva parādīšanos Sinajas kalnā. Šī sakrība tiek turklāt pastiprināta ar zināmiem debesu pagaiņu un Dieva troni raksturojošām detaļām:

- bazūņu pieminēšanu (4, 1);

- zibeņi, balsis un pārkonī (4, 5) viennozīmīgi norāda uz līdzīgām ainām Vecajā Derībā, galvenokārt uz ainu Sinajas kalnā (Exodus 19, 16 un 20, 18);

- stikla jūru, kas līdzīgi kristālam (4, 6) atspoguļo visu Dieva troņa godību, ko skatīja jau Mozus un 70 vecajie, kuri kopā ar viņu uzkāpa Sinajas kalnā, lai saņemtu derības plāksnes:

"Zem viņa kājām bija kā safīra pamats, tik spožs kā pašas debesis, tik skaidrs." (Ex. 24, 10)

Apokalipsē visnotaļ valda Exodus grāmatas Dievs. Tas ir viņš, kas darbojas, kas nāk, lai vadītu tautas. Israēla Dievs, Exodus Dievs ir vēstures pavēlnieks. Saistība ar Exodus grāmatu pastiprinātā veidā parādās Apokalipses slavas dziesmā (1, 5 un 6), Kristus un viņa darba aprakstā. Jēzus Kristus tiek cildināts kā *tas, kas mūs mīlējis, kas mūs ar savām asinīm atpiris no mūsu grēkiem, kas mūs darījis par ķēniņiem un par Dieva, sava Tēva priesteriem*. Šī formula nāk no Exodus grāmatas:

"Un jūs būsiēt man par priesteru un ķēniņu valsti un par svētu tautu." (Ex. 19, 6) Jēzus Kristus tiek attēlots kā tas, kas Exodus darbu ir brīnumaini atjaunojis. Tāpat kā Dievs toreiz atbrīvoja savu tautu, Kristus ir atbrīvojis mūs, lai padarītu mūs par ķēniņu un priesteru tautu.

Pirmajā Dieva parādībā (4) tieši pirms pēdējā laika vizijas minēts viņa vārds: "Kas bija, kas ir un nāks." Šī formula te atkal parādās saistībā ar Jesajas "trishagion" (trīsreiz svēts) Jesajas grāmatas 6. nodaļā. Šis atkārtojums liecina par to, ka runa ir par Jānim saistošu, obligātu Dieva vārdu. Dievs, kas sargā vēstures noslēpumu un tur visu savās rokās, vienlaikus ir svētais Dievs (Jesajas "trīsreiz svēts"), "Kungs, Dievs, Visuspēcīgais" (ka vienmer saka Jesaja), un tas, kas "bija, ir un būs".

Kad septiņu bazūņu skaņas atklāj beigu drāmu, šī pati formula atkārtojas vēlreiz, taču saismatā veidā:

"Mes tev pateicamies, Kungs Dievs, visus atdāņ, kas esi un kas biji." (11, 17) Šeit nav vārda "un kas būs". Formula ir saismatā, jo beigas jau ir pienākušas: Dievs

ir klāt. Tas arī ir saīsinājuma iemesls. Līdzīga saīsināta formula atkal atkārtojas vidū starp dusmu kausiem. Jānis saka:

“Un es dzirdēju eņģeli, kas valda pār ūdeņiem, sakām: taisns tu esi, svētais, kas tu esi un bijī..” (16, 5)

Apokalipses 5, 6 parādās Jērs. Viņa pirmsākums ir cietēja kalpa tēls Jesajas grāmatas 53. nodaļā, un, nav izslēgts, arī Lieldienu Jērs. Jērs ir Apokalipses centrālais tēls, proti, Jērs - kalps, jaunās Exodus grāmatas tēls. Šādam apgalvojumam ir vairāki iemesli. To var argumentēt ar vārdu, kas tiek lietots, lai norādītu uz viņa nesto upuri: tas ir Jērs, kas “tika nokauts”. Šis darbības vārds, konkrēti divdabī (grieķu valodā “*sphazo, sphazein*”) bieži tiek lietots Exodus grāmatā (12, 6), runājot par Lieldienu Jēra nokaušanu. Turklāt Jēra nogalināšana un viņa izlietās asinis tiek tieši saistītas ar svētās ķēniņu un priesteru tautas atbrīvošanu.

“Tu esi cienīgs ņemt grāmatu un atvērt tās zīmogus, jo tu tapti nokauts un esi atpircis Dievam ar savām asinīm cilvēkus no visām ciltīm, valodām, tautām un tautībām, un tu esi padarījis viņus mūsu Dievam par ķēniņiem un priesteriem, kas valdīs pār visu zemi.” (5, 9-10)

Šeit mums ir skaidra Kristus kā Jēra tēma, kas atbrīvo tautu, lai to padarītu par priesteru un ķēniņu un svēto tautu. Tā ir Exodus grāmatai raksturīga iezīme.

Dziesma, ko dzīvās būtnes un vecajie dzied par godu nogalinātajam Jēram, jauno Lieldienu un jaunā Exodus Jēram (5, 9-10), tiek nosaukta par “jaunu dziesmu”. Tāpat arī 144 000 dziesma (14, 3): “Tie dziedāja jaunu dziesmu.” Jānis grib uzsvērt, ka tā ir vēl nedzirdēta dziesma, kas apdzied ārkārtēju notikumu. Izteikums “jauna dziesma” sešas reizes atrodams Psalmu grāmatā un apzīmē pateicības dziesmu par Dieva jaunajiem, labajiem darbiem. Tā vienmēr ir dziesma, kas apdzied sevišķi svinīgus un priecīgus notikumus. Judītes grāmatā 16, 13 šis apzīmējums tiek lietots, runājot par Judītes uzvaru pēc Holofemes nāves.

Pravieša Jesajas grāmatā, no kuras Apokalipse spēcīgi ietekmējusies, mēs arī atrodam šo izteikumu:

“Dziediet tam Kungam jaunu dziesmu, daudziniet viņa slavu līdz pat zemes galiem, jūs, jūras braucēji, baudīdami tās pilnību, jūs jūras salas un to iedzīvotāji. Lai paceļ savu balsi stepju klajumi, un to pilsētas un ciemi..

Tam Kungam lai dod godu un lai pauž viņa slavu jūras salās!” (Jes. 42, 10-12)

Jaunā dziesma slavina “jaunos pavēstījumus”, kas tiek sludināti Jesajas 42, 9 tādā tieši pirms jaunās dziesmas.

“Redzi, agrākie pavēstījumi ir papildīti. Es jums dodu jaunus, un, pirms tie papildās, es jums tos pasludinu. Dziediet tam Kungam jaunu dziesmu..”

Jesajas grāmatas jaunā dziesma slavina beigu notikumus, kurus pareģo Jesajas grāmata. Saskaņā ar jūdaisma pazinēju uzskatiem, šis apzīmējums rabiniecm nozīmē slavās dziesmu, ko Israēls dziedās Mesijas atnākšanas dienās, lai svinētu atpestīšanas brīnumu. Tātad "jaunā dziesma" ir dziesma par pēdējo atpestīšanu, par atjaunošanu, un tās paraugs ir Mozus dziesma pēc Sarkanās jūras šķērsošanas (Ex. 15). Šādā nozīmē jāsaprot arī 144 000 dziedātā "jaunā dziesma" (14, 3).

"Tad es redzēju citu lielu un brīnišķīgu zīmi debesīs..

Un es redzēju tādu kā kristāla jūru, sajauktu ar uguni; tie, kas bija uzvaru guvuši pār zvēru, viņa tēlu un viņa vārda skaitli, stāvēja pie kristāla jūras ar Dieva koklēm rokās. Tie dziedāja Dieva kalpa Mozus dziesmu un Jēra dziesmu." (15, 1 - 3)

Apokalīpses "jaunā dziesma" par godu Jēram ir Mozus dziesma. Exodus dziedājums (15), kas tagad tiek no jauna dziedāts par godu Kristum.

6. nodaļā Jērs atver septiņus zīmogus un pēc tam, kad palaistas vajā pēdējo laiku mocības, pēc pastarās tiesas priekšspēles, Dievs aizved savus izredzētos drošībā, apzīmogojot tos ar savu zīmogu. Šī aina par Dieva zīmoga uzlikšanu uz 144 000 pierēm, protams, ir sakarā ar ainu Ecehiēla grāmatas 9, 4, taču pavisam noteikti ir saistīta arī ar Exodus grāmatu (Ex. 12, 6-7 un 15, 21 un 28): ebreju mājas tika apzīmogotas ar zīmi, kas tos pasargās, kad sāksies mocības.

Priekšroku šim skaidrojuma dod fakts, ka ar zīmogu apzīmogoto (7) Dieva kalpu ir ļoti daudz un tie veido visu zemes tautu vidū vienotu tautu, patieso Israēlu. Šeit mes atkal atrodam tiešu Exodus ideju:

"Tagad.. jūs man būsiat par īpašumu visu tautu vidū, jo man pieder visa pasaule" (Ex. 19, 5)

Svētas tautas, jauna Israēla skaitīšana tiek aprakstīta 7. nodaļas 1.-8. pantā, un tam sekojošā vīzija attēlo baltās drēbēs tērtās Dieva izredzētās tautas godību:

"Tāpēc tie ir Dieva goda krēsli priekšā un kalpo viņam dienām un naktīm viņa nami, un tas, kas sēd goda krēslā, mājās pie viņiem. Tiem vairs nebūs bada, tiem vairs neslāps, ne saule, ne cits kāds karstums tos vairs spiedīs, jo Jērs, kas paša vidū, goda krēsli priekšā, tos ganīs un tos vedīs pie dzīvības ūdens avotiem, un Dievs nožāvēs visas asaras no viņu acīm." (7, 15-17)

Tā atkal ir Exodus aina. Kristus vedīs 144 000 lielo tautu pie dzīvības ūdens avotiem, tāpat kā Mozus reizveda savu tautu pie ūdens klnšu epizodē. Viņi sapulcēsies Dieva namā, kas ir šīs jaunās Exodus grāmatas mērķis. Viņiem vairs nebūs bada un slāpju, kādas bija ebrejiem tuksnesī.

Septiņu bazūnu rinda atklāj isto pastaras dienas atmaksu (8) pēc septiņu zīmogu atveršanas, kas piesaka tās sākumu.

Lai aprakstītu pēdējā laika spriedumam raksturīgās mocības, jānis plaši lieto

Exodus Ēģiptes mocību ainu. Krusa un uguns gandrīz precīzi attēlo septīto Ēģiptes mocību (Ex. 9, 23-26). Par asinīm kļuva ūdens atkal atrodamas Apokalipsē 8, 8: "Trešā daļa jūras tapa par asinīm." Pēc ceturrtā eņģeļa bazūnes skaņām iestājusies tumsa (8, 12) - kā paralēle Mozus devītajai mocībai pār ēģiptiešu zemi (Ex. 10, 21)

Vai mēs neredzam kūpošo Sinajas kalnu, uz kuru nokāpis Dievs, kad piektais eņģelis ļauj atskanēt savai bazūnei (9, 2), vai tikpat labi arī Apokalipses siseņi (9, 3) - vai tie nav Ēģiptes astotās mocības siseņu radinieki (Ex. 10, 12-15)? Secinājums šķiet ļoti līdzīgs: par spīti mocībām nenotiek nekādas uzskatu maiņas (sal. 9, 21) un faraona sirds ar katru jaunu mocību kļūst arvien cietāka.

Šie piemēri rāda analogu struktūru, vēl vairāk, vīzijā par dusmu kausiem Jānis lieto vārdu "mocības" (15, 8, 16, 1-21). Šim soda veidam, ko piespriedis Dievs, lai liktu padomāt, kā modelis kalpojušas ēģiptiešu mocības. Šīs mocības ir izmantotas Joela grāmatā un Gudrības grāmatā, turklāt pārnesot tās apokaliptiskā izteiksmes veidā. Jānis savukārt ir paplašinājis šo aprakstu. "Siseņi, kuri bija Exodus un Joela grāmatās, Jāņa grāmatā kļūst par istiem pekles briesmoniem." (L. Serfo)

Interesanti vērot, galvenokārt nodaļā par dusmu kausiem, kā Jānis izmanto šo struktūru, šo formu, kuru mēs atrodam tikai Exodus grāmatā. Eņģeļi saņem pavēli un varu nokaut. Katreiz tā pati formula apraksta uzdevuma izpildīšanu. Kāda cita formula, ar kuru sākas mocību apraksts, skan sādi: "un tas notika", tad seko cilvēkus piemeklējušās nelaiimes apraksts, un visbeidzot - cilvēku reakcija uz to. Jāņa Auklāsmes grāmatas (16) un Exodus (7-12) struktūra ir burtiski viena un tā pati.

Divu sūīto liecinieku apraksts tiek veidots, minot Mozum un Elījam raksturīgos vaibstus. Mozus tagad ir vēl varenāks: viņam ir spēks pār ūdeniem "tos pārvērst par asinīm, kad vien to gribēs." (11, 6) Šis pants nāk tieši no Exodus (7, 17) - Mozus te ir baznīcas un kristiešu paraugs, jo viņš ir tā Kunga liecinieks.

Nodaļas, kuras atklāj Apokalipses otro daļu, tiek ievadītas ar vīziju par derības šķirstu (11, 9), vietām tas ir pilnas ar Exodus ipatnībām. Vīzija par sievu un pūķi balstās uz "proto-evaņģēlija" pareģojumu paradīze (Gen. 3, 15); sakot, ka pūķis ir "vecā ēūska" (12, 9), Jānis insprējies no Exodus ievada teksta (1, 15-21). Faraonam un viņa pavēlei nogalināt visus jaundzimušos Dieva tautas zēnus atbilst pūķis, kas uzglūn grūtajai sievietei, lai apritu tās bērnu tūlīt pēc piedzimšanas. Pūķis, acimredzot, iemieso Dieva tautas pretinieku.

Abās ainās mes aurodam līdzīgu struktūru: naidīgā vara grib jau pašā saknē noslāpēt Dieva radīto: visu ebreju zēnu nogalināšana Ēģiptē un sievietes bērna nogalināšana tūlīt pēc viņa piedzimšanas. Sieva, kas bēg uz tuksnesi, uz to vietu, ko Dievs viņai ir sagatavojis. Lai viņu tur uzturētu 1260 dienas, atgādina Exodus 19, 4: "Jūs esat redzējuši, ko es esmu darījis ēģiptiešiem, un kā es jus esmu nesis uz ērgļa spārnēm un esmu jūs pie sevis atvedis."

Atbilstoša aina Apokalipsē pavisam droši ir cēlusies no šīs Exodus grāmatas ainās. Sieva bēg uz tuksnesi tāpat kā Dieva tauta, kas, izglābta no faraona varas, no kalpības Ēģiptei, tika aizvesta uz tuksnesi, lai "tur tiktu uzturēta". Divas reizes (12, 6 un 14) Jānis uzsver, ka sieva, jaunā Israēla Dieva tauta, tiek Dieva aiznesta uz ergļa spāniem tuksnesī, lai tur tiktu uzturēta.

Debesu "mannas" nozīmīgumu atbilstoši Exodus tradīcijām Jānis viennozīmīgi pārņem un vēl tiešāk pasaka vārdiem: "lai tur tiktu uzturēta."

Beigu ainā mēs redzam pūķi, kas aiz atriebības "izlaiž no mutes udeni kā upi sievai pakaļ, lai to aizpludinātu. Bet zeme nāca sievai palīgā, atvērda savu muti un apridama no pūķa mutes izlaisto upi." (12, 15-16) Tas atgādina Mozus dziesmu (Ex. 15, 12) par ēģiptiešiem un faraonu, kuri tika nogalināti Israēla vajāšanu laikā.

"Kas ir tāds, kā tu, ak Kungs, dievu starpā!

Kas ir kā tu, tik varens savā svētumā, bijājams savā godībā, brīnumu darītājs! Tu izstiepi savu roku un zeme tos aprija." (Ex. 15, 11-12)

Zeme atveras, lai apritu jaunos spēkus, kuri, tāpat kā Apokalipsē, vajā Dieva tautu. Exodus grāmatā zeme aprīj ēģiptiešus un faraonu, Apokalipsē tā aprīj no pūķa mutes pakaļ sievai izlaisto upi.

Arī vizījai par 144 000 uz Ciānas kalna ir ne viens vien saskares punkts ar Exodus grāmatu.

"Šeit ir tie, kas seko Jēram..

Tie ir atpirkū par pirmajiem no cilvēkiem.." (14, 4)

Vārds "atpirkū" ir tipisks Exodus vārds. Tāpat arī izteikums "viņi ir uz Ciānas kalna" atgādina Exodus 15, 13. Tur tiek runāts par svētnīcu, kas uzcelta uz Ciānas kalna un ir Exodus galamērķis. Dievs ir atņēmis savu tautu ēģiptiešiem, viņš to ved cauri jūrai un vada cauri tuksnesim uz šo kalnu, lai tur sasniegtu svētnīcu, ko viņš sagatavojis.

Vizija par tiem, kas uzvaru guvuši pār zvēru un, stāvēdami kristāla jūras krastā, dzied Mozus dziesmu (15, 2-4), ir pavisam skaidrs Exodus apliecinājums. Šeit minētā kristāla jūra atgādina Dieva tautas šķērsoto jūru. Un uzvarētāji (lai mēs nekļūdiņos, Jānis to pasaka pavisam tieši) "stāvēja pie kristāla jūras.. un dziedāja Dieva kalpa Mozus dziesmu". Tā ir Exodus aina. Atkārtota kristīgajā vizijā. Mozus dziesma kļūst par Jēra dziesmu, jo caur "nokauto" Jēru tika iegūta pesušana.

"Pēc tam," saka Apokalipses autors, "es redzēju," un Jānis redz Dieva mājokli, kas tiek atdarīts (15, 5), tā ir "licības telts", no kuras izgāja tie "septiņi eņģeļi, kam bija septiņas mocības".

"Pēc tam es redzēju: debesis atvērās Dieva nams - licības telts. Un no tā izgāja tie septiņi eņģeļi, kam bija septiņas mocības. Un Dieva nams pildījās ar dūmiem no Dieva varenības un viņa spēka. Un neviens nevarēja ieiet Dieva nama, kamēr nav beigušas septiņu eņģeļu

septiņas mocības.” (15, 5, 6 un 8)

Šis tēlojums dzīvi atgādina mums to Exodus ainu, kad Mozus aplūkoja tempļa debesis attēlu, lai vēlāk pēc šī debesu parauga celtu templi zemes virsū (Ex. 40, 34-35).

Pēdējā kristoloģiskajā vizijā, pastarās tiesas priekšspēlē Jānis dod gluži vienreizēju Dieva vārda aprakstu: tas tiek salīdzināts ar jātnieku, kas paceļas augšup uz Dieva tiesu.

“Un es redzēju debesis atvērtas, un, raugi, balts zirgs, un, kas sēd uz viņa, tam vārds Uzticīgais un Patiesais, un viņš tiesā un karo ar taisnību. Viņa acis ir uguns liesma un galvā tam daudzi ķēniņu kroņi; vārdu, kas tam uzrakstīts, neviens nepazīst, kā vien viņš pats. Viņš tērpies drēbēs, kas asinis mērkas. Viņu sauc: Dieva vārds.” (19, 11-13)

Šī aina aizgūta no Gudribas grāmatas, kuras autors ar acīmredzamu patiku apraksta Ēģiptes pirmdzimtā iznīcināšanu:

“Jo, kas caur savu hurvību bija neticīgi, tēr: pie savu pirmdzimto nāves bija jāaplicina, ka šī tauta ir Dieva bērni.

Jo, kad viss bija klusu un dusēja un pati pusnakts bija, tad tavs visuvarenais vārds nolaidās no debesīm, no tava goda krēsla, kā ātrs karavīrs tās samaitājamās zemes vidū.

Ass zobens, kas tavu stipru pavēli nesa un tur nostājās un visu piepildīja ar miroņiem, un sniedzās no zemes līdz pat debesīm.” (Sal. gudr. 18, 13-16)

Jānis ir ietekmējies no šīs Gudribas grāmatas lappuses: Kristus, Dieva vārds, tiek salīdzināts ar Dieva vārdu, kas šādai pastarās tiesas darbībai dodas ceļā Exodus grāmatā.

Mazliet vēlāk mēs esam kļāt apokaliptiskā kara sāksnās brīdī. Sātanišķās armijas dodas uzbrukumā:

“Tie uzkāpa zemes augstienē, ielenca svēto nometni un mīļoto pilsētu.” (20, 9)

Vērā liekamais izteikums “svēto nometne” atgādina ebreju pulkus tuksnesī. Grieķu Bībelē lietotais vārds “nometne” (Ex. 14, 19-20) apzīmē israēliešu pulku, kas bija baznīcas attēls. Visbeidzot jauna vienība, apzīmogota ar Dieva klatbūtni savas tautas vidū jaunajā Jeruzālemē (21, 3 un 33, 3-5), ir pilnīgs un galīgs tā apsolījuma piepildījums, kas tika dots ebrejiem pirms un pēc aiziešanas no Ēģiptes.

“Un es ņemšu jus sev par tautu un būšu jums par Dievu.” (Ex. 6, 7; sal. Lev. 26, 11 un Ec. 37, 27)

Jaunajā Jeruzālemē Exodus apsolījums kļūst par realitāti: beidzot Dievs ir savas atbrīvotās, izglābtās tautas vidū. Mēs varētu izcelt daudzas tādas pazīmes - kā par

priesteru tautu, asinīm un jauno vienību, taču pietiek ar jau minētajām, lai parādītu Exodus nozīmi Apokalipsei.

Mums nevajadzētu ticēt tiem, kuri saka, ka Jānis aizguvis no Exodus un no daudzām citām Vecās Derības grāmatām tikai ainas, jēdzienu un idejas. Exodus viņam dod būtiskus pamatelementus, vēl vairāk - struktūru. No paša sākuma Jānis mums rāda, ka vēsturi virza Exodus Dievs, kas atklājās Mozum. Baznīca Jānim ir izredzētās tautas mantiniece, tās atpestīšanas un svētības pārmantotāja. Tā ir ķēniņu un priesteru tauta, atpirkta ar Jēra asinīm, un, proti, no "*visām tautām, no ciltīm, tautībām un valodām*" (7, 9). Exodus izmēri kļūst universāli, tie aptver visu pasauli. Tuksnesī ir šīs tautas patvēruma vieta, tur tā tiek uzturēta, tur tā ir pasargāta no pūķa uzbrukumiem, tur tā ievēro Dieva baušļus, jaunās derības likumu, tai pieder Jēzus liecība, kas tās locekļiem savukārt jānodod tālāk. Ticīgie, vajāšanās uzticīgi palikušie kristieši ir nepārtraukti ceļā no lielajām bēdām, lielā pārbaudījuma uz debesu Jeruzālemi caur Jēra asinīm, kurās viņi mazgā un balina savas drēbes. Arī šī pēdējā piezīme vēl nāk no Exodus: pirms derības noslēgšanas Dievs pavēlēja ebrejiem turēties svētiem, šķīstīties un mazgāt savas drēbes (Ex. 19, 10). Tāgad viņu drēbes ir izmazgātas un balinātas Jēra asinīs.

Pēc tam Jānis redz baznīcas locekļus jūras krastā apdziedam savu uzvaru. Viņš aplūko tos jau šeit virs zemes kā tautu, kas šeko Jēram, ja pieņem, ka 14. nodaļas aprakstā arī domāta reālā, aktuālā baznīca: viņš redz to jau šodien dziedam pestīšanas dziesmu, ko tā dzird no debesīm un mācās no augšienes.

Tas viss veido pavisam jaunu skatu uz baznīcu. Mocību vidū, pastarās dienas katastrofu vidū baznīca dodas uz priekšu ar debesu Jeruzālemi cieši pievērštiem skatiem. Jaunā Jeruzāleme ir tās gaisma ceļā cauri laikiem, gaismas starstās vēstures gaiņā un viņas mistērijas ziņc. Baznīca ir ceļā uz godību mūžīgajās kāzās ar Jēru. tā tad ceļā uz jaunās vienības, jaunās Derības galīgo papildījumu, jaunās Jeruzālemes gaismu un skaidrību. Šis mērķis, kam baznīca tuvojas savā Exodus cauri gadsimtiem, pēc kura tā tiecas, uz kuru tā ir ceļā - šis mērķis jau ir realitāte. Zināmā nozīmē tas jau ir klāt.

3. nodaļa

Uz lielajiem svētkiem: liturģija Apokalipsē

Aklāsmes grāmata ir bagāta ar liturģiskiem elementiem. Slavinājums grāmatas ievadā ir izteikti liturģiska formula: "*Jānis septiņām draudzēm Āzijā! Žēlastība jums un miers no tā, kas ir. kas bija un kas nāk*". Tas ir slavinājums Dievam, un tālāk arī slavinājums Svētajam Garam un Jēzum Kristum, kas trīsreiz izteikts vārdos "*uzticīgais liecinieks, mirušo pirmdzimtais, zemes ķēniņu valdnieks,*" un vēl trīsreiz cildināts - "*kas mūs nīlējis, kas mūs ar savām asinīm atsvabinājis no mūsu grēkiem un kas mūs darījis par ķēniņiem un priesteriem Dievam. savam Tēvam!*".

Daži uzskata, ka Jānis šeit negrozītā veidā citē liturģisku tekstus. To nevajadzētu izslēgt, taču tas tomēr ir grūti pierādāms. Apokalipses liturģisko raksturu parāda tas fakts, ka Jāņa pirmā liela vizija notiek tā Kunga dienā, kad kristīgā draudze kopīgi svin liturģiju - svētdienā. Vizija notiek reizē ar to draudžu liturģiskajiem svētkiem, kuras Jānis uzrunā. Pat pavirši lasot Apokalipsi, mēs varam pamanīt neskaitāmas tipiski liturģiskas sastāvdaļas:

- tiek attēloti lieli debesu liturģiskie svētki, doti neskaitāmi liturģiski formulējumi nemainīgā veidā: "Āmen", "trisghigions", "Svēts, svēts svēts ir tas Kungs", "Alleluja", "Nac, Kungs Jēzu". Pedējais no šiem formulējumiem neapšaubāmi atbalso lūgšanu saucienus 1. vēstulē korintiešiem: "Maran-ata - musu Kungs, nāc!" (16, 22);

- skaidri atēlotas liturģiskas darbības: procesijas, lūgšanas, pielūgsmes žesti;
- tiek aprakstīta vesela virkne liturģisku priekšmetu: altāri, liturģiskas grāmatas un terpi; var arī tie vismaz attiecināmi uz liturģiju: lukturī, kausi, viraka kvēpināmie trauki, palmu zari; daudz liturģisku simbolu un pat dārgakmeņi. Dzirdami kori varens kora dziedājums, ko pavada instrumentu spēle, atskaņojot garīgu mūziku, arī arī un baznīcā skaņas. Apokalipsē kori ir mūžīgi kā okeāni. Apokaliptiskajā

Varavīksnes loks kā smaragds simbolizē Dieva mūžīgo jaunību. Dievišķā vīzija parādās kā neizdibināms noslēpums, kas ir ne tikai pilns skaistuma, bet arī majestātisks un varens. Šis Dievs, kura skaistuma, majestātes un spēka pilnā mistērija atrodas kristīgās Dieva godināšanas centrā, šis dzīvais Dievs kā persona ir visu lietu radītājs un vienlaikus vienības Dievs.

Ar četrus dzīvo būtņus, četrus zemes daļu pārstāvju klātbūtni simbolizētais radīšanas darbs apstiprina, ka Dievs radītājs valda kā suverēns Visuma Kungs. Divdesmit četrus vecājos klātbūtnē ir zīme Dieva suverenitātei un darbībai vēsturē. Dievs, Visuma radītājs un valdnieks, ir arī vēstures Kungs un pavēlnieks. Patiesi dievišķa parādība! Četrus dzīvo būtņus liturģiskais dziedājums, ko Jānis pēc tam dzird, vispārina šo svētku aspektu.

“..bez mitēšanās dienu un nakti sauc: “Svēts, svēts, svēts Kungs Dievs, visuvaldītājs, kas bija, kas ir un kas nāks!” (4, 8)

Nemitīgi tiek sludināts Dieva svētums, viņa bezgalīgā un mūžīgā vara, Dieva kundzība pār visumu. Šis Dievs ir dzīvais Dievs, mūžīgi dzīvojošais, mūžīgi mūžos dzīvais.

“..tad 24 vecāji..notiek savus vainagus goda krēsla priekšā, sacīdami..”
(4, 10)

Viņi noliek savus vainagus goda krēsla priekšā. Ar to viņi parāda, ka viss nāk no šī dzīvā Dieva, ka arī viņu uzvara nāk no Dieva. Cilvēku uzvara vienmēr būs Dieva žēlastība. Slavinādami mūžīgo, svēto un dzīvo Dievu, viņi atdod tam visu, jo viņš ir visa avots, visas radīšanas un visas vēstures avots. Tādejādi liturģija nes visu atkal pie Dieva, pie sākuma, vienalga, vai runa ir par radīšanu vai arī par vēsturi. Tad vecājie saka Dievam:

“..Tu, Kungs, mūsu Dievs, tu esi cīnīgs saņemt slavu, godu un varu, jo tu esi radījis visas lietas, ar tavu gribu visas lietas bija un ir radītas.”
(4, 11)

Liturģija vispirms ir pielūgsmē. Tas ir pirmais priekšnoteikums. Tāpēc liturģijai vienmēr vispirms ir jāsludina: “*Viņš ir, viņš bija un viņš būs.*” Tā ir tā Kunga, radītāja, mūžīgā un nebeidzamā absolūtās suverenitātes atzišana un vienlaikus apbrīna. Vecājos izsaukiens: “tu esi cīnīgs” izsaka apbrīnu par noslēpumā tūto Dievu, kas tomēr mūs fascinē. “*Tremendum*” un “*fascinosum*”: Dievs, kas biedē un pievelk. Ja liturģija nebūtu caustrāvota ar mīlestības un apbrīnas pilno pielūgsmi, tad tā būtu nepilnīga. Tā nebūtu iedzvarota, tā nebūtu patiesā un īsta. Šajā ziņā Apokalipses liturģija rāda pareizo virzienu. Tā norāda uz pamatlikumu, kas jāievēro vienmēr. Liturģijā draudze vērsas pie Dieva, tā orientējas uz viņu, tā nāk viņa absolūtā noslēpuma priekšā. Liturģiskajiem svētkiem jāradā tāda atmosfēra, kas padara iespējamu pielūgsmi, totālu zemošanos un apbrīnu, tā Kunga suverenitātes atzišanu, no kura viss nāk un pie kura viss atgriežas.

Tā ir liturģijas pirmā dimensija, kas kristietībai nav nekas īpašs, bet tomēr būtisks. Liturģijā mēs drīkstam sastapties ar Dievu, runāt par Dievu bērnišķīgā uzticībā, ļoti brīvi garā, tomēr tai ir jābūt pielūgsmei.

Kristocentriskā liturģija

Otrs liturģijas aspekts parādās 5. nodaļā. Tur tā kļūst teocentriska, jo Kristus un Dievs ir viens. Tā ir Jēra liturģija, kas vienīgais var atvērt mūsu likteņa grāmatu. Šo "grāmatas liturģiju" visnotaļ nosaka aizzīmogotā grāmata, ko Dievs tur labajā rokā. Turklāt galvenais notikums ir šīs grāmatas nodošana Jēram. Tieši tas izraisa šīs nodaļas trīskārtīgo liturģisko noslēguma aklamāciju. Saskaņā ar joprojām aktuālu, jau 3. gadsimtā pieņemtu skaidrojumu, šī grāmata nozīmē Veco Derību, kuras saturs iegūst savu nozīmi caur Jēru un viņa upuri. Līdz ar to tiek dots kāds ļoti svarīgs norādījums: liturģiskajiem svētkiem jāsakas ar "Dieva vārdu", kuram jāpievērš sirdis mīlestībā un apbrīnā.

Vecās Derības saturs ir zināms: tā ir vēsture, ko Dievs devis cilvēcei no paša sākuma līdz pasludinātajai atpestīšanai, kas tika īstenota Jēra upurī un caur šo upuri. Liturģisko svētku izejas punkts ir arvien dziļāka tās vēstures studēšana un izpratne, kas atklāj mīlestības un žēlastības bezdibežus. Nevienai kristīgai dvēselei nekad neizdosies tos izsmelt.

Vārda liturģija iegūst savu jēgu tikai caur Jēru, jo tikai viņš vienīgais ir spējīgs atvērt grāmatu, jo tikai viņam ir šīs grāmatas noslēpuma atslēga. Vecās Derības saturam jātop skaidram caur visu Jēzus Kristus evaņģēlija vēsti. Tādejādi evaņģēlija vēsts kļūst par augstāko punktu Dieva vārda liturģijā. Šajā nozīmē Svēto Rakstu lasīšana mūsdienās notiek īpašā kāpinājumā: lasījumi sākas ar Veco Derību, kas top skaidra caur Apustuļu vēstulēm un, galvenokārt, caur evaņģēliju, Kristus vārdu.

To visu mums ļoti smalkā veidā izskaidro Apokalipse šajā ainā par grāmatu un tās nodošanu, kas beidzas ar trīskāršu Jēzus Kristus slavinājumu. Tāpēc Apokalipses liturģija ir "grāmatas liturģija" un proti - Dieva vārda liturģija.

Kristocentriska tā ir vēl jo vairāk tāpēc, ka tā ir Jēra liturģija, "nokautā Jēra" liturģija. Tā ir upurēšana, Lieldienu svētki, jo tās centrā īstenojas Lieldienu mistērija. Visa sākumā ir Dievs, taču viņa darba centrā ir Kristus, kas, būdams vienots ar Tēvu, rīkojas saskaņā tikai ar viņu. Tur ir Kristus upuris, tur ir Kristus uzvara, tur ir Kristus, kas miris un augšāmcēlies. Atklāsmes grāmatas liturģijas centrā un tāpat arī krisūgā dievkalpojuma centrā ir visusvētais upura Jērs viņa triumfa godībā.

Šīs kristīgās liturģijas raksturu Apokalipsē izsaka "jaunā dziesma", ko dzied ēctras dzīvās būtnes un 24 vecaji.

“Tu esi cienīgs ņemt grāmatu un atvērt tās zīmogus, jo tu tapi nokauts un esi atpircis Dievam ar savām asinīm cilvēkus no visām ciltīm, tautām un tautībām, un tu esi padarījis viņus mūsu Dievam par ķēniņiem un priesteriem, kas valdīs pār visu zemi.” (5, 9-10)

Tas, ko svin baznīca, ir Kristus upuris un tā augļi; to vispirms sludina četras dzīvās būtnes, kas pārstāv Visumu, un 24 vecajie, kuri pārstāv vēsturi.

“Kad viņš ņēma grāmatu, tad četras dzīvās būtnes un divdesmit četri vecaji metās zemē Jēra priekšā, katrs turēdams rokā kokles un zelta kausus, pilnus kvēpināmām zālēm, kas ir svēto lūgšanas; viņi dziedāja jaunu dziesmu..” (5, 8)

Pielūgsmes centrā ir Kristus, jo viņš “ir cienīgs ņemt grāmatu un atvērt tās zīmogus”, jo viņš tapa nokauts un viņa upuris ir atpircis cilvēkus Dievam. Arfas (kokles) norāda uz pateicības liturģiju.

Un tad šo četru dzīvo būtņu un 24 vecajo jauno dziesmu pārspēj kāds cits koris: “Tad es dzirdēju kā daudz eņģeļu balsi visapkārt goda krēslam, dzīvām būtnēm un vecajiem; viņu skaits bija miriādu miriādes un tūkstošu tūkstoši, kas sauc skaļā balsi:

Cienīgs ir tas Jērs, kas tapa nokauts, nemt varu, bagātību, gudrību, stiprumu, godu, slavu un pateicību!” (5, 11-12)

Liturģiskās sapulces pateicības koris, kas slavina savu Pestītāju, tiek dubultots ar eņģeļu pulku. Varam izdarīt secinājumu: pirmais koris slavēja Jēru, jo “viņš bija cienīgs ņemt grāmatu un atvērt tās zīmogu”, un uzsvēra šo Kristus upuri, lai pamatotu šo īpašo privilēģiju. Turpretī tagad “grāmatas liturģija” ir beigusies, paliek tikai upura svētki: Kristus upuris ir Jēra godināšanas liturģijas centrs.

Beidzot, lai pastiprinātu šo kopīgo dziedājumu, nāk vēl trešais koris:

“Un es dzirdēju visu radību - debesis, virs zemes, apakš zemes, jūrā un visus, kas tur ir - sakām:

Tam, kas sēd goda krēslā un tam Jēram lai ir pateicība, gods, slava un vara mūžu mūžos!” (95, 13)

Nepieciešams norādīt uz skaidri redzamo atšķirību šajā slavinājumā. Divos iepriekšējos tika pieminēts Jērs viens pats, šeit turpretī šis slavinājums domāts tam, “kas sēd goda krēslā un tam Jēram”. Tēvs un Jērs tiek apvienoti vienā slavinājumā: viņi dara vienu un to pašu, tātad visa cilvēces vēsture ir viņu kopīgs darbs, par ko pienākas šī pateicība.

Liturģija ir kristocentriska, nezaudējot savu iepriekš uzsvērto kosmisko raksturu: viss radītais - liels eņģeļu pulks, tad vēl viss universs - viss dzīvais, viss radītais līdz pat tā dziļākajām dziļēm - godina Kristu.

Kā neizmērojami dziļš elpas vilciens ir šī 5. nodaļas liturģija, kas iesaista vienotā veselumā pat kosmosu. Bet tad, atgriežoties izejas punktā, Jānis pabeidz

nodaļu ar vārdiem:

“Un četras dzīvās būtnes sacīja ĀMEN.”

Citkārt dievkalpojumā “Āmen” parasti saka visa draudze. Šeit tas ir otrādi. Liturģija pieder goda krēslam, tā izplatījās līdz pat Visuma galējām dimensijām, četras dzīvās būtnes sāka liturģiju, tagad tās apstiprina to, ka Visums kopā ar visu pasauli ir vienots par godu Jēram rīkotos kopīgos svētkos. Tādējādi viņi ar savu “Āmen” apstiprina, ka Kristu, kas ir augšāmcēlies, godina viss universs.

Tad seko nobeigums:

“Vecaji metās zemē un pielūdza.” (5, 14)

Divdesmit četri sirmgalvj, kas arī sāka liturģiju, klusējot nometas zemē mēmā pielūgsmē! Šī lielā liturģija, kas aptvēra milzīgas dimensijas vispasaules Kristus slavinājumā, atgriežas atkal savā izejas punktā un gūst piepildījumu klusējošā pielūgsmē. Te mums dots vēl viens ļoti vērtīgs norādījums par liturģiju: tās uzdevums ir radīt klusu pielūgsmi. Visbeidzot, tai jāpulcina un jāapvieno sirdis.

Vispārējā liturģija

Trešā tipiskā Apokalipses liturģijas pazīme ir tās kolektīvais raksturs. Kristīgā lūgšana ir vērsta uz to, lai draudzi, t.i., baznīcu tās kopībā, kolektīvu, vestu vienā kopīgā lūgšanu straumē, jo baznīca ir Kristus miesa. Šis kristīgās liturģijas draudzes aspekts īpašā veidā parādās pēc ainas, kurā aprakstīti 144 000 ar Dieva zīmogu apzīmogotie (7). Dievs ir sapulcinājis savu tautu, viņš ir licis apzīmogot atpestīto pieres ar dievišķo zīmogu. Sākas liela liturģija:

“Pēc tam es redzēju, un raugi: liels pulks, ko saskaitīt neviens nevarēja..” (7, 9)

Jānis vērš uzmanību uz šīs draudzes izmēriem: tā ir neparasti, milzīgi liela, neviens nevar noteikt sapulcējušos skaitu, neviena netrūkst, šis pulks patiesi nāk

“..no visām tautām, no cilīm, tauībām un valodām.

Tie stāvēja goda krēslā priekšā un Jēra priekšā, apģērbti baltās drēbēs un ar palmu zariem rokās un sauca skaņā balsi: Pestīšana pieder mūsu Dievam, kas sēd goda krēslā un Jēram.” (7, 9-10)

Vēlreiz: Dievs un Jērs ir viens (sal. Jņ. 10, 30). Šis cilvēku pulks baltās rēbēs, tā sakot - liturģiskos tērpos, milzīgā draudze, slavē Jēru un piešķir viņam tieši to titulu, kas kādreiz tika rezervēts pagānu imperatoram: “Pestīšana pieder mūsu Dievam”. Šī formula, piemēram, ir iegravēta Romā virs “*Porta Major*”. Torcizējos laikos šim titulam bija neparasts skanējums. “Svētums”, *soteria*, Pestītāja tituls nepienākas ķeizaram, jo ne jau viņš ir tas, kas atpestī, bet gan Kristus, nokautais Jērs. Atklāsmes grāmatas 7. nodaļas liturģija ir nepārprotama: atpestīto draudze godina savu glābēju

un Pestītāju.

Visšis cilvēku pulks, ko veido visas zemes tautas, ir vienojies slavas dziesmā par godu savam Pestītājam. Tā ir kolektīva liturģija. Bez tam tā ir arī pateicības liturģija. Cilvēku pulks dzied pateicības dziesmu un cildina pestīšanas dāvanu: "Pestīšana pieder mūsu Dievam, kas sēd goda krēslā, un Jēram." Šis pūlis, šie cilvēki apliecina savu pateicību un līdz ar to savu dziļo žēlastības izjūtu. Pestīšana nāk no Dieva un no Jēra. Cilvēki tiek glābti caur dievišķo iejaukšanos, aiz žēlastības. Par to ir jābūt pateicīgiem. Tātad liturģijai ir eiharistisks raksturs.

Ar šo atpestīto, atpirkto draudzi savukārt saistās eņģeļu pulks.

"Visi eņģeļi stāvēja ap goda krēslu, ap vecajiem un dzīvajām būtnēm un metās uz savu vaigu goda krēsla priekšā, un lūdza Dievu, sacīdami: "Tiešām, teikšana un slava, gudrība un pateicība, gods, vara un spēks mūsu Dievam mūžu mūžos. Āmen!" (7, 11-12)

Atpestīta draudze ir cieši saistīta ar eņģeļu pasauli. Liturģija zemes virsū norisinās ciešā saistībā ar debesu liturģiju. "Āmen" sākumā to pasvītro. Tas ir tas pats Dieva pestīšanas slavinājums, tā pati pateicības dziesma par viņa žēlsirdību un mīlestību. Tādējādi liturģija savieno zemes pasauli un debesu valstību. Lieldienu liturģijā šī pazīme tiek īpaši uzsvērtā. Tai ir visaptverošs draudzes raksturs: baznīca ir gan debesīs, gan uz zemes. Liturģija savieno visu Kristus "mistisko miesu".

Tātad Apokalipsē aprakstītā liturģija ir teocentriska, kristocentriska, tā ir Lieldienu un upura liturģija, kolektīva, vispārēja un eiharistiska: tur ir draudze, kas dzied pateicības dziesmu.

Vēsturē integrēta liturģija

Apokalipses liturģija savā dziļākajā būtībā ir sajaukusies ar vēstures drāmu: ciņa un uzvara seko viena otrai un tiek šeit integrētas. Tas ir tālāks svarīgs aspekts. Sapulcēšanās notiek, lai svinētu mistēriju, kas tai tiek dota caur Atklāsmi. Tikmēr tā paliek atvērta pasaulei. To varētu atrast gandrīz visur Apokalipsē, tomēr visskaidrāk 11. un 12. nodaļas dziesmās. Tām ir spēcīgi izteikti apokaliptisks tonis. Lasītājs pamana, ka liturģija ir iekšēji vēstures drāmas caurstrāvota, tā nenotiek kaut kur ārpusē, bet gan norisinās cilvēciskajā realitātē, notikumu vidū. Tā slavē un akcentē ciņu laikā notikušās izmaiņas. Tā slavē Dievu katreiz, kad iezīmējas tā Kunga uzvara. Mēs dažkārt varam brīnīties par šīs liturģijas mazliet "mežonīgajiem" akcentiem, taču mums arī jāatceras, par kādu ciņu un par kādu uzvaru šeit ir runa. Visa centrā atrodas Jēra upuris (12, 10-12). Caur šo upuri un caur mocekļa nāvi Jērs un viņa sekotāji triumfē pār ļaunā varu: viņi ir uzvarējuši "ar Jēra asinīm" un "ar

savas liecības vārdu”, liecību līdz pat nāvei. Ja viņi šajā cīņā bija stiprāki, tad tikai dēļ savas ticības un labesības. Liturģijas triumfālie akcenti ir šīs ticības akcenti: tiem nav nekāda sakara ar “miesas un asins” triumfu, runa ir par “Liecinieka” uzvaru.

Šis liturģijas uzdevums ir kristiešiem ne jauna atgādināt, kas tā par cīņu, un ka viņi ir Jēra un viņa Tēva “liecinieki” un “varoņi”. Vēl vairāk - tai jā sagatavo, jāapbruņo kristiešus šai cīņai, jādod viņiem jauni spēki liecināšanai Kristus mīlestībā, kas aptver visu cilvēci.

Visbeidzot, tas ir viņu skats ticībā, kam jātop nemītīgi atjaunotai un saskaņotai ar vēsturi, kurā viņi ir integrēti un kurā viņiem jāliecina, lai beidzot atnāktu Dieva valstība taisnībā, mīlestībā un mierā.

Pārdabiska, “noslēpumaina” liturģija

Vēl viens akcents parādās ainā par 144 000 pie Jēra Ciānas kalnā. Liturģija šeit parādās īpašā savā mistērijas rakursā, kā patiesi pārdabiska liturģija.

“Jērs stāvēja uz Ciānas kalna un līdz ar viņu 144 000 to, kam viņa vārds un viņa Tēva vārds bija rakstīts uz pierēm.” (14, 1)

Un Jānis saka:

“Tie dziedāja jaunu dziesmu goda krēsla priekšā un četrus dzīvo būtnus un vecākus priekšā, un neviens to dziesmu nevarēja saprast, kā vien tie 144 000, kas ir atpirkti no pasaules.” (14, 3)

Kristīgais dievkalpojums ir ticības noslēpums, privilēģija tiem, kuri uz savām pierēm nes Jēra vārdu un viņa Tēva vārdu. Savu dziesmu viņi saņem no debesīm, no augšienes. Šī dziesma nav izdomājums. Pat vārdus savai dziesmai viņi saņem no debesīm, un tā viņi ir vienoti ar debesīm. To pašu saka Pāvils vēstulē romiešiem: “Jo mēs nezinām, ko mums būs lūgt un kā: bet pats gars aizlūdz par mums ar bezvārdu nopūtām.” (Rom. 8, 26)

Mēs nezinām, ko un kā mums jārunā uz Dievu. Eksistē liturģijas gars, kristīgajai liturģijai piemētošs noslēpums, kas vienmēr ir jā saglabā. Par to var runāt tikai ar ļoti lielu respektu. Liturģija nav improvizācija, bet gan izpildāma tikai vienotībā ar baznīcu, tās tradīcijām un saskaņā ar visu baznīcu.

Kristīgā liturģija ir liturģija aiz zēlastības, dziedāt šo dziesmu - tā ir Dieva dāvana. Tā ir ietērpta vārdos, kuri ir piemēroti mūsu laikam, taču, lai to precīzi reproducētu, ir jāzin tās saturs. Vārdi laika gaitā mainās. Katram laikam jāmeklē jaunas izteiksmes formas, taču tām jābūt ciešā saistībā ar kristīgajām tradīcijām. Kristīgajam dievkalpojumam piemīt savas, no laika gala noteiktas īpašības, kuras tas nedrīkst zaudēt.

Pēdējo laiku liturģija

Pēdējo laiku aspekts parādās jau 7. nodaļē, taču galvenokārt redzams finālā, lielajā jaunās Jeruzālemes liturģijā (21 un 22). Jaunās Jeruzālemes liturģiskajiem svētkiem ir t.s. Lieveņa svētku iezīmes. Centrālais ir ūdens rituāls. Jeruzālemes liturģijā tiek apliecināta dzīvības ūdens straume, kas "iztecēja no Dieva un Jēra goda krēsli". Jāatceras, ka šajos Lieveņa jeb Telts svētkos Jēzus skajā balsī sauca: "Ja kam slāpst, tas lai nāk pie manis un dzer!" (Jņ. 7, 37) Lieveņa svētku centrā esošajam ūdens rituālam piederējās arī gaismas liturģija.

"Pilsētai," saka Jānis, "saules un mēness gaismas nevajag, jo Dieva spožums to apgaismo un viņas gaisma ir Jērs" (21, 23) Šo pašu Lieveņa svētku laikā Jēzus sevi nosauca par "pasaules gaismu" (Jņ. 8, 12).

Lieveņa svētki bija atjaunotās vienības svētki. Tieši šī arī ir Atklāsmes grāmatas 21. un 22. nodaļas centrālā ideja: Dieva vienība ar savu tautu piepildās vēstures beigās un beidzas mūžībā. Tātad Lieveņa svētki ir kā ietvars, lai apzīmētu šo mistēriju. Apokalipse beidzas ar pēdējo laiku svētku attēlojumu viņpus laika, un sniedz to mums par cerību nevis kā sapni, mitu vai narkotiku, lai paglābtu mūs no ciešanām šeit virs zemes, bet gan kā drošu līdzekli, kā pēdējo laiku īstenību, kas iezīmējas pie cilvēces vēstures apvāršņa, ceļā uz ko mēs esam. Liturģija grib aizsteigties priekšā šiem svētkiem debesu Jeruzālemē. Liturģijai ir jābūt par zīmi tiem, tas ir beigu iepriekšējs atainojums, to svētku atainojums, ceļā uz kuriem atrodas cilvēce, kurai jau viss ir kā pieder, bet kas vienlaikus gaida šos svētkus, kas vēl nāks. Liturģijai jāmodina nojausma par šiem dievišķajiem svētkiem, kuros cilvēce pilnīgi attīstīsies un pulcēsies kopā uz mūžīgie n laikiem. Tai ir jābūt cerību un prieka pilnai liturģijai, jo šajos svētkos piepildās un realizējas īstenība.

Mēs saprotam, kāpēc 22. nodaļa beidzas ar spēkpilnu, pravietisku saucieni, gatavojoties uz šo notikumu:

"Svētīgi, kas mazgā savas drēbes, lai tiem būtu daļa pie dzīvības koka un varētu pa vārtiem ieiet pilsētā." (22, 14)

Liturģijai jāatspoguļo šī divkārsā kristīgās dzīves iezīme: tai jāpierāda pēdējās realitātes aktuālais šodienīgums un tās pilnīgās un galīgās atklāšanas gaidīšana, kas mums vēl ir nākotne.

Apokalipse beidzas ar kvēlu aicinājumu, ko Svētais Gars iededzis ligavas sirdī, tas nozīmē - baznīcā:

"Un Gars un ligava saka: Nāc! Un, kas to dzird, lai saka: Nāc!" (22, 17) Uz to ligavainis 20. pantā atbild: "Tas, kas visu šo apliecina, saka: Ticšām, es nākšu drīz." Tad ligava atkārto: "Ticšām nāc, Kungs Jēzu! Mūsu Kunga Jēzus zēlastība

lai ir ar visiem! Āmen!"

Tā tad liturģijai jābūt šo cerību caurstrāvotai, to var pazīt pēc šīs vērsšanās pie tā Kunga, kas nāk. Šo kristīgās dzīves un liturģijas aspektu jaunākā liturģijas reforma laimīgā kārtā atkal izcēlusi.

Apokalipse rezumē to, kas piemīt katrai liturģijai: tā ir Dieva, visusvētā, Kunga un radītāja pielūgšana, jo viņa vārds un apsoliņums neizbēgami un nekļūdīgi tuvojas piepildījumam, tāpēc ka "viņš ir, viņš bija un viņš būs". Viņš valda pār visu. Tā ir pateicības dziesma par Jēra upuri, kas tika nokauts aiz mīlestības, mums par atpestīšanu. Šī liturģija mūs sagatavo un apbruņo cīņā pret ļaunajiem spēkiem, jo tā atdzīvina mūsu ticību. Tai ir mistērijas raksturs. Tā atmodina drošu un stipru cerību, kas, Svētā Gara atmodināta katrā atsevišķā cilvēkā un visā baznīcā, vienmēr lūkojas pēc sava Kunga, kas nāk. Svētais Gars ir dzīvības ūdens avots. Viņš ir liturģijas avots.

Ievērības cienīgi ir tas, ka Jānis visu cilvēces vēstures drāmu iekļauj liturģijas ietvarā, kā arī tas, kā viņš bagātina Apokalipsi ar dziesmām un svētku tēlojumu. Viņš ir cieši saķēpies liturģiju ar vēsturi un vēsturi ar liturģiju. Šī patiesība ir viena no oriģinālākajām un pārsteidzošākajām Jāņa Atklāsmes grāmatas iezīmēm. Tā rīkojoties, Jānis mums atklāj liturģijas jēgu un nozīmi. Tā nav ne bēgšana no istenības, ne greznība, tā patiesi atrodas baznīcas dzīves centrā, jo Kristus upuris ir arī baznīcas un vēstures viduspunkts, tās sirds. Sapulcētajiem kristiešiem liturģija palīdz dziļāk apzināties to noslēpumu un drāmu, kurā viņi piedalās.

Liturģijā Dievs dāvā savu klātbūtni. Šeit tiek atjaunots pesūtšanas upuris, caur ko ticīgie tiek apskaidroti un stiprināti: cīņā pret ļaunuma varu. Viņi jau iepriekš, pirms laika, ticībā un cerībā piedzīvo beigu mistēriju, mūžīgo kāzu, prieka brīnumaino mistēriju. Viņi jau dzīvo Dieva bērnu dzīvi, ķēniņu un priesteru tautai piederīgo dzīvi, ko Dievs ir izredzējis un svētījis caur Jēru par viņa asins cenu (1, 5-6).

Caur liturģiju tiek sasniegts viens no svarīgākajiem punktiem šajā lielajā grāmatā, ko sauc par Apokalipsi.

4. nodaļa

Dzirdēt, būt modriem, būt kopā ar Kristu: septiņas svētības

Šajā grāmatā, kas pilna nelaimju un dusmu, ciešanu un nāves, atskan septiņas "svētības". Tās ir sadalītas pa visu grāmatu. Apokalipse 1, 3, 14, 13; 16, 15; 19, 9; 20, 6; 22, 7 un 22, 14.

Pirmā svētība

"Svētīgs ir tas, kas lasa, un tie, kas klausās pravieša vēstījuma vārdus un tur to, kas šeit rakstīts, jo noliktais laiks ir tuvu." (1, 3)

Man šķiet, ka Atklāsmes grāmatas lasītāja un klausītāja svētīšanai ir liturģisks raksturs. Tā nesludina vientuļa Apokalipses lasītāja laimi. Runa nav par Apokalipses lasīšanu vientulībā, bet gan par publisku, atklātu lasījumu, jo Jānis saka: "un tie, kas klausas". Savas grāmatas sākumā Jānis sludina svētību lasītājiem un draudzei, kas šos pravieša vārdus uzmanīgi klausās.

"Klausīties", protams, jāsaprot ka "uzklausīt, pieņemt, uzņemt sevi, ticēt". Nepietiek tikai uzklausīt šos vārdus, saka Janis, tie ir arī "jātur". Tātad mums ir jāklausās u. i. jāļauj šiem vārdiem sevi caurstrāvot, lai dzīvotu ar to, kas rakstīts un sludināts. Svētīga ir kristīgā sapulce, kas klausās Jāņa pravietojuma vārdus, saprot to saturu, ticībā tos pieņem un vadās pēc tiem savā dzīvē. Tas nozīmē "turēt vārdu". Arī Jēzus cildināja un nosauca par "svētīgiem" patiesos klausītājus (sal. Lk. 10, 21) ar brīdinājumu: "dari to, un tu dzīvosi" (Lk. 10, 28). Un par atbildi uz sievietes pasludināšanu: "Svētīgas tās miesas, kas tevi nesusas" Jēzus saka: "Tiešām, svētīgi ir tie, kas Dieva vārdu dzird un pasargā." (Lk. 11, 28) Šādā nozīmē jāsaprot arī minētā svētība. Jānis turpina: "*Jo noliktais laiks ir tuvu.*" Tuvojas pareģojuma piepildīšanās brīdis, pēdējais laiks ir klāt, un caur Jāņa pravietojumu mums tiek

apgaismots tas svētās vēstures posms, kurā mēs atrodamies.

Pravietojums pauž dievišķo plānu, kas jau īstenojas pastarajā tiesā un žēlastībā. Tātad svētīga tā draudze, kurai atklājas Dieva plāns, Dieva nolemtā vēstures gaita, un kura saņem norādījumus un gaismu savai dzīvei un vadās pēc tās visā sava dzīvē.

Otrā svētība

“Un es dzirdēju balsi no debesīm sakām: Raksti! Svētīgi mirušie, kas mirst iekš tā Kunga no šā brīža. Tiešām, saka Gars, lai tie atdusas no savām pūlēm, jo viņu darbi tos pavada.” (14, 13)

Pirms šīs svētības tiek pasludināts “mūžīgais evaņģēlijs”. Eņģelis “debesu vidū sauc stiprā balsi”:

“Bīstieties Dievu un dodiet viņam godu, jo ir atmākusi viņa tiesas stunda; pielūdziet to, kas radījis debesis un zemi, jūru un ūdens avotus.” (14, 6-7)

Svētība nāk no dievišķās svētnīcas, tā skan noslēpumainā balsi: “*Es dzirdēju balsi no debesīm sakām: Raksti!*”

Svētība domāta tiem, kuri miruši vienotībā ar Kristu, kuri bija uzticīgi Dieva baušļiem un Jēzum. Runa nav tikai par mocekļiem, bet par visiem, kuri līdz pēdējam elpas vilcienam pretojās zvēram un apzinājās savu piederību Kristum. Svētīgi tie, kas izturējuši mocības un palikuši uzticīgi, pretojoties zvēram.

Šajā pantā ir gramatiski sarežģīts teksts. Eksegēti vilcinās skaidrot vārdus: “no šā brīža”. Tos var attiecināt uz vārdu “svētīgi”: “svētīgi no šā brīža tie, kuri..” Var veidot šo teikumu arī savādāk: “svētīgi tie, kas no šā brīža mirst iekš tā Kunga.” Vai arī to attiecināt uz nākošo teikumu: “Svētīgi mirušie, kas mirst iekš tā Kunga. Tiešām, saka Gars, no šā brīža lai tie atdusas no savām pūlēm.”

Kāda tad ir šo vārdu “no šā brīža” nozīme neatkarīgi no to vietas teikumā? Tie nozīmē: “Tie, kuri mirst šajā laika posmā, no Kristus nāves un augšāmcelšanās līdz viņa atkalatnākšanai, kopš Kristus ir “mirušo pirmdzimtais” un zemes ķēniņu valdnieks”, kuram ir “nāves un elles atslēgas”, caur kura augšāmcelšanos mēs varam tik tālu pārvarēt bailes no nāves, ka varam runāt par “miršanu iekš tā Kunga” - svētīgi tie, kas miruši šajā laikā, pēdējā laikā: Jērs, kas tika nokauts un ir augšāmcelies, tagad dod izskaidrojumu nāves noslēpumam tādā skaidrības pakāpē, kādu agrākie laiki nevarētu pat nojaust. Šī svētība, atbilstoši savai nozīmei, nāk no debesīm, tikai debesis var mums izskaidrot to, kas ir viņpus dzīvei. Svētību apstiprina Gars: “*Tiešām, saka Gars, lai tie atdusas no savām pūlēm, jo viņu darbi tos pavada.*” (14, 13) Šis apstiprinājums sākas ar vārdu “tiešām”, ar svinīgu “Āmen”. Viņiem

jāatpūšas no saviem darbiem: nāve kļūst par mieru iekš tā Kunga, un Apokalipses skatījumā tas nozīmē: tiem, kas miruši iekš tā Kunga, vajāšanu beigas, lielo bēdu beigas, kurās bija iegrimuši baznīca. Un viņu darbi tos pavada; tā ir izšķiršanās par ticību Kristum neraugoties uz visiem kārdinājumiem, jebkuru pavadināšanu, visiem draudiem, tā ir uzticība Dieva baušļiem: tas viss pārkāpj nāves sliekšni. Viņi iet turp, savu darbu un savas izšķiršanās vadīt.

Otrā svētība ir svētība nāvei Kristū. Kristus apgaismo ne tikai dzīvi, dzīves un vēstures mistēriju, bet arī nāves noslēpumu.

Trešā svētība

“Redzi, es nāku kā zaglis! Svētīgs, kas ir nomodā un kas tur savas drēbes gatavībā, lai tam nebūtu jāstaigā kailam, un nebūtu redzams viņa kauns.” (16, 15)

Šī svētība seko pirmajiem sešiem kausiem, pirms septūtā kausa izliešanas, pēdējo laiku mocību vidū. Tā ir svētība modrajiem. Tā sākas ar to, ka tiek pieteikta Kristus nākšana. Salīdzinājums ar sinopūķiem parāda šo tekstu ciešo radniecību (Mat. 24, 42-44 vai Lk. 12, 35).

Tātad, kas ir šīs svētības pasludinātājs: “Redzi, es nāku kā zaglis”? Tas ir Cilvēka Dēls, tas pats tēls, kas tika izskaidrots Sardu draudzei adresētajā vēstulē (3 3): “Ja tu nebūsi nomodā, es nākšu kā zaglis, un tu nezināsi, kurā stundā es nākšu pār tevi.” Tas ir Kristus, kas piesaka savu atnākšanu un prasa, lai viņu gaidītu, lai būtu nomodā. Īsti jauna ir tikai epizode ar drēbēm: “Svētīgs, kas ir nomodā un kas tur savas drēbes gatavībā.” Šajā epizodē tiek prasīta dubūta modrība: nomodā esošais tur savas drēbes gatavībā. Tāpat kā citiem, arī mums jāpieņem simboliskā nozīme: kas ir tērpiet ūkumu drēbēs, kuru avots ir Kristus zēlastība, tērpiet arī labajos darbos, par kuriem, tuvojoties beigām, tiek teikts (19, 8), ka tās ir spožs, tīrs audeklis, kurā tērpiet līgava, gatavojoties kāzām.

Ceturta svētība

Šī svētība pieder uzvaras dziedājumam pirms Jēra kāzu trešās pasludināšanas:

“Alleluja!.. Priecāsimies, gavlēsīm un dosim viņam godu, jo atnākušas Jēra kāzas..

Un viņš man saka: Raksti! Svētīgi ir tie, kas aicināti Jēra kāzu mielasā.” (19, 6-9)

Tāpat kā pārējās līdz šim nosauktās, arī šī ir svētība baznīcai: svētība tiem, kas

ielūgti uz pēdējo laiku mielastu. Daži eksegēti šajā kāzu mielastā saskata eiharistiju, ko, iespējams, butu grūti pierādīt. Tomēr nešķiet, ka šis svētības solījums ir vērstis tieši uz eiharistiju, varbūt tā šeit domāta netieši, un tās pielietošana liturģijā ir pilnīgi pamatota, jo eiharistija aizsteidzas priekšā valstības svētku mielastam. Tomēr, aplūkojot to kopsakarībā, man drīzāk šķiet, ka ar šo svētību pavisam noteikti domāts pēdējo laiku svētku mielasts debesu Jeruzālemes godībā. Šī svētība ir priekšpēle 21. un 22. nodaļas vizijām. Mums tā jāsalīdzina ar 14. nodaļas svētību: “*Svētīgi mirušie, kas mirst iekš tā Kunga no šā brīža. Tiešām, saka Gars, lai tie atdusas no savām pūlēm, jo viņu darbi tos pavada!*” Ceturtā svētība iet vēl vienu soli tālāk. Taisno atpūta kļūst par piedalīšanos Jēra kāzu mielastā. Kopā ar iepriekš esošo svētību mēs vienā skatienā ietveram visu Atklāsmnes grāmatu: viņu labie darbi tos pavada un viņi kā viesi piedalās Jēra kāzu mielastā.

Šī svētība tiek apsolīta tiem, kuri ir “ielūgti”. 14. nodaļas svētībā akcents likts uz darbiem, kas viņus pavada. Šeit tiek uzsvērts cits mistērijas aspekts: žēlastība. Svētība tiek apsolīta tiem, kuri ir “ielūgti”. Šeit ir abas puses: cilvēku uzticība un ielūguma žēlastība. Kad cilvēki, pat tie, kuri bagāti ar labajiem darbiem, tiks ielūgti, saukti, izredzēti, glābti, tad tas vienmēr notiks aiz žēlastības. Tas, kas ielūdz, ir Kristus, viņš ir saimnieks šajās kāzās. Par šo prieku viņš ir dārgi samaksājis, un tā ir viņa godība, kas šiem svētkiem piešķir spožumu. Tāpat kā iepriekšējai, arī šai svētībai tiek dots sava veida apstiprinājums, jo eņģelis saka:

“Šie ir patiesi Dieva vārdi.” (19, 9)

Piektā svētība

“**Svētība**imīgs un svēts ir tas, kam dāva pie pirmās augšāmcelšanās. Pār tādiem otrai nāvei nav varas, bet tie būs Dieva un Kristus priesteri un valdīs kopā ar viņu tūkstoš gadu.” (20, 6)

Šī svētība nāk tieši pēc teksta, kas attiecas uz slāveno tūkstošgadi, tūkstoš gadiem, ko Jans pielīdzina pirmajai augšāmcelšanas reizei.

“...tie [mirušie] kļuva dzīvi un valdīja kopā ar Kristu tūkstoš gadu.. Šī ir pirmā augšāmcelšanās.” (20, 4-5)

Gaidot otro augšāmcelšanos, kas ir pasaules gals, šķiet, šī pirmā augšāmcelšanās un tūkstošgadu valstība attiecas uz visu baznīcu, jo šeit ir runa par nogalināto dvēselēm, jo Jānis saka:

“Es redzēju to dvēseli, kas Jēzus licības un Dieva vārda dēļ noslepkavoti..” (20, 4)

Runa ir par to cilvēku kopību, kuri bijuši uzticīgi Kristum līdz pat nāvei, un par baznīcu zemes virsū, kas, vienota ar viņiem, un turpina savu ceļu. Tas, kas ir

uzticīgs Kristum, piedalās šajā valstībā, ņem dalību pie pirmās augšāmcelsšanās; viņš ir uzmodināts jau pirms tā, ko Jānis nosauc par otro augšāmcelsanos. Jo bus arī otrā augšāmcelsšanās un tā notiks vienlaikus ar jaunās Jeruzālemes atnākšanu. Tad tā būs visas atpesūtās cilvēces ielešana Dieva valstībā. Šajā mirklī tiek dots pīcktais svētības apsolījums. Jānis šeit parāda - un tas ir pavisam droši, neatkarīgi no diskusijām par tūkstošgadu valstības eksakto nozīmi: - svētību mocekļiem un uzticīgajiem kristiešiem. Tā jau ir trešā reize, kad viņš to apstiprina, taču nu viņš atkal iet soli tālāk: tie piedalās Kristus kēniņu un priesteru valstībā. Tātad mēs redzam pīcaugošu kāpinājumu: viņu labie darbi tos pavada, viņi piedalās kāzu mīclastā, viņi valda kopā ar Kristu, "otrajai nāvei" nav varas pār viņiem, viņi ir Dieva un Kristus priesteri.

Sestā svētība

Tā nesnes neko jaunu: grāmatas beigās tā sakopotā veidā atkārtoto svētību, kas ir grāmatas sākumā (1, 3):

"Redzi, es nākšu drīz! Svētīgs, kas tur šīs grāmatas pravīetojuma vārdus." (22, 7)

Saldzinot šo formulējumu ar Apokalīpses 1, 3, varam konstatēt nelielu izmaiņu. Vairāk netiek teikts: "Svētīgs, kas lasa un kas klausās." Priekšā lasītais jau ir uzņemts un klausīšanās beigusies. Tāpēc Jānis tikai atkārtō: "kas tur to kas šeit rakstīts". Tagad tas skan šādi: "kas tur šīs grāmatas pravīetojuma vārdus." "Turēt" Bībeles valodā jāsaprot šādi: padarīt šos vārdus par saviem, par dzīves likumu.

Septīta svētība

Isi pirms baznīcas lūgšanas vienotībā ar Svēto Garu: "Nāc, Kungs Jēzu!" Jānis raksta:

"Svētīgi, kas mazgā savas drēbes, lai tiem būtu daļa pie dzīvības koka un varētu pa vārtiem iet i pilsētā." (22, 14)

Iespējams, ka tekstos, kuri attiecas uz drēbju mazgāšanu, ir dots mājiens uz kristību, tas nav izslēgts.

Norādījums uz Jēra asinis mazgatām un balnātām drēbēm bija atrodams sirmgalvja atbildē, kad viņš Jānim jautāja par 144 000 lielo pulku. Viņš dod tiešaku informāciju: "Tie ir tie, kuri nāk no helajām bēdām" Tad viņš paskaidro: "Un savas drēbes mazgājuši un balinājuši Jēra asinis." Pirmā nozīme acīmredzot ir tīrības, šķīstības iegūšana, mazgājoties Kristus asinis.

Tas, ka “drēbes tiek mazgātas Jēra asinīs”, netiek skaidri pateikts pat pēdējā svētībā, taču to Jānis ir domājis. Tātad tas nozīmē: svētīgi visi, kuri ieguvuši pestīšanu, kuri ir kļuvuši šķīsti, no jauna piedzimuši caur Jēra asinīm. No šī brīža viņi drīkst “tieši pa vārtiem” ieiet debesu Jeruzālemē.

Kad Jānis šeit precīzā aprakstā blakus solījumam, ka “tiem būs daļa pie dzīvības koka” vēl īpaši piezīmē, ka tie varēs “pa vārtiem ieiet pilsētā”, vai viņš ar to nenorāda uz kristību rituālu, šķīstīšanās un “ieiešanas svētajā pilsētā” rituālu? Dzīvības koks komūnijas nozīmē varētu nozīmēt Kristus miesu.

Šī svētība brīnumainā kārtā noslēdz Apokalipsi, jo visbeidzot runa tomēr ir par to: dalība, piedalīšanās Kristū, ar Dieva Jēru iegūtajā pestīšanā.

Apokalipses svētībām ir skaidri izteikts pēdējo laiku raksturs, tās var apkopot divos punktos:

- dzirdēt pravietojumu, būt nomodā,
- būt drošiem mirt Kristū.

Nobeigums

Apokalipse - cerību grāmata

Apokalipsei droši vien varētu liktu virsrakstu "Cerību grāmata": cilvēcisko cerību, kristīgo cerību grāmata. Jā, tā patiesi ir cerību grāmata.

Cilvēces nākotnes mistērija

Jānis mums mūsu vēstures beigās uzskatāmi parāda - jo viņš to ir redzējis, pateicoties Dieva žēlastībai - mirdzošo jaunās Jeruzālemes vīziju, no jauna radītās pasaules un mūžīgo kāzu vīziju, tā Kunga atnākšanas brīdī viņa godībā.

Jānis ir redzējis cilvēces nākotnes noslēpumu un izgājis tam cauri Dieva gaismā. Jēb drīzāk - Dievs viņam ir atklājis un atvēris to, kas citkārt paliek cilvēcei apslēpts: būt viņa bērniem, kuri no viņa miesas ir cēlušies un kuriem viņš lēmis viņa miesā atgēzties. Jānis mums apraksta šo brīnumaino sūtību, ko Pāvils savukārt apkopo šādi:

"Viņā tas mūs pirms pasaules radišanas izredzējis, lai mēs būtu svēti un nevainojami viņa prickšā. Pēc savas gribas labā nodoma viņš mīlestībā jau iepriekš ir nolēmis, ka mums būs viņa bērniem būt caur Jēzu Kristu." (Ef. 1, 4-5)

Mierā vienam ar otru mūsu lielās ciņas beigās, mierinātiem no visām bēdām uz mūžīgiem laikiem. Asaras tiks nožāvētas, nāves vairs nebūs. Mūsu starpā vairs nebūs šķelšanās, mēs tiksim sapulcināti tā Kunga mierā, viņa skatiena pasargāti. Tāpēc mēs varam teikt, ka Atklāsmes grāmata ir cerību grāmata.

Visu Jaunās Derības grāmatu vidū Atklāsmes grāmata ir tā, kas laikam gan visskaidrāk apkopo visas tās gaidu un cerību pilnās daudzveidīgās līnijas, kas vijas cauri visai Vecajai Derībai. Jo Vecā Derība ir bezgalīgu cerību, mūžības gaidīšanas

pilna grāmata. Svētais Jānis mums rāda un saka, ka šīs cerības tiks piepildītas Jēzus Kristus atnākšana, ir jau piepildītas, un ka tās sasniegs savu augstāko piepildījumu, kad viņš nāks savā godībā.

Tauta ceļā un jau pie mērķa

Ar šādu skatījumu Jānis tāpat ir papildinājis Bībeli, pabeidzis to. Kāda iezīme tomēr skaidri atšķir viņu, tāpat kā visus pārējos Jaunās Derības autorus no Vecās Derības: viņš mums parāda, ka mēs tuvojamies lielajai patiesībai.

Mums jābalstās uz stiprām cerībām. Vēlreiz: arī jūdu senajā Israēlā gaidīja dievišķo iejaukšanos. Kas tad mums tiek dots vēl Jāņa Atklāsmes grāmatā? Dots tiek lūk, kas: šo cerību piepildīšanās jau ir sākusies. Vecā Derība gaida kaut ko, kas vēl ir tālā nākotnē. Kristīgā cerība balstās uz jau iegūtu, jau izcīnītu uzvaru, jeb, citiem vārdiem, uz Kristu. Kristus jau mums ir izcīnījis šo uzvaru, viņš jau ir priekš mums uzvarējis. Labumi, kurus viņš grib mums dāvēt, ir jau izcīnīti. Viņš jau tos tur savās rokās, viņš tos jau daļa. Mēs neesam tikai un vienīgi nākotnes cilvēki, mēs esam tagadnes, šodienas cilvēki. Un tas ir tas, kas veido kristīgo cerību: viss mums ir jau dots tajā pašā brīdī, kad mēs to gaidām. Mums jau pieder mūžīgā dzīve. Tā ir lielā evaņģēlija vēsts: "Kurš man tic, kurš bauda manu miesu, kurš man seko.. tam pieder mūžīgā dzīvība." Bet mums ir jāgaida, kamēr pacelsies priekškarš: jo viss jau mums ir dots ticībā, bet vēl apslēpts: kas mēs būsim, vēl nav atklājies. Bet mēs tie esam! Un ticībā mēs jau esam Dieva godības piepildītas būtnes. Svētais Pāvils savā otrajā vēstulē korintiešiem saka:

"Bet mēs visi atsegtām sejām spoguļojamies tā Kunga spožumā, topam pārvērsti viņa paša līdzībā no spožuma uz spožumu. To dara tā Kunga Gars."

Tāpat mes, tagadnes cilvēki, esam nākotnes cilvēki. Mēs ejam no spožuma uz spožumu! Svētais Jānis to atkal un atkal liek izdzirdēt savu viziju atklāsmē. 144 tūkstoši ar zīmogu apzīmogotie, 144 tūkstoši, kas seko Jēram, tie Dieva kalpi, kuri dzied Mozus dziesmu, jo viņi ir šķērsojuši jūru, ir tie, kas mēs būsim rit un jau esam šodien.

Mēs esam šī tauta - ceļā un jau pie mērķa! Tas ir kristietības paradokss, noslēpums, ko mēs nesam sevi. Tas, ko mums atsedz Apokalipse, ko tā mums atklāj, tas, ko atdzīvina svētā Jāņa dinamisma pilnās vizijas, - to viņš nes kristiešiem, kuri savas ticības dēļ vēl joprojām tiek slicināti ļaunuma jurā, vajāti un pakļauti dažādiem pārbaudījumiem, turēti bailēs, sapīti grūtībās un iejaukti ciņās. Viņš verš tos preti nākotnei, viņš aicina tos lūkoties tālāk.

Šī kristīgā cerība nav sapnis, kā es jau teicu, tā nav bēgšana, bet jau drošība. Tā balstās uz tā Kunga nemainīgo vārdu, uz vārdu, kas nepieviļ. Un tas ir vārds, uz kura

mēs ceļam savu dzīvi. Šī cerība ir realitāte, kuras brīnumainais saturs atklājas mūsu acīm Jāņa Atklāsmes grāmatā.

Šī cerība tomēr nekādā ziņā netraucē redzētāju saskaņot esošo tādu, kāds tas patiesībā ir. Atcerēsimies viņa vēstules septiņām draudzēm, vēstuli Efezas draudzei: "Es zinu... tev ir pacietība, tu esi grūtumu nesis mana vārda dēļ un nesi piekusis." Efeziešu pārbaudījums ir pavisam reāls, kā tāds tas grib apgaismot dzīvi. Tas nav mēģinājums noliegt realitāti, reālās īstenības skarbumu un bailes, bet gaisma, lai to apskaidrotu. Tas ir spēks, kas mūs uztur dzīvē.

Ne tikai mums!

To saka svētais Jānis šajā lieliskajā grāmatā, kāda ir Apokalipse. Grāmata ir aicinājums uz drosmīgu cīņu, būt neatlaidīgiem un nelokāmiem. Un tieši šī cerība ir tas ierocis, ko mums dod Atklāsmes grāmata - tā ir uz ticību balstīta cerība, nevis, lai ar vienu burvju mājienu izmainītu tos likumus, pēc kādiem rit mūsu dzīve. Mūsu stāvoklis ir tāds pats, kā visiem pārējiem cilvēkiem. Mums, kristiešiem, ir uzlikts pienākums dalīties ar visiem cilvēkiem viņu likteni. Katram no mums ir sava ciešanu un asaru, bēdu un pārbaudījumu mērs. Bet mēs esam saņēmuši žēlastību, šo ticību dzīvei: Jēzus Kristus ir klāt, un līdz ar viņa klātbūtni mums ir dota izcīnītās uzvaras drošība, apziņa, ka esam apzīmogoti ar mūžības zīmogu, kas mums garantē, ka mēs tiekam mīlētu.

Visas šīs bagātības, kuras mēs atklājam Apokalipsē, mēs nedrīkstam paturēt pašī sev. Mēs esam apžēlotie. Tā ir Kristus žēlastība, ka mums ir šī gaisma.

Šo lekciju nobeigumā, kad esam kopīgi izlasījuši Apokalipsi, mums ir jāpārdomā šī atbūdiņa. Tagad mums dziļākā patiesība - un tāda ir Atklāsmes grāmatas nozīme - ir atklāta vairāk nekā daudziem citiem. Ne tikai mums vieniem pašiem! Dievs dāvā savu gaismu caur cilvēkiem, caur mums tālāk.

Man šķiet, ka mums jāpārdomā par šo lielo atbildību, kas gulstas uz mūsu pleciem, un jāuzņem šī gaisma patiesā brāļu mīlestībā. Dievs dod mums šo cerību vārdu ne tikai priekš mums. Viņš to vērs uz mūsu brāļiem caur mums. Pēc šīs analīzes, pēc šīm pārdomām par Svētajiem Rakstiem mums jāatveras, lai nestu gaismu un cerību. Taču vienīgi Svētais Gars var mūsos piepildīt, novest līdz galam šo darbu - apgaismot mūsu brāļus.

"Kad Viņš nāks, patiesības Gars, Viņš mūs vedīs pilnīgajā patiesībā."

Šis atklājums, šis studijas, šī meditācija par Apokalipsi drīkstētu beigties tikai ar lūgšanām! Tikai Gars var mūsos atmodināt šo ticību, šo cerību, šo spēku. Un tikai Gars var piešķirt mūsu vārdiem runas spēku, lai mūsu vārds būtu brālīgs un patiesi Kristus vārds. Atrasties kā jēran vilku vidū, upurēt sevi, kā Jērs to darījis, lai kļūtu

par gaismu.

Mēs pateiksimies tam Kungam dziesmā par gaismu, ko viņš mums dod savos Svētajos Rakstos.

Gaisma, kas nav tikai vienas domāšanas sistēmas apskaidrošanās, bet gan cilvēces situācijas atklāsmē tās patiesajā realitātē, Dieva plāna atsegšana: mūsu dzīve Kunga skatījumā. Lai pateicamies! Mēs izlūdzamies tam Kungam lielu spēku un mīlestību, lai, apzinoties savu kristīgo un priesterisko atbildību - jo mēs esam priesteru tauta, - mēs varētu nest šo gaismu un cerību saviem brāļiem.

Tekstā sastopamie Vecās Derības daļu nosaukumi grieķu valodā:

- Genesis - Pirmā Mozus grāmata,
- Exodus - Otrā Mozus grāmata,
- Leviticus - Trešā Mozus grāmata,
- Numeri - Ceturtā Mozus grāmata,
- Deuteronomium - Piektā Mozus grāmata.

SATURS

PRIEKŠVārds 5

1. INKARNĒTĀ BAZNĪCA 7

1. nodaļa. Apokalipse - grāmata par baznīcu un baznīcai 8
- Nevis savdabīga lasāmviela ziņkārīgajiem, bet Dieva vārds visiem* 8
 - Gana vēsts vakardienai un šodienai* 11
 - Apokalipse - pravietojums* 13
 - Apokalipse - kā apokalipse* 15
 - Apokalipse - Bībeles simfonijas fināls* 18
 - Apokalipses skaidrojuma sistēma* 20
 - Baznīcas vēstures pareģojums 20
 - Simboliskais baznīcas vēstures apraksts, sākot no cilvēka radišanas līdz pat tā Kunga atkalatnākšanas brīdim 21
 - Pasaules gala pareģojums 22
 - “Transvēsturisks” vai “supravēsturisks”? 22

2. nodaļa. Kristus augšāmcēlies. Viņa garīgais ceļojums. Apokalipse 1 - 3 23

- Vīzija: Cilvēka Dēls Kristus, baznīcas sākums un vidus* 24
- Vēstules baznīcai* 28
 - Kristus dialogs ar baznīcu: viņš pārbauda, viņš pazīst, viņš zina, viņš brīdina, viņš uzmundrina, viņš mīl un grib glābt 28
 - Konkrētās draudzes 29
 - Pēc vienota parauga rakstītās vēstules 30
 - Sirdsapziņas pārbaude 30
 - Divas draudžu grupas 32
 - Baznīcas galva 34

2. BAZNĪCA TĀS CĪŅĀ UZ ZEMES 36

1. nodaļa. Grāmata ar septiņiem zīmogiem un Jērs 37

- “Vienreizējā liturģija” (Apokalipse 4 un 5)* 37
- Vīzijas sagatavošana jeb atvērtās durvis 37
- Vīzija 39
- Debesu liturģija 42
- Zīmogu atvēršana (Apokalipse 6)* 48
- Četri pārbaudījumi, pēdējo laiku ēra* 48
 - Karš 48
 - Bads 49
 - Mēris 49
 - Nāve 49

2. nodaļa. Sapulcināta bēdās, baznīca tiek pakļauta vajāšanām 53
Jaunais Israēls tautu vidū 53
 Varenais eņģelis (Apokalipse 10, 1 - 2) 56
 Septiņi pērkonī un zvērests (Apokalipse 10, 3 - 7) 56
 Mazā grāmata un iecelšana par pravieti (10, 8 un 11) 58
Baznīcas kā jaunā pravieša misija tautu vidū 59
3. nodaļa. Baznīca un abi zvēri: pasaules avērs un zvērs-gars 66
Pirmā zīme: "sieviete", Dieva tauta 66
Otrā zīme: sieviete, Dieva tauta preti ugunīgajam pūķim 69
 Vizija: zvērs no jūras jeb kristīgā draudze pret Romas impēriju 72
Zvērs no zemes, pūķa palīgs jeb pseidogariņums 77
4. nodaļa. Ejoj bojā pilsētai, atbrīvotā draudze līdz galam seko Kristum 80
 144 000 atbēgums 82
3. APSKAIDROTĀ BAZNĪCA 88
1. nodaļa No jauna radītā cilvēce 89
Pirmā vizija 90
Otrā vizija 94
Trešā vizija 100
2. nodaļa. Ceļā uz godību: kristīgā Exodus grāmata 104
3. nodaļa. Uz lielajiem svētkiem: liturģija Apokalipsē 112
Kristocentriskā liturģija 114
Vispārējā liturģija 116
Vēsturē integrētā liturģija 117
Pārdabiska, "noslēpumaina" liturģija 118
Pēdējo laiku liturģija 119
4. nodaļa. Dzirdēt, būt modricim, būt kopā ar Kristu: septiņas svētības 121
Pirmā svētība 121
Otrā svētība 122
Trešā svētība 123
Ceturta svētība 123
Piektā svētība 124
Sestā svētība 125
Septītā svētība 125
- Nobeigums. Apokalipse - cerību grāmata 127
Cilvēces nākotnes mistērija 127
Tauta ceļā un jau pie mērķa - 128
Ne tikai mums! 129

Tekstā sastopamie Vecās Derības daļu nosaukumi grieķu valodā 130